

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	9
ALÁÍRÁSGYŰJTŐ ÍV MINTAPÉLDÁNYÁNAK BENYÚJTÁSA ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁS KEZDEMÉNYEZÉSE CÉLJÁBÓL	11
129/2002. (VII. 11.) OVB határozat	11
„Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a 2002. évi országgyűlési választást megismétljék?”	11
130/2002. (VII. 11.) OVB határozat	13
1. „Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztások szavazólapjait a választások napjától számított 5 évig megőrizzék?”	13
2. „Akarja-e, hogy a parlament új törvényt alkosson a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztások szavazólapjainak kézi újraszámolására?”	13
3. „Akarja-e, hogy a 2002.évi országgyűlési választásokon a többszörös szavazókat számítógépes ellenőrzéssel kiszűrjék?”	13
131/2002. (VII. 11.) OVB határozat	15
„Egyetért-e azzal, hogy a – 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerinti – családi gazdálkodót első helyen illesse meg elővásárlási jog termőföld vagy tanya vásárlása esetén?”	15
132/2002. (VII. 11.) OVB határozata	16
„Egyetért-e azzal, hogy a – 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerinti – családi gazdálkodót első helyen illesse meg előhasznábérleti jog termőföld vagy tanya hasznábérbe adása esetén?”.....	16
133/2002. (VII. 11.) OVB határozat	17
„Egyetért-e azzal, hogy jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek és Jelzálogbank kivételével -, valamint nem magyar állampolgárságú természetes személy termőföld tulajdonjogát sem Magyarország uniós csatlakozásáig, sem azt követően ne szerezhesse meg?”	17
Az Alkotmánybíróság 72/2002. (XII. 19.) AB határozata a 133/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogás tárgyában	19
134/2002. (VII. 11.) OVB határozat	28
„Akarja-e a nagybirtokrendszer korlátozása érdekében – az Európai Unió közösségi jogával összeegyeztethető – olyan mezőgazdasági üzemszabályozás törvényi megalkotását, amely a földhasználat jogcímétől függetlenül és minden üzemtípusra meghatározza a megengedhető összegzett birtokméretet?”	28
Az Alkotmánybíróság 62/2002. (XII. 3.) AB határozata a 134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában	29
135/2002. (VII. 11.) OVB határozat	33
„Egyetért-e azzal, hogy uniós illetőségű állampolgár és cég csak letelepedettség, mezőgazdasági alaptevékenységű cégalapítás esetén és kizárólag hasznábérlet címén birtokolhasson termőföldet?”	33

Az Alkotmánybíróság 62/2002. (XII. 3.) AB határozata a 134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában.....	34
136/2002. (VII. 19.) OVB határozat	38
<i>„Egyetért-e azzal, hogy külföldi magánszemély termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?” .....</i>	<i>38</i>
Az Alkotmánybíróság 74/2002. (XII. 19.) AB határozata a 136/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában.....	39
137/2002. (VII. 19.) OVB határozat	46
<i>„Egyetért-e azzal, hogy sem belföldi, sem külföldi jogi személy, sem jogi személyiség nélküli más szervezet – a 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. Törvényben meghatározott kivételekkel – termőföld tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?” .....</i>	<i>46</i>
Az Alkotmánybíróság 63/2002. (XII. 3.) AB határozata a 137/2002. (VII. 19.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában.....	47
140/2002. (VIII. 1.) OVB határozat.....	53
<i>„Akarja-e Ön, hogy az 1994. évi XXIII-as törvény 2. paragrafusában meghatározott fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket (pl. országgyűlési képviselőket, a köztársasági elnököt, a Kormány és az Alkotmánybíróság tagjait, a Legfőbb Ügyészt, az államtitkárokat és még másokat) ellenőrizzék, azaz átvilágítsák a tekintetben, hogy dolgoztak-e szolgálati, munka illetve megbízási viszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást?” .....</i>	<i>53</i>
141/2002. (VIII. 1.) OVB határozata.....	55
<i>„Akarja-e Ön, hogy az 1994. évi XXIII-as törvény 2. paragrafusában felsorolnak mint fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket (pl. országgyűlési képviselőket, a köztársasági elnököt, a Kormány és az Alkotmánybíróság tagjait, a Legfőbb Ügyészt, az államtitkárokat és még másokat) ne legyenek választhatóak 2020 június 30-ig olyan tisztségekbe, melyek az 1994-es XXIII-as törvény 2. paragrafusában szerepelnek, amennyiben ellenőrzésük, azaz átvilágításuk során kiderül róluk, hogy szolgálati, munka illetve megbízási jogviszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) dolgoztak (tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást valaha)?” .....</i>	<i>55</i>
142/2002. (VIII. 1.) OVB határozat.....	57
<i>„Akarja-e Ön, hogy az önkormányzati képviselőket ellenőrizzék, azaz átvilágítsák a tekintetben, hogy dolgoztak-e szolgálati, munka illetve megbízási viszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást?” .....</i>	<i>57</i>
143/2002. (VIII. 1.) OVB határozat.....	59
<i>„Akarja-e Ön, hogy azon önkormányzati képviselő jelöltek, akikről ellenőrzésük, azaz átvilágításuk során kiderül hogy szolgálati, munka illetve megbízási viszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) dolgoztak (tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást) ne legyenek választhatóak 2020 június 30-ig önkormányzati képviselőknél?” .....</i>	<i>59</i>
144/2002. (VIII. 1.) OVB határozat.....	61
<i>„Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviselő választásokon többszörösen szavazók számítógépes kiszűrésének tényét az Országos Választási Iroda munkatársai bizonyítsák?” .....</i>	<i>61</i>

145/2002. (VIII. 1.) OVB határozat	63
„Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviseléválasztások szavazólapjait a választások napjától számított 7 évig megőrizzék?”.....	63
146/2002. (VIII. 1.) OVB határozat	64
„Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviselő választások első fordulójának szavazólapjait kézzel újrászámolják?”.....	64
147/2002. (VIII. 1.) OVB határozat	65
„Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a 2002. évi országgyűlési választást megismételjék?”.....	65
Az Alkotmánybíróság 50/2002. (X. 11.) AB végzése a 147/2002. (VIII. 1.) OVB határozat ellen benyújtott kifogása tárgyában	67
172/2002. (VIII. 23.) OVB határozat	70
„Akarja-e Ön, hogy Magyarország 2010-ig az Európai Unió tagja legyen a nemzeti örendelkezés megtartása mellett?”.....	70
2/2003. (I. 8.) OVB határozat	72
17/2003. (I. 23.) OVB határozat	74
„Egyetért-e azzal, hogy jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek és Jelzálogbank kivételével –, valamint nem magyar állampolgárságú természetes személy termőföld tulajdonjogát sem Magyarország uniós csatlakozásáig, sem azt követően ne szerezhesse meg?”	74
18/2003. (I. 23.) OVB határozat	77
„Egyetért-e azzal, hogy uniós illetőségű állampolgár és cég csak letelepedtség, mezőgazdasági alaptevékenységű cégalapítás esetén és kizárólag haszonbérlet címén birtokolhasson termőföldet?”	77
19/2003. (I. 23.) OVB határozat	80
„Egyetért-e azzal, hogy külföldi magánszemély termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?”.....	80
22/2003. (I. 30.) OVB határozat	83
„Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés hozzon határozatot: a 2003. április 12.-ei népszavazás döntson arról is, hogy – az európai-uniós csatlakozás után – termőföld és védett természetvédelmi terület tulajdonát – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek, a Földhitel- és Jelzálogbank Rt., valamint az erdő- és legeltetési társaságok mellett – a jogosultság sorrendjében (elővásárlás és előhasználati jog alapján) az a magyar állampolgár és az a magyar-igazolvánnyal rendelkező természetes személy – ajándékozás és öröklés kivételével – szerezhesse meg, aki letelepedett?”.....	83
ALÁÍRÁSGYŰJTŐ ÍV MINTAPÉDÁNYÁNAK BENYÚJTÁSA ORSZÁGOS NÉPI KEZDEMÉNYEZÉS CÉLJÁBÓL	85
124/2002. (VI. 3.) OVB határozat	85
125/2002. (VI. 12.) OVB határozat	87
126/2002. (VII.4.) OVB határozat	89
„Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény olyan tartalmú módosítását, amely lehetővé teszi, hogy a 2002. évi, illetve az azt követő országgyűlési választások szavazólapjait megőrizzék, és levéltárba helyezték?”	89

Az Alkotmánybíróság 42/2002. (X. 11.) AB határozata a 126/2002. (VII. 4.) OVB határozat ellen benyújtott kifogás tárgyában.....	90
127/2002. (VII.4.) OVB határozat	95
<i>„Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény módosítását, annak érdekében, hogy az Országos Választási Bizottság kapjon hatáskört arra, hogy a választási eredmények megállapításának alapjául szolgáló hivatalos iratokat (a szavazólapokat, a jegyzőkönyvek valamennyi típusát és az adatlapokat) teljes körűen vagy szűrőpróbaszerűen ellenőrizze?” .....</i>	<i>95</i>
128/2002. (VII.4.) OVB határozat	96
<i>„Támogatja-e, hogy az Országgyűlés törvényben rendelje el a 2002. évi országgyűlési választások szavazatainak ismételt, teljes körű megszámlálását, oly módon, hogy az ismételt megszámlálás eredménye sem befolyásolhatja vagy változtathatja meg a választások megállapított és közzétett, országosan összesített, legitim eredményét és annak bármilyen joghatását?” .....</i>	<i>96</i>
3/2003. (I. 8.) OVB határozat	98
<i>„Alulírottak, mint a Magyar Köztársaság felelősen cselekvő felnőtt állampolgárai kezdeményezzük, hogy az országgyűlés tűzze napirendjére a gyermekbántalmazás megelőzésére és kezelésére vonatkozó törvény kidolgozását, amely az Alkotmány 67. §(1) bekezdésével összhangban kimondja a gyermekek bármilyen bántalmazásának és elhanyagolásának tilalmát, kialakítva a megelőzés és a szankcionálás anyagi, személyi és tárgyi feltételrendszerét.” .....</i>	<i>98</i>
37/2003. (III. 13.) OVB határozat	100
<i>„A Balaton védelme érdekében az Országgyűlés tárgyalja újra a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvényt.” .....</i>	<i>100</i>
MELLÉKLETEK	101
1949. évi XX. Törvény A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA (kivonatos közlés).....	103
1998. évi III. törvény az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről	105
1997. évi C. törvény a választási eljárásról (kivonatos közlés)	110
1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (kivonatos közlés) ..	142
34/2002. (XII. 23.) BM rendelet a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény végrehajtásáról az országos népszavazáson és az országos népi kezdeményezésen	144
A VÁLASZTÁSI FÜZETEK EDDIG MEGJELENT SZÁMAI.....	153

ELŐSZÓ

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a Választási füzetek jelen számának is célja, hogy az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgyában hozott határozatait, valamint az ezzel kapcsolatos jogorvoslati eljárásban született alkotmánybírósági döntések összefoglaló kötetben is megtalálhatóak legyenek.

A közvetlen demokrácia gyakorlásának igénye az mutatja, hogy az elmúlt években az Országos Választási Bizottsághoz e témakörben érkezett ügyek száma egyre növekszik.

A beadványok nagyobb részt népszavazásra, kisebb hányada pedig népi kezdeményezésre irányuló kérelem volt. A szavazásra feltenni kívánt kérdések igen változatosak. Az elmúlt időszakban több társadalmi szervezet, illetőleg állampolgár is népszavazást kívánt kezdeményezni a termőföld tulajdonjogának jogi szabályozásával kapcsolatban, de érkeztek kérelmek az országgyűlési választások szavazólapjainak újraszámolását, a választási eljárási törvény módosítását, vagy az egyes kiemelt személyek korábbi tevékenységének ellenőrzését indítványozó kérések is.

Az Országos Választási Bizottság egyes esetekben formai hibára tekintettel megtagadta a hitelesítést, de az elutasítás túlnyomó részt a feltett kérdésnek az Alkotmányban felsorolt kizáró esetekbe való ütközése miatt történt.

Reméljük, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozás tárgyában kiírt népszavazás előestéjén hasznos, a jogintézmény gyakorlati bemutatását szolgáló kiadványt sikerült összeállítani.

Országos Választási Iroda

ALÁÍRÁSGYŰJTŐ ÍV MINTAPÉLDÁNYÁNAK BENYÚJTÁSA ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁS KEZDEMÉNYEZÉSE CÉLJÁBÓL

129/2002. (VII. 11.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Ny. F. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

Ny. F. J. 2002. július 4-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a 2002. évi országgyűlési választást megismételjék?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a szükséges formai követelményeknek, mert hiányzik róla az aláírást gyűjtő polgár aláírásának kihagyott hely.

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az nem felel meg a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (továbbiakban Alkotmány) 28/B. §(1) bekezdésében foglalt kritériumnak, mely szerint országos népszavazás tárgya csak az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

A határozat az Alkotmány 28/B. §(1) bekezdésén, az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve. 117. §(1) be-

kezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

130/2002. (VII. 11.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. J. 2002. július 4-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdések szerepelnek:

1. „Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztások szavazólapjait a választások napjától számított 5 évig megőrizzék?”
2. „Akarja-e, hogy a parlament új törvényt alkosson a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztások szavazólapjainak kézi újraszámolására?”
3. „Akarja-e, hogy a 2002.évi országgyűlési választásokon a többszörös szavazókat számítógépes ellenőrzéssel kiszűrjék?”

Az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán három kérdés szerepel. Az Országos Választási Bizottság, az Alkotmánybíróság 32/2001. (VII.11.) AB határozatára is figyelemmel megállapította, hogy ez a megoldás nem teszi lehetővé a választópolgároknak, hogy egyértelműen kifejezzék népszavazás kezdeményezésére irányuló akaratukat. Az ajánlási jogukkal élni kívánó választópolgároknak biztosítani kell a lehetőséget, hogy egyértelműen és világosan foglalhassanak állást a népszavazásra szánt egyes kérdésekről. Így az a megoldás, amely nem teszi lehetővé, hogy a választópolgár minden egyes kérdés támogatásáról külön-külön nyilatkozhasson, sérti a népszavazáshoz való jogot.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

131/2002. (VII. 11.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I., T.-K. B. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül, az Alkotmánybírósághoz címezve, az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I. és T.-K. B. 2002. június 17-én országos népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy a – 2002. június 15-i állapot szerint hatályos
termőföldről szóló

1994. évi LV. törvény szerinti – családi gazdálkodót első helyen illesse meg
elővásárlási jog termőföld vagy tanya vásárlása esetén?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a Ve. 118. §-ban jogszabályi követelményeknek megfelel.

A kérdés megfogalmazása megfelel az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglalt azon előírásnak, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §-án és 13§-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

132/2002. (VII. 11.) OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I., T.-K. B. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül, az Alkotmánybírósághoz címezve, az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I. és T.-K. B. 2002. június 17-én országos népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy a – 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerinti – családi gazdálkodót első helyen illesse meg előhaszonbérleti jog termőföld vagy tanya haszonbérbe adása esetén?

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a Ve. 118. §-ban jogszabályi követelményeknek megfelel.

A kérdés megfogalmazása megfelel az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglalt azon előírásnak, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §-án és 13§-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

133/2002. (VII. 11.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Magyar Igazság és Élet Pártja által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Magyar Igazság és Élet Pártja 2002. június 21-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e azzal, hogy jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek és Jelzálogbank kivételével -, valamint nem magyar állampolgárságú természetes személy termőföld tulajdonjogát sem Magyarország uniós csatlakozásáig, sem azt követően ne szerezhesse meg?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (továbbiakban Alkotmány) 28/C. §(5) bekezdése b) pontjában foglalt tilalomba ütközik, mely szerint nem lehet országos népszavazást tartani hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről.

A Magyar Igazság és Élet Pártja által megfogalmazott kérdés ellentétben áll a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény 67. Cikkében foglaltakkal. A Magyar Köztársaság kötelezettséget vállalt arra, hogy az ország jelenlegi és jövőbeni jogszabályait közelíti a Közösség jogszabályaihoz. A kérdés hitelesítése ezzel a követelménnyel ütközne. A közösségi jog szempontjából releváns tény,

hogy Magyarország ma az Európai Unióval és tagállamaival társulási jogviszonyban áll, amely jogállapot nemzetközi háttérét a már idézett megállapodás adja.

A határozat az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésén, az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

**Az Alkotmánybíróság 72/2002. (XII. 19.) AB határozata a
133/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogás tárgyában**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 133/2002. (VII. 11.) OVB határozatát megsemmisíti és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. A Magyar Igazság és Élet Pártja aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos népszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben:

„Egyetért-e azzal, hogy jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek és a Földhitel- és Jelzálogbank kivételével – , valamint nem magyar állampolgárságú természetes személy termőföld tulajdonjogát sem Magyarország uniós csatlakozásáig, sem azt követően ne szerezhesse meg?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív és a konkrét kérdés hitelesítését megtagadta. Határozatában megállapította, hogy a népszavazásra bocsátani kívánt kérdés az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdés b) pontjában foglalt tilalomba ütközik, miszerint nem lehet országos népszavazást tartani hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről. A határozat indokolása szerint: „A Magyar Igazság és Élet Pártja által megfogalmazott kérdés ellentétben áll a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény 67. cikkében foglaltakkal. A Magyar Köztársaság kö-

telezettséget vállalt arra, hogy az ország jelenlegi és jövőbeni jogszabályait közelíti a Közösség jogszabályaihoz. A kérdés hitelesítése ezzel a követelménnyel ütközne. A közösségi jog szempontjából releváns tény, hogy Magyarország ma az Európai Unióval és tagállamaival társulási jogviszonyban áll, amely jogállapot nemzetközi háttérét a már idézett megállapodás adja.”

Az indítványozó az OVB határozata ellen benyújtott kifogását azzal indokolta, hogy az OVB által hivatkozott, a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény (továbbiakban: EM) 67. cikkében foglaltak nem keletkeztek közvetlen kötelezettséget a termőföld tulajdonlás tekintetében a Magyar Köztársaságra nézve. A 67. cikk maga is inkább „szándékot, törekvést fejez ki”, és nem közvetlen kötelezettségvállalást. Ezen túlmenően utal az EM 44. cikkében, és a 44. cikkhez kapcsolódó XII. c) Mellékletben foglaltakra. Ezen indokok alapján az indítványozó úgy véli, hogy az általa megfogalmazott kérdés nem ütközik nemzetközi szerződésbe. Az indítványozó ezen kívül kérte annak megvizsgálását is, hogy nincs-e egyéb törvényi akadálya a népszavazás kiírásának.

II.

Az Alkotmány érintett rendelkezései:

„2. §(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást a választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„28/B. §(1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

„28/C. §(5) Nem lehet országos népszavazást tartani:

[...]

b) hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről, illetve az e kötelezettségeket tartalmazó törvények tartalmáról.”

A népszavazásról szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban: Nsztv.) érintett rendelkezései:

„10. §Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. §(1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (továbbiakban: Ve.) érintett rendelkezései:

„130. §(1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

[...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el.

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

Az EM 67. cikke a következőképpen rendelkezik:

„67. cikk A Szerződő Felek elismerik, hogy Magyarországnak a Közösségbe történő gazdasági integrációja egyik alapvető előfeltétele az, hogy az ország jelenlegi és jövőbeni jogszabályait közelítsék a Közösség jogszabályaihoz. Magyarország biztosítja, hogy, amennyire lehetséges, jövőbeni jogszabályai a Közösség jogszabályaival összeegyeztethetők legyenek.”

A kérdés érinti továbbá az EM 44. cikkét:

„44. cikk 1. Magyarország a 6. Cikkben említett átmeneti időszak alatt megkönnyíti területén a 48. Cikk szerinti közösségi vállalatok és állampolgárok tevékenységét. E célból (i) fokozatosan, legkésőbb a 6. Cikkben említett átmeneti időszak első szakaszának végéig a közösségi vállalatok és állampolgárok letelepedéséhez olyan elbánást nyújt, amely nem kedvezőtlenebb a saját vállalatainak és állampolgárainak biztosítottnál, kivéve a XII.a és a XII.b Mellékletben felsorolt szektorokat, amelyeknél ezt az elbánást legkésőbb a 6. Cikkben említett átmeneti időszak végén nyújtja és (ii) a Megállapodás hatálybalépésétől kezdve a Magyarországon letelepedett közösségi vállalatoknak és állampolgárok tevékenységüket illetően olyan elbánást nyújt, amely nem kedvezőtlenebb a saját vállalatainak és állampolgárainak biztosítottnál. Ha a Megállapodás hatálybalépésekor a hatályos jogszabályok valamilyen gazdasági tevékenységre nem nyújtanak a közösségi vállalatok és állampolgárok számára ilyen elbánást, Magyarország módosítja ezeket a jogszabályokat, hogy ezt az elbánást legkésőbb a 6. Cikkben említett első szakasz végén biztosítsa.

2. Magyarország az (1) bekezdésben megjelölt átmeneti időszak alatt nem hoz olyan új szabályozást vagy intézkedést, amely a közösségi vállalatoknak és állampolgároknak a területén való letelepedését és tevékenységét illetően saját vállalataihoz és állampolgáraihoz viszonyítva megkülönböztetést vezet be.

3. A tagállamok a Megállapodás hatálybalépésétől kezdve a 48. Cikk szerinti magyar vállalatok és állampolgárok letelepedéséhez olyan elbánást nyújtanak, amely nem kedvezőtlenebb a saját vállalataiknak és állampolgáiraiknak biztosítottnál, továbbá a területükön letelepedett magyar vállalatoknak és állampolgároknak tevékenységüket illetően olyan elbánást nyújtanak, amely nem kedvezőtlenebb, mint amelyet saját vállalataiknak és állampolgáiraiknak biztosítanak.

4. Az (1), (2) és a (3) bekezdés rendelkezései ellenére az (1) és a (3) bekezdésben leírt nemzeti elbánás fiókokra, képviseletre, valamint önálló vállalkozóként letelepedő állampolgárokra csak a 6. Cikkben említett második szakasz kezdetétől alkalmazandó.

5. A Megállapodás szempontjából

„Letelepedés”

(i) az állampolgárokat illetően, jog arra, hogy valaki önálló vállalkozóként gazdasági tevékenységet kezdjen és folytasson, vállalkozásokat hozzon létre és igazgasson, különösen olyan vállalatokban, amelyeket ténylegesen ellenőriz. Állampolgárok önálló vállalkozása nem terjed ki a munkaerőpiacon való munkakeresésre vagy munkavállalásra és nem ad jogot arra, hogy a kérdéses személy a másik Fél munkaerőpiacára lépjen. E Fejezet rendelkezései nem alkalmazandók azokra, akik nem kizárólag önálló vállalkozók;

(ii) a vállalatokat illetően, jog leányvállalat, fiók és képviselet létesítése és igazgatása révén gazdasági tevékenység kezdésére és folytatására.

b) Valamely vállalat „leányvállalata” olyan vállalat, amelyet az előbbi vállalat ténylegesen ellenőriz;

c) A „gazdasági tevékenység” magában foglalja különösen az ipari, a kereskedelmi és a kézművesi tevékenységet, valamint a szabad foglalkozások körébe tartozó tevékenységet.

6. A Társulási Tanács az 1. (i) bekezdésben említett átmeneti időszakok alatt rendszeresen megvizsgálja a nemzeti elbánás nyújtása lehetőségét a XII.a és a XII.b Mellékletben felsorolt szektorokban, valamint azt hogy a XII.c Mellékletben felsorolt területeket és ügyeket nem lehet-e e Cikk (1), (2) és (3) bekezdéseinek hatálya alá vonni. A Társulási Tanács határozatával ezeket a Mellékleteket módosítani lehet.

Az 1. (i) bekezdésben említett átmeneti időszak lejártát követően, ha ez szükségesnek bizonyul, a Társulási Tanács Magyarország kérésére kivételesen, korlátozott időre meghosszabbíthatja a XII.a és XII.b Mellékletben felsorolt területek és ügyek kizárásának időtartamát.

7. A magyar és a közösségi vállalatok és állampolgárok letelepedésére és tevékenységére vonatkozó, az e Cikk (1), (2), (3) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezések nem alkalmazandók a XII.c Mellékletben felsorolt területekre és ügyekre.

8. A Magyarország területén letelepedett közösségi vállalatoknak a Megállapodás hatálybalépésétől kezdve e Cikk rendelkezései ellenére joguk van arra, hogy ingatlant szerezzenek, használjanak, béreljenek és eladjanak, valamint a természeti erőforrások, a mezőgazdasági és erdőgazdasági föld tekintetében béreljenek, ha ez közvetlenül szükséges annak a gazdasági tevékenységnek a folytatásához, amelyre letelepedtek. Ez a jog nem foglalja magában az ingatlanok és a természeti erőforrások tekintetében az adás-vételi és ügynöki tevékenységet.

Magyarország ezeket a jogokat a közösségi vállalatok fiókjainak és képviselőinek, valamint az önálló vállalkozóként letelepedő közösségi állampolgároknak legkésőbb a 6. Cikkben említett első szakasz végén nyújtja. Ez a jog nem foglalja magában az ingatlanok és a természeti erőforrások tekintetében az adás-vételi és ügynöki tevékenységet.”

„XII. c) Melléklet

A 44. cikkre vonatkozóan

- mezőgazdaság, erdőgazdaság és halászat, ide nem értve a mezőgazdasági, erdőgazdasági és halászati termékek feldolgozását, továbbá a mezőgazdasággal, az erdőgazdasággal és a halászattal, valamint azok termékeivel kapcsolatos szolgáltatásokat;
- ingatlan, föld és természeti erőforrások tulajdona, eladása, hosszúlejáratú bérlete vagy arra vonatkozó bérleti jog;
- jogi szolgáltatások, ide nem értve az üzleti konzultációt, amely a tárgyat érintő, jogi vonatkozásokra is kiterjed;
- szerencsejáték, fogadás, lottó és más hasonló tevékenység szervezése.”

III.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltak alapján a Ve. 130. §-a határozza meg.

Az Alkotmánybíróság eljárása az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során jogorvoslati eljárás. A jogorvoslati eljárásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. §(2) bekezdésében foglalt feltételeknek, továbbá hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251., 256.] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogás megfelel a törvényi feltételeknek, így azt a Ve. 130. §(3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2.1. Az OVB határozatát arra alapozta, hogy a népszavazásra bocsátani kívánt kérdés az EM 67. cikkében foglaltakba ütközik, ezért a kérdés sérti az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdés b) pontjában megfogalmazott tilalmat, miszerint nem lehet népszavazást tartani hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről, illetve az e kötelezettségeket tartalmazó törvények tartalmáról.

Az Alkotmánybíróságnak így mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy miként értelmezendő a népszavazás tartásának tilalma a hatályos nemzetközi szerződésekből eredő kötelezettségek esetében, továbbá hogy jelen kérdés valóban nemzetközi szerződésből eredő kötelezettséget érint-e és ezen okból kifolyólag lehet-e népszavazást tartani ebben a kérdésben.

Az Alkotmánybíróság a 62/1997. (XII. 5.) határozatában kifejtette, hogy az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdése b) pontjában található rendelkezése a már hatályos nemzetközi kötelezettségvállalást és annak teljesítését részesíti védelemben, a „pacta sunt servanda” nemzetközi jogi elvének megfelelően. „Az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdés b) pontja a már fennálló, hatályos nemzetközi jogi kötelezettségek további alakítására jogosultak köréből kifejezetten kizárja a nép közvetlen hatalomgyakorlását, a népszavazást.

Olyan kérdés tehát alkotmányosan nem is bocsátható népszavazásra, amely „hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségre, illetve az e kötelezettséget is tartalmazó törvények tartalmára” vonatkozna. Ennek folytán nem is állhat elő az indítványban feltételezett helyzet, hogy a népszavazás döntése értelmében nemzetközi szerződéseket kellene felmondani vagy tartamukat megváltoztatni. (...) Az Alkotmány e rendelkezése önmagában teljesen egyértelmű és világos, értelmezési bizonytalanságtól mentes előírást tartalmaz. Az e rendelkezésben foglalt tilalom a közvetlen hatalomgyakorlást kizárja a már hatályos nemzetközi kötelezettségek további alakításából. Népszavazás magukról a „vállalt kötelezettségekről” nem tartható alkotmányosan, teljesen függetlenül attól, hogy a népszavazás eredménye ellentmondana-e vagy éppen megerősítené-e ezeket a kötelezettségeket.” [ABH 1997. 542., 545-546.] Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a nemzetközi kötelezettségvállalások nem élveznek védelmet a tényleges vállalásukat megelőző időre.

Az EM idézett rendelkezései alapján a Magyar Köztársaság arra vállalt kötelezettséget, hogy általában közelíti joganyagát az Európai Közösségéhez. Az OVB 133/2002. (VII. 11.) határozata szerint a kérdés ellentétes az EM-ben vállalt jogharmonizációs kötelezettségvállalással. A kifogás alapján az Alkotmánybíróságnak ezt a kérdést kellett megvizsgálnia. A népszavazásra bocsátani kívánt kérdés a termőföldtulajdon- szerzés területén kíván korlátozásokat megvalósítani „Magyarország uniós csatlakozásáig”, továbbá „azt követően”. A kérdés kizárná azt, hogy a jogalkotó az „uniós csatlakozásig” módosítson a termőföldtulajdon-szerzés ezen korlátozásain, továbbá azt is ki kívánja zárni, hogy a csatlakozás után újrendezze azt.

Ez a kérdésfeltevés nem az EM-ben foglalt jogközelítési kötelezettség teljesítésére vonatkozik, hiszen a „lehetséges mértékű jogközelítésre” vállalt kötelezettséget a Magyar Köztársaság. Az EM 67. cikke nem ad további útmutatást a „lehetséges mértékre” nézve, annak tartalmát (jelentését) több tényező is befolyásolhatja. Így akár egy népszavazás eredménye is megadhatja a jogközelítés „lehetséges mértékének” határát. Vagyis önmagában véve a jogközelítésről, mint kötelezettségről történő népszavazás volna csak az EM 67. cikkében vállalt kötelezettségről történő népszavazás. Egy olyan tartalmú kérdés azonban, mely a jogközelítés „lehetséges mértékét” befolyásolja csupán a kérdés által érintett jogterületen -és nem a jogközelítés egészére van kihatással-, nem érinti a jogközelítés általában vállalt kötelezettségét.

2.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésében található tiltott tárgykörök értelmezése során az egyes tiltott tárgykörök „zárt, szoros értelmezése áll összhangban” az Alkotmánnyal. [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 392., 394.] Az Alkotmánybíróság a 28/C. §(5) bekezdés a) pontjában található tiltott tárgykör: a költségvetésről és annak végrehajtásáról rendelkező törvények esetében kimondta: „Önmagában az, hogy a népszavazásra szánt kérdés távoli, közvetett összefüggésben áll valamely tiltott népszavazási tárgykörrel, nem eredményezi a kérdés tiltott tárgykörűvé válását.” [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 392., 395.]

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nemzetközi kötelezettségvállalást érintő kérdések esetében is ezen alapelvre tekintettel kell eljárni. Ennek megfelelően távoli, közvetett összefüggést kell megállapítani akkor, amikor valamely nemzetközi kötelezettség teljesítésére nem vonatkozik közvetlenül a népszavazásra bocsátandó kérdés, és a nemzetközi kötelezettségvállalás teljesítését nem zárja ki, illetve nem eredményezi Magyarország részéről a nemzetközi szerződés felmondását. Ilyen esetben nem állapítható meg, hogy a kérdés az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdése b) pontjában található tiltott népszavazási tárgykörbe tartozik.

Emellett megemlítendő, hogy az EM a „letelepedés” szabályozása körében kifejezetten kivette a „földkérdést” a szigorúbb követelményeknek való megfelelés

(a nemzeti elbánás és ahhoz való közelítés) kötelezettsége alól. (44. cikk 6., 7., 8. pont) Így a mezőgazdasági és erdőgazdasági földek tekintetében csak a közösségi vállalatoknak biztosít kizárólag bérleti jogot és azt is csak akkor, ha az közvetlenül szükséges a letelepedésük indokául szolgáló gazdasági tevékenységük folytatásához.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a népszavazásra feltett kérdés az EM 67. cikkéből fakadó nemzetközi kötelezettségek teljesítését nem érinti.

3.1. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a fentiektől különböző kérdés, hogy Magyarország csatlakozása után a közösségi jogból fakadó kötelezettségekkel mennyire lesz összeegyeztethető a nem magyar állampolgárságú természetes személyek, továbbá a jogi személyek és jogi személyiség nélküli más szervezetek akár részleges kizárása a termőföldtulajdon-szerzésből. Magyarország azonban jelenleg még nem tagja az Európai Uniónak, így a közösségi jog közvetlenül nem érvényesül még Magyarországra nézve, csupán az EM-ből eredő jogközelítési kötelezettség terheli a Magyar Köztársaságot, mint szerződő felet. Egy esetlegesen a jövőben megkötendő nemzetközi szerződés (mint amilyen a csatlakozási szerződés is lesz) és az abból eredő kötelezettségek nem tekinthetők az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdés b) pontja hatálya alá tartozónak, hiszen az Alkotmány ezen rendelkezése kizárólag a már „hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekre”, illetve a már hatályos nemzetközi szerződésből eredő „kötelezettségeket tartalmazó törvények tartalmára” nézve tiltja meg népszavazás kiírását.

Ugyanakkor a kérdés nem csupán Magyarországnak az Európai Unióval való kapcsolata viszonylatában vizsgálható, hanem felvetődhet, hogy Magyarország más vállalt nemzetközi kötelezettségeire milyen kihatással lehet egy, a kérdésben tartott népszavazás.

3.2. Az indítványozó kifogásában kérte, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg azt is, hogy a kifogásában előadottakon kívül van-e egyéb más törvényi akadálya a népszavazás kiírásának.

Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata alapján – a kifogást elbíráló jogorvoslati eljárásban arra is választ keres, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256.; 51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 392, 394., 52/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 399, 401., 53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 414, 416.] A Ve. 117. §-a alapján az OVB a jogszabályi feltételeknek megfelelő aláírásgyűjtő ívet, illetőleg kérdést a benyújtástól számított harminc napon belül hitelesíti. E rendelkezés alapján az OVB-nek az összes népszavazásra bocsátandó kérdés

tekintetében meg kell vizsgálnia, hogy azok valamennyi jogszabályi feltételnek megfelelnek-e.

Az Alkotmánybíróság a 220/H/1998. AB végzésében [ABH 1998. 1291.] megszüntette az Országgyűlésnek a termőföldtulajdon- szerzéssel kapcsolatos népszavazás-kezdemenyezés tekintetében a népszavazás elrendelését elutasító 23/1998. (III. 11.) OGY határozata megvizsgálására irányuló eljárását. A kifogásolt országgyűlési határozatban az Országgyűlés megvizsgálta a termőföldtulajdon-szerzés kérdésével összefüggésbe hozható, a határozat meghozatalakor hatályos nemzetközi szerződések, így az OECD Tőkemozgások Liberalizálási Kódexét, és kétoldalú beruházásvédelmi megállapodásokat. Az országgyűlési határozat alkotmányossági vizsgálatára a kifogás visszavonása miatt nem került sor.

4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra következtetésre jutott, hogy az OVB a népszavazásra bocsátandó kérdés tekintetében nem vizsgálta meg kellő körültekintéssel, hogy az valamennyi jogszabályi feltételnek megfelel-e, ezért az Alkotmánybíróság a 133/2002. (VII. 11.) OVB határozatot megsemmisítette és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-ára, valamint a Magyar Közlönyben megjelent, a népszavazásra vonatkozó OVB határozatnak a megsemmisítésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2002. december 17.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi Istán alkotmánybíró	Dr. Bihari Mihály alkotmánybíró
Dr. Czúcz Ottó alkotmánybíró	Dr. Erdei Árpád alkotmánybíró
Dr. Harmathy Attila alkotmánybíró	Dr. Holló András alkotmánybíró
Dr. Kiss László alkotmánybíró	Dr. Kukorelli István előadó alkotmánybíró
Dr. Strausz János alkotmánybíró	Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva alkotmánybíró

134/2002. (VII. 11.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Magyar Igazság és Élet Pártja által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Magyar Igazság és Élet Pártja 2002. június 21-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e a nagybirtokrendszer korlátozása érdekében – az Európai Unió közösségi jogával összeegyeztethető – olyan mezőgazdasági üzemszabályozás törvényi megalkotását, amely a földhasználat jogcímétől függetlenül és minden üzemtípusra meghatározza a megengedett összegzett birtokméretet?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a Ve. 118. §-ban jogszabályi követelményeknek megfelel.

A kérdés megfogalmazása megfelel az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglalt azon előírásnak, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

**Az Alkotmánybíróság 62/2002. (XII. 3.) AB határozata a
134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 134/2002. (VII. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Magyar Igazság és Élet Pártja aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos ügydöntő népszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben: „Akarja-e a nagybirtokrendszer korlátozása érdekében – az Európai Unió közösségi jogával összeegyeztethető – olyan mezőgazdasági üzemszabályozás törvényi megalkotását, amely a földhasználat jogcímétől függetlenül és minden üzemtípusra meghatározza a megengedhető összegzett birtokméretet?”

Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelel; a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdésben az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésére figyelemmel az országos népszavazás nem kizárt, a kérdés megfogalmazása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével történt, az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118. §(3)–(5) bekezdéseiben foglalt alaki követelményeknek. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és az azon szereplő kérdést az ügyben meghozott 134/2002. (VII. 11.) OVB határozatával hitelesítette.

II.

Az OVB határozata ellen benyújtott kifogás szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 13. §(1) bekezdésére tekintettel meg kellett volna tagadnia, mivel a kérdésre nem lehet egyértelműen „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolni. A kérdés ugyanis olyan tárgyi ismeretet előfeltételez, amellyel általában a választópolgárok nem rendelkeznek. Ilyen például a kérdésnek az a része, amely az Európai Unió közösségi jogára utal, illetve a földhasználat jogcíme, a nagybirtokrendszer, az üzemtípus kifejezések. Mindezek alapján a kifogást előterjesztő azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő döntését, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására. A határozat ellen a törvényes határidőn belül érkezett kifogást az Alkotmánybíróság soron kívüli eljárásban bírálta el.

III.

Az Alkotmánybíróság a 134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogást az Alkotmány, az Nsztv. és a Ve. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Alkotmány „2. §(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

Nsztv. „10. §Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. §(1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.” Ve. „130. §(1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

IV.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. §(2) bekezdésében foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. 25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogások megfelelnek a törvényi feltételeknek, ezért azokat a Ve. 130. §(3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. Az Alkotmánybíróság által az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban megfogalmazott kritériumok alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés akkor egyértelmű, ha az kétséget kizáróan megválaszolható, eldöntendő kérdés esetében arra „igen” vagy „nem” felelet adható. A kérdésnek világosnak és kizárólag egyféleképpen értelmezhetőnek kell lennie. Nem követelmény viszont a kérdés megfogalmazásakor, hogy a kezdeményező az egyes jogágak kifejezőképességét, illetve az egyes szakterületek terminus technicusait használja. (ABH 2001, 399, 403.) A kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az Nsztv. 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen kérdésben szereplő (szak)kifejezések – mint például a „nagybirtokrendszer”, az „Európai Unió közösségi joga”, a „földhasználat jogcíme” és az „üzemtípus” – a kérdés egészének érthetőségét nem zavarják. A népszavazásra bocsátandó kérdés érthető és megfelel az Nsztv. 13. §-ában foglalt követelményeknek. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a kifogást elutasította, és az OVB 134/2002. (VII. 11.) számú határozatát helyben hagyta.

Az Alkotmánybíróság, figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2002. december 2.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila
Alkotmánybíró

Dr. Kiss László
alkotmánybíró

Dr. Strausz János
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád
alkotmánybíró

Dr. Holló András
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István
előadó alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyné Dr. Vasadi Éva
alkotmánybíró

135/2002. (VII. 11.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Magyar Igazság és Élet Pártja által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Magyar Igazság és Élet Pártja 2002. június 21-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e azzal, hogy uniós illetőségű állampolgár és cég csak letelepedettség, mezőgazdasági alaptevékenységű cégalapítás esetén és kizárólag haszonbérlet címén birtokolhasson termőföldet?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy a feltett kérdés nem felel meg a világosság és egyértelműség kritériumának (például: „uniós illetőségű állampolgár”, „letelepedettség”, stb.) .

Aggályos az is, hogy a kérdés egy lehetséges értelmezése esetén az arra adott pozitív válasz az Európai Unióhoz való csatlakozás után a kérdésben érintetteket megfosztaná termőföld tulajdonszerzésének jogától.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

**Az Alkotmánybíróság 62/2002. (XII. 3.) AB határozata a
134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 134/2002. (VII. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Magyar Igazság és Élet Pártja aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos ügydöntő népszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben: „Akarja-e a nagybirtokrendszer korlátozása érdekében – az Európai Unió közösségi jogával összeegyeztethető – olyan mezőgazdasági üzemszabályozás törvényi megalkotását, amely a földhasználat jogcímétől függetlenül és minden üzemtípusra meghatározza a megengedhető összegzett birtokméretet?”

Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelel; a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdésben az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésére figyelemmel az országos népszavazás nem kizárt, a kérdés megfogalmazása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével történt, az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118. §(3)–(5) bekezdéseiben foglalt alaki követelményeknek. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és az azon szereplő kérdést az ügyben meghozott 134/2002. (VII. 11.) OVB határozatával hitelesítette.

II.

Az OVB határozata ellen benyújtott kifogás szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 13. §(1) bekezdésére tekintettel meg kellett volna tagadnia, mivel a kérdésre nem lehet egyértelműen „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolni. A kérdés ugyanis olyan tárgyi ismeretet előfeltételez, amellyel általában a választópolgárok nem rendelkeznek. Ilyen például a kérdésnek az a része, amely az Európai Unió közösségi jogára utal, illetve a földhasználat jogcíme, a nagybirtokrendszer, az üzemtípus kifejezések. Mindezek alapján a kifogást előterjesztő azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő döntését, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására. A határozat ellen a törvényes határidőn belül érkezett kifogást az Alkotmánybíróság soron kívüli eljárásban bírálta el.

III.

Az Alkotmánybíróság a 134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogást az Alkotmány, az Nsztv. és a Ve. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Alkotmány „2. §(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.” Nsztv. „10. §Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani, c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek, d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.” „13. §(1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.” Ve. „130. §(1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...] (3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

IV.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltaknak

megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. §(2) bekezdésében foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. 25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogások megfelelnek a törvényi feltételeknek, ezért azokat a Ve. 130. §(3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. Az Alkotmánybíróság által az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban megfogalmazott kritériumok alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés akkor egyértelmű, ha az kétséget kizáróan megválaszolható, eldöntendő kérdés esetében arra „igen” vagy „nem” felelet adható. A kérdésnek világosnak és kizárólag egyféleképpen értelmezhetőnek kell lennie. Nem követelmény viszont a kérdés megfogalmazásakor, hogy a kezdeményező az egyes jogágak kifejezőkészségét, illetve az egyes szakterületek terminus technicusait használja. (ABH 2001, 399, 403.) A kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az Nsztv. 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen kérdésben szereplő (szak)kifejezések – mint például a „nagybirtokrendszer”, az „Európai Unió közösségi joga”, a „földhasználat jogcíme” és az „üzem típus” – a kérdés egészének érthetőségét nem zavarják. A népszavazásra bocsátandó kérdés érthető és megfelel az Nsztv. 13. §-ában foglalt követelményeknek. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a kifogást elutasította, és az OVB 134/2002. (VII. 11.) számú határozatát helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság, figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2002. december 2.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila
Alkotmánybíró

Dr. Kiss László
alkotmánybíró

Dr. Strausz János
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád
alkotmánybíró

Dr. Holló András
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István
előadó alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyné Dr. Vasadi Éva
alkotmánybíró

136/2002. (VII. 19.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I., T.-K. B. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül, az Alkotmánybírósághoz címezve, az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I. és T.-K. B. 2002. július 11-én országos népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy külföldi magánszemély termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a Ve. 118. §-ban jogszabályi követelményeknek megfelel.

A kérdés megfogalmazása megfelel továbbá az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglalt azon előírásnak, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §-án és 13§-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

**Az Alkotmánybíróság 74/2002. (XII. 19.) AB határozata a
136/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogások alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 136/2002. (VII. 19.) OVB határozatát megsemmisíti és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja. Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében Glattfelder Béla, Boros Imre és Turi-Kovács Béla aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos ügydöntő népszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben: „Egyetért-e azzal, hogy külföldi magánszemély termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?” Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelel; a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdésben az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésére figyelemmel az országos népszavazás nem kizárt, a kérdés megfogalmazása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével történt, az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118. §(3)–(5) bekezdésében foglalt alaki követelményeknek. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és az azon szereplő kérdést az ügyben meghozott 136/2002. (VII. 19.) OVB határozatával hitelesítette.

II.

1. Az OVB határozata ellen benyújtott kifogás szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 13. §(1) bekezdésére tekintettel meg kellett volna tagadnia, mivel a kérdésre nem lehet egyértelműen „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolni. A kérdés ugyanis olyan tárgyi ismeretet előfeltételez, amellyel általában a választópolgárok nem rendelkeznek. Ilyen például a kérdésnek az a része, amely az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésre utal, illetve a termőföld és a védett természeti terület kifejezések.

2. A másik kifogás szerint a népszavazásra bocsátandó kérdés részben okafogyott, a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: termőföldtörvény) 7. §(1) bekezdése szerint ugyanis külföldi magánszemély és jogi személy termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát nem szerezheti meg, részben pedig idő előtti, a népszavazást kezdeményezők által felvetett kérdésben ugyanis csak az Európai Unióhoz való „csatlakozás egész feltételrendszere ismeretében lehet és kell” döntést hozni.

3. Több indítványozó sérelmezi, hogy a kérdésre adandó válasz egy jövőbeli eseménytől függ. Jelenleg az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalma, így az átmeneti mentesség ideje sem ismert. A kifogást előterjesztők szerint ezért a kérdésre egyértelmű válasz nem adható.

4. Végül arra hivatkozik az egyik kifogást előterjesztő, hogy az OVB által hitelesített kérdés azért nem felel meg az egyértelműség követelményének, mert az Országgyűlés, mivel a csatlakozási szerződés tartalma még nem ismert, a népszavazás eredményéből következő jogalkotási kötelezettségét nem tudja meghatározni.

A fentiek alapján a kifogást előterjesztők azt kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő döntését, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására. A határozat ellen a törvényes határidőn belül érkezett kifogásokat az Alkotmánybíróság egyesítette és egy eljárásban soron kívül bírálta el.

III.

Az Alkotmánybíróság a 136/2002. (VII. 19.) OVB határozat ellen benyújtott kifogásokat az Alkotmány, a Ve. és az Nsztv. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Alkotmány „2. §(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„28/C. §(3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.”

Nsztv. „8. §(1) Az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.”

„10. §Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. §(1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

Ve. „130. §(1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

IV.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. §(2) bekezdésében foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. 25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogások megfelelnek a törvényi feltételeknek, ezért azokat a Ve. 130. §(3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2.1. Az Alkotmánybíróság által az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban megfogalmazott kritériumok alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés akkor egyértelmű, ha az kétséget kizáróan megválaszolható, eldöntendő kérdés esetében arra „igen” vagy „nem” felelet adható. A kérdésnek világosnak és kizárólag egyféleképpen értelmezhetőnek kell lennie. Nem követelmény viszont a kérdés megfogalmazásakor, hogy a kezdeményező az egyes jogágak kifejezőkészségét, illetve az egyes szakterületek terminus technicusait használja. (ABH 2001, 399, 403.) A kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az Nsztv. 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen kérdésben szereplő (szak)kifejezések – mint például a „termőföld”, a „védett természeti terület” és az „az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés” – a kérdés egészének érthetőségét nem zavarják. A népszavazásra bocsátandó kérdés érthető és megfelel az Nsztv. 13. §-ában foglalt követelményeknek. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megalapozatlannak találta azt a kifogást, amely a kérdés egyértelműségét vitatta.

2.2. Az Alkotmánybíróság több határozatában is felhívta a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróságnak nem feladata a jogorvoslati eljárás során annak tisztázása, hogy a magyar jog hatályos szabályrendszere milyen jogi rendelkezéseket tartalmaz a népszavazásra bocsátandó kérdéssel kapcsolatosan. [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 52/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 399, 403.; 53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 414, 418.] Nem érinti a népszavazás lebonyolíthatóságát, ha a népszavazás idején hatályban lévő jogi normák a népszavazásra feltett kérdésben foglaltakkal azonos tartalommal szabályoznak életviszonyokat. Az egyértelműség követelményéből csupán az következik, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni: egyáltalán terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen. Jelen ügyben az a tény, hogy a hatályban lévő termőföldtörvény 7. §(1) bekezdése kizárja, hogy külföldi magánszemély és jogi személy termőföld vagy védett természeti terület tulajdonjogát szerezhesse meg, nem jelenti azt, hogy a vizsgált kérdésben a választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak ne lenne helye. Különös tekintettel arra, hogy külföldi magánszemély és szervezet korlátozott módon ugyan, de a termőföldtörvény jelenleg hatályos szabályai [4. §, 6. §(2), (3)] alapján is szerezhethet termőföldtulajdont.

2.3. Több indítványozó sérelmezi, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés egy úgynevezett „felfüggesztő feltételt” tartalmaz, arra ugyanis, minthogy az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalma nem ismert, egyértelmű válasz nem adható. A kifogást előterjesztők egyike szerint pedig a kérdés azért nem felel meg az Nsztv. 13. §(1) bekezdésben foglalt követelménynek, mert az Országgyűlés a népszavazásból esetlegesen következő jogalkotási kötelezettségének nem tud eleget tenni. Az Alkotmány 28/C. §(3) bekezdése alapján, ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. Az Nsztv. 8. §(1) bekezdése ezt úgy

fogalmazza meg, hogy az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés kötelező az Országgyűlésre. Az Alkotmány és az Nsztv. rendelkezései alapján tehát egy olyan népszavazási döntés esetében, amely valamely, a jövőben bekövetkező eseménytől függően kötelezi az Országgyűlést jogszabályalkotásra vagy éppen az attól való tartózkodásra, a parlament az esemény megtörténtének pillanatától köteles eleget tenni az Alkotmány 28/C. §(3) és az Nsztv. 8. §(1) bekezdésekben foglalt kötelezettségének. A népszavazásra bocsátandó kérdésben az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalmától és az abban esetlegesen szereplő átmeneti mentesség idejétől függ, hogy az Országgyűlést a népszavazás eredménye mikor és milyen jogi norma megalkotására kötelezi. A kérdés ugyanis arra irányul, hogy ha a Magyar Köztársaság az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződésben Magyarország átmenetileg mentesül a külföldi magánszemélyek termőföld-tulajdonszerzési tilalma feloldásának kötelezettsége alól, úgy az átmeneti idő leteltéig e tilalmat a magyar jogalkotó feloldja vagy ne oldja fel.

3. A 136/2002. (VII. 19.) OVB határozat szerint az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítéséről szóló határozat az Nsztv. 10. §-án alapul, az azon szereplő kérdésről tartható népszavazás. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata alapján – a kifogást elbíráló jogorvoslati eljárásában arra is választ keres, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256.; 51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 392, 394., 52/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 399, 401., 53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 414, 416.] A Ve. 117. §-a alapján az OVB a jogszabályi feltételeknek megfelelő aláírásgyűjtő ívet, illetőleg kérdést a benyújtástól számított harminc napon belül hitelesíti. E rendelkezés alapján az OVB-nek az összes népszavazásra bocsátandó kérdés tekintetében meg kell vizsgálnia, hogy azok valamennyi jogszabályi feltételnek megfelelnek-e.

4. Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában figyelemmel volt arra, hogy az Országgyűlés a 23/1998. (III. 11.) OGY határozatában elutasította az országos népszavazás kiírását a következő kérdésben: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon külföldi sem egyénileg, sem szervezeteken keresztül – annak tagjaként vagy tulajdonosaként, közvetve és maga a szervezet ne szerezhessen termőföld tulajdont?” Az Országgyűlés ugyanis megállapította, hogy az eredményes népszavazás következményeképpen olyan jogszabályokat kellene alkotni, amely az OECD Tőkemozgások Liberalizálási Kódexének több pontja és számos kétoldalú, beruházásvédelmi megállapodás tekintetében sértené Magyarország nemzetközi szerződésből származó kötelezettségeit. Az országgyűlési határozat elleni kifogás alapján indult eljárást azonban az Alkotmánybíróság megszüntette, mivel a jogorvoslati eljárást kezdeményezők a kifogást visszavonták. (220/H/1998. AB végzés, ABH 1998. 1291.)

5. A termőföldtörvény 7. §(1) bekezdése alapján külföldi magánszemély és jogi személy termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát nem szerezheti meg. A termőföldtörvény sem zárja ki azonban, hogy külföldi természetes vagy jogi személy öröklés útján, elbirtoklással, ráépítéssel vagy kárpótlási célú árverés során szerezzen termőföldtulajdont. A termőföldtörvény 4. §-a ugyanis úgy rendelkezik, hogy a termőföldtörvény II. fejezetének alkalmazása szempontjából tulajdonszerzésnek kell tekinteni a termőföld tulajdonjogának – ideértve a részarányként meghatározott tulajdont is – bármilyen jogcímen (szerzőmódon) történő megszerzését, kivéve a törvényes örökléssel, az elbirtoklással, ráépítéssel, kisajátítással és a kárpótlási célú árverés során történő tulajdonszerzést. A termőföldtörvény 6. §(1) bekezdése alapján belföldi jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet – a Magyar Állam, az önkormányzat és a közalapítvány kivételével – nem szerezhethet termőföldtulajdont, de ugyanezen törvény 6. §(3) bekezdése például lehetővé teszi, hogy jelzálog-hitelintézet a jelzálog-hitelintézetről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvényben foglalt korlátozásokkal és időtartamra termőföldet szerezhethet. Ez utóbbi rendelkezés alapján pedig jelzálog-hitelintézet tulajdonosaként külföldi termőföldtulajdonhoz juthat. A külföldi magánszemély és szervezet tehát korlátozott módon, de a termőföldtörvény jelenleg hatályos szabályai alapján is szerezhethet termőföldtulajdont.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen ügyben a probléma nem az, hogy a népszavazás eredményétől függően az Országgyűlésnek módosítania kellene a termőföldtörvény több, jelenleg hatályban lévő rendelkezését, hanem az, hogy a jogszabályváltozás több hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettséget érinthet.

6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az OVB a népszavazásra bocsátandó kérdés tekintetében nem vizsgálta meg kellő körültekintéssel, hogy az valamennyi jogszabályi feltételnek megfelel-e, ezért az Alkotmánybíróság a 136/2002. (VII. 19.) OVB határozatot megsemmisítette, és az OVB-t új eljárásra utasította. Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-ára, valamint a Magyar Közlönyben megjelent, a népszavazásra vonatkozó OVB határozatnak a megsemmisítésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2002. december 16.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály
alkotmánybíró

Dr. Czucz Ottó
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila
Alkotmánybíró

Dr. Kiss László
alkotmánybíró

Dr. Strausz János
alkotmánybíró

Dr. Holló András
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István
előadó alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyné Dr. Vasadi Éva
alkotmánybíró

137/2002. (VII. 19.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I., T.-K. B. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül, az Alkotmánybírósághoz címezve, az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I. és T.-K. B. 2002. július 11-én országos népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy sem belföldi, sem külföldi jogi személy, sem jogi személyiség nélküli más szervezet – a 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. Törvényben meghatározott kivételekkel – termőföld tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a Ve. 118. §-ban jogszabályi követelményeknek megfelel.

A kérdés megfogalmazása megfelel továbbá az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglalt azon előírásnak, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §-án és 13§-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Az Alkotmánybíróság 63/2002. (XII. 3.) AB határozata a 137/2002. (VII. 19.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások tárgyában

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogások alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 137/2002. (VII. 19.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében Glattfelder Béla, Boros Imre és Turi-Kovács Béla aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos ügyszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben: „Egyetért-e azzal, hogy sem belföldi, sem külföldi jogi személy, sem jogi személyiség nélküli más szervezet – a 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényben meghatározott kivételekkel – termőföld tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?” Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelel; a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdésben az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésére figyelemmel az országos népszavazás nem kizárt, a kérdés megfogalmazása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében foglalt figyelembe vételével történt, az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118. §(3)–(5) bekezdéseiben foglalt alaki követelményeknek. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív

mintapéldányát és az azon szereplő kérdést az ügyben meghozott 137/2002. (VII. 19.) OVB határozatával hitelesítette.

II.

1. Az OVB határozata ellen benyújtott kifogás szerint az OVB- nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 13. §(1) bekezdésére tekintettel meg kellett volna tagadnia, mivel a kérdésre nem lehet egyértelműen „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolni. A kérdés ugyanis olyan tárgyi ismeretet előfeltételez, amellyel általában a választópolgárok nem rendelkeznek. Ilyen például a kérdésnek az a része, amely az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésre utal, illetve a termőföld és a jogi személyiség nélküli más szervezet kifejezések.

2. A másik kifogás szerint a népszavazásra bocsátandó kérdés részben okafogyott, a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: termőföldtörvény) 7. §(1) bekezdése szerint ugyanis külföldi magánszemély és jogi személy termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát nem szerezheti meg. Az indítványozó szerint a népszavazás a termőföldtörvény 6. §(1) bekezdésének megerősítésére irányul, e rendelkezés szerint ugyanis belföldi jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet termőföld tulajdonjogát – a Magyar Állam, az önkormányzat és a közalapítvány kivételével – nem szerezheti meg. A kifogást előterjesztő ezen túl idő előttinek tartja a népszavazást, az azt kezdeményezők által felvetett kérdésben ugyanis csak az Európai Unióhoz való „csatlakozás egész feltételrendszere ismeretében lehet és kell” döntést hozni.

3. Több indítványozó sérelmezi, hogy a kérdésre adandó válasz egy jövőbeli eseménytől függ. Jelenleg az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalma, így az átmeneti mentesség ideje sem ismert. A kifogást előterjesztők szerint ezért a kérdésre egyértelmű válasz nem adható. 4. Végül arra hivatkozik az egyik kifogást előterjesztő, hogy az OVB által hitelesített kérdés azért nem felel meg az egyértelműség követelményének, mert az Országgyűlés, mivel a csatlakozási szerződés tartalma még nem ismert, a népszavazás eredményéből következő jogalkotási kötelezettségét nem tudja meghatározni.

A fentiek alapján a kifogást előterjesztők azt kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő döntését, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására. A határozat ellen a törvényes határidőn belül érkezett kifogásokat az Alkotmánybíróság egyesítette és egy eljárásban soron kívül bírálta el.

III.

Az Alkotmánybíróság a 137/2002. (VII. 19.) OVB határozat ellen benyújtott kifogásokat az Alkotmány, az Nsztv. és a Ve. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Alkotmány „2. §(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„28/C. §(3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.”

Nsztv. „8. §(1) Az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.”

„10. §Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. §(1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

Ve. „130. §(1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

IV.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jog-

orvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. §(2) bekezdésében foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. 25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogások megfelelnek a törvényi feltételeknek, ezért azokat a Ve. 130. §(3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2.1. Az Alkotmánybíróság által az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban megfogalmazott kritériumok alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés akkor egyértelmű, ha az kétséget kizáróan megválaszolható, eldöntendő kérdés esetében arra „igen” vagy „nem” felelet adható. A kérdésnek világosnak is kizárólag egyféle-képpen értelmezhetőnek kell lennie. Nem követelmény viszont a kérdés megfogalmazásakor, hogy a kezdeményező az egyes jogágak kifejezőképességét, illetve az egyes szakterületek terminus technicusait használja. (ABH 2001, 399, 403.) A kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az Nsztv. 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen kérdésben szereplő (szak)kifejezések – mint például a „jogi személyiség nélküli más szervezet”, a „termőföld” és az „Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés” – a kérdés egészének érthetőségét nem zavarják. A népszavazásra bocsátandó kérdés érthető és megfelel az Nsztv. 13. §-ában foglalt követelményeknek.

2.2. Nem találta az Alkotmánybíróság az egyértelműség követelményébe ütközőnek azt sem, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés egyszerre és együttesen kérdez rá a belföldi, a külföldi jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli más szervezetek termőföldtulajdon- szerzésének megengedhetőségére. Az Alkotmánybíróság az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatában megállapította, hogy sérti az Nsztv. 13. §(1) bekezdését és az Alkotmány népszavazáshoz való jogot biztosító 2. §(2) bekezdését, ha a népszavazásra bocsátandó kérdés több olyan alkérdésből áll, amelyek ellentmondanak egymásnak, amelyek egymáshoz való viszonya nem egyértelmű, vagy amelyek nem következnek egymásból, illetve amelyek tartalmilag egymáshoz nem kapcsolódnak. Minthogy az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban vizsgált kérdés két, témakörét tekintve is jól elkülöníthető alkérdésből állt, nem felelt meg az egyértelműség követelményének. Jelen esetben azonban a népszavazást kezdeményező egyszerre és együttesen kívánja kizárni a termőföldtulajdon megszerzésének lehetőségéből a belföldi és a külföldi jogi személyeket, valamint a jogi személyiség nélküli más szervezeteket, azzal a kivétellel, amit a 2002. június 15-én hatályban lévő termőföldtörvény megfogalmaz. Eszerint a belföldi jogi személyek közül a Magyar Állam, az önkormányzat és a közalapítvány korlátozás nélkül szerezhethet termőföldtulajdont. A termőföldtörvény 6. §(2) és (3) bekezdései pedig lehetővé teszik, hogy

meghatározott feltételek mellett az egyházi jogi személyek és a jelzálog- hitelin-tézetek termőföld tulajdonjogát megszerezzék. A kérdésben foglalt közbevetés tehát a kérdést pontosítja és további információval szolgál. Egyértelművé teszi, hogy a kezdeményező a jövőben sem kívánja kizárni a termőföldtörvény által jelenleg kedvezményezett belföldi jogi személyeket a termőföldtulajdon-szerzésből. A termőföldtörvény keretein belül marad a kérdésnek az a része is, amely a külföldiek termőföld tulajdonszerzését kívánja kizárni. Minthogy a ter-mőföldtörvényre kifejezetten hivatkozik a kérdés, egyértelmű, hogy e törvény 4. §-ának szóhasználatát figyelembe véve a népszavazásra bocsátandó kérdés nem érinti a termőföld tulajdonjogának törvényes örökléssel, elbirtoklással, ráépítés-sel, kisajátítással és kárpótlási célú árverés során történő megszerzését. Az Országgyűlés és más jogalkotásra jogosult szervek által kibocsátott jogszabályok a Magyar Közlönyben való kihirdetést követően mindenki számára hozzáférhetőek. A népszavazásra bocsátandó kérdést aláírásukkal támogató választópolgárok tehát megismerhetik azok tartalmát. Ezen túl, jelen esetben, a termőföldtörvényben foglaltak egy a termőföldtulajdon- szerzést érintő kérdés népszavazásra bocsátását követően a Ve.-ben szabályozott módon nyilvános vita tárgyai lesznek, amely szintén a választópolgárok tájékozódását segíti.

2.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában is felhívta a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróságnak nem feladata a jogorvoslati eljárás során annak tisztázása, hogy a magyar jog hatályos szabályrendszere milyen jogi rendelkezé-seket tartalmaz a népszavazásra bocsátandó kérdéssel kapcsolatosan. [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 52/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 399, 403.; 53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 414, 418.] Nem érinti a népszavazás lebonyolíthatóságát, ha a népszavazás idején hatály-ban lévő jogi normák a népszavazásra feltett kérdésben foglaltakkal azonos tar-talommal szabályoznak életviszonyokat. Az egyértelműség követelményéből csupán az következik, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni: egyáltalán terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, mi-lyen. Jelen esetben az a tény, hogy a hatályban lévő termőföldtörvény 7. §(1) bekezdése kizárja, hogy külföldi magánszemély és jogi személy termőföld vagy védett természeti terület tulajdonjogát szerezhesse meg, ugyanezen törvény 6. §(1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy belföldi jogi személy és jogi szemé-lyiség nélküli más szervezet termőföld tulajdonjogát – a Magyar Állam, az ön-kormányzat és a közalapítvány kivételével – nem szerezheti meg, nem jelenti azt, hogy a vizsgált kérdésben a választópolgárok által kezdeményezett népsza-vazásnak ne lenne helye.

2.4. Több indítványozó sérelmezi, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés egy úgynevezett „felfüggesztő feltételt” tartalmaz, arra ugyanis, minthogy az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalma nem ismert, egyértel-mű válasz nem adható. A kifogást előterjesztők egyike szerint pedig a kérdés azért nem felel meg az Nsztv. 13. §(1) bekezdésben foglalt követelménynek,

mert az Országgyűlés a népszavazásból esetlegesen következő jogalkotási kötelezettségének nem tud eleget tenni. Az Alkotmány 28/C. §(3) bekezdése alapján, ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. Az Nsztv. 8. §(1) bekezdése ezt úgy fogalmazza meg, hogy az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés kötelező az Országgyűlésre. Az Alkotmány és az Nsztv. rendelkezései alapján tehát egy olyan népszavazási döntés esetében, amely valamely, a jövőben bekövetkező eseménytől függően kötelezi az Országgyűlést jogszabályalkotásra vagy éppen az attól való tartózkodásra, a parlament az esemény megtörténtének pillanatától köteles eleget tenni az Alkotmány 28/C. §(3) és az Nsztv. 8. §(1) bekezdésekben foglalt kötelezettségének. A népszavazásra bocsátandó kérdésben az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalmától és az abban esetlegesen szereplő átmeneti mentesség idejétől függ, hogy az Országgyűlést a népszavazás eredménye mikor és milyen jogi norma megalkotására kötelezi. A kérdés ugyanis arra irányul, hogy ha a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződésben Magyarország átmenetileg mentesül a külföldi és belföldi jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli más szervezetek termőföld- tulajdonszerzési tilalma feloldásának kötelezettsége alól, úgy az átmeneti idő leteltéig e tilalmat a magyar jogalkotó feloldja vagy ne oldja fel.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a kifogásokat elutasította, és az OVB 137/2002. (VII. 19.) számú határozatát helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2002. december 2.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István
alkotmánybíró
Dr. Czucz Ottó
alkotmánybíró
Dr. Harmathy Attila
Alkotmánybíró
Dr. Kiss László
alkotmánybíró
Dr. Strausz János
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály
alkotmánybíró
Dr. Erdei Árpád
alkotmánybíró
Dr. Holló András
alkotmánybíró
Dr. Kukorelli István
előadó alkotmánybíró
Dr. Tersztyánszkyné Dr. Vasadi Éva
alkotmánybíró

140/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. J. 2002. július 15.-én népszavazást kezdeményező aláírásgyűjtő ív hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel.

„Akarja-e Ön, hogy az 1994. évi XXIII-as törvény 2. paragrafusában meghatározott fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket (pl. országgyűlési képviselőket, a köztársasági elnököt, a Kormány és az Alkotmánybíróság tagjait, a Legfőbb Ügyészt, az államtitkárokat és még másokat) ellenőrizzék, azaz átvilágítsák a tekintetben, hogy dolgoztak-e szolgálati, munka illetve megbízási viszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében megfogalmazott követelménybe ütközik. E jogszabályhely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A K. J. által megfogalmazott kérdés nem egyértelmű, mivel annak a „dolgoztak-e” kitétele ellentétben áll a „tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást” kitételével. A kérdés e két fordulat

lata már a köznapi nyelvi értelmezés szerint is ellentétes egymással. Ez az ellentét, különös figyelemmel az Alkotmánybíróság 60/1994. (XII. 24.) AB határozata indokolásának IV. 2. db) alpontjára, sérti a jogállami jogbiztonság alkotmányos követelményét. Megállapítható továbbá, hogy a kérdésben szereplő „és még másokat” kitétel pontatlan, ebben a megfogalmazásban a kérdés által érintett személyi kör nem meghatározható.

A fentiek szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre nem lehet egyértelműen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §c) pontján és 13. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

141/2002. (VIII. 1.) OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. J. 2002. július 15.-én népszavazást kezdeményező aláírásgyűjtő ív hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel.

„Akarja-e Ön, hogy az 1994. évi XXIII-as törvény 2. paragrafusában felsorolnak mint fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket (pl. országgyűlési képviselőket, a köztársasági elnököt, a Kormány és az Alkotmánybíróság tagjait, a Legfőbb Ügyészt, az államtitkárokat és még másokat) ne legyenek választhatóak 2020 június 30-ig olyan tisztségekbe, melyek az 1994-es XXIII-as törvény 2. paragrafusában szerepelnek, amennyiben ellenőrzésük, azaz átvilágításuk során kiderül róluk, hogy szolgálati, munka illetve megbízási jogviszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) dolgoztak (tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást valaha)?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében megfogalmazott követelménybe ütközik. E jogszabályhely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A K. J. által megfogalmazott kérdés nem egyértelmű, mivel annak a „dolgoztak” kitétele ellentétben áll a „(tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást valaha)” kitéttel. A kérdés e két fordulata már a köznapi nyelvi értelmezés szerint is ellentétes egymással. Ez az ellentét, különös figyelemmel az Alkotmánybíróság 60/1994. (XII. 24.) AB határozata indokolásának IV. 2. db) alpontjára, sérti a jogállami jogbiztonság alkotmányos követelményét. Megállapítható továbbá, hogy a kérdésben szereplő „és még másokat” kitétel pontatlan, ebben a megfogalmazásban a kérdés által érintett személyi kör nem meghatározható.

A fentiek szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre nem lehet egyértelműen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §c) pontján és 13. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

142/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. J. 2002. július 15.-én népszavazást kezdeményező aláírásgyűjtő ív hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel.

„Akarja-e Ön, hogy az önkormányzati képviselőket ellenőrizzék, azaz átvilágítsák a tekintetben, hogy dolgoztak-e szolgálati, munka illetve megbízási viszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében megfogalmazott követelménybe ütközik. E jogszabályhely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A K. J. által megfogalmazott kérdés nem egyértelmű, mivel annak a „dolgoztak-e” kitétele ellentétben áll a „tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást” kitételével. A kérdés e két fordulata már a köznapi nyelvi értelmezés szerint is ellentétes egymással. Ez az ellentét, különös figyelemmel az Alkotmánybíróság 60/1994. (XII. 24.) AB határozata-

ta indokolásának IV. 2. db) alpontjára, sérti a jogállami jogbiztonság alkotmányos követelményét.

A fentiek szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre nem lehet egyértelműen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §c) pontján és 13. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

143/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. J. 2002. július 15.-én népszavazást kezdeményező aláírásgyűjtő ív hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel.

„Akarja-e Ön, hogy azon önkormányzati képviselő jelöltek, akikről ellenőrzésük, azaz átvilágításuk során kiderül hogy szolgálati, munka illetve megbízási viszony alapján az 1994. évi XXIII-as törvény 1-es paragrafus a) pontjában felsorolt intézményeknek (pl. III-as főcsoportfőnökségnek) dolgoztak (tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást) ne legyenek választhatóak 2020 június 30-ig önkormányzati képviselőknek?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében megfogalmazott követelménybe ütközik. E jogszabályhely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A K. J. által megfogalmazott kérdés nem egyértelmű, mivel annak a „dolgoztak” kitétele ellentétben áll a „(tekintet nélkül arra, hogy adtak-e jelentést, illetve kaptak-e munkájukért cserébe ellenszolgáltatást)” kitéttel. A kérdés e két fordulata már a köznap nyelv értelmében is ellentétes egymással. Ez az el-

lentét, különös figyelemmel az Alkotmánybíróság 60/1994. (XII. 24.) AB határozata indokolásának IV. 2. db) alpontjára, sérti a jogállami jogbiztonság alkotmányos követelményét.

A fentiek szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre nem lehet egyértelműen válaszolni.

A határozat az Nsztv. 10. §c) pontján és 13. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

144/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. S. M. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. S. M. 2002. július 18-án népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviselő választásokon többszörösen szavazók számítógépes kiszűrésének tényét az Országos Választási Iroda munkatársai bizonyítsák?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az nem felel meg a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 28/B. §(1) bekezdésében foglalt feltételnek, mely szerint országos népszavazás tárgya csak az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. A választási irodák azonban – így az Országos Választási Iroda is – a választások előkészítésével, szervezésével, lebonyolításával, a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek pártsemleges tájékoztatásával, választási adatkezeléssel, a technikai feltételek megteremtésével, a törvényes feltételek meglétének és a szakmai szabályok betartásának ellenőrzésével összefüggő állami feladatot ellátó szervek, melyeknek szakmai tevékenységét az Országos Választási Iroda vezetője útján a belügyminiszter irányítja. Ezért az Országos Választási Iroda tevékenységének irányítása nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve. 35. §(1), 39. §(1), 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

145/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. S. M. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. S. M. 2002. július 18-án népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviseléválasztások szavazólapjait a választások napjától számított 7 évig megőrizzék?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy a feltett kérdés nem felel meg az egyértelműség kritériumának.

A Ve. 75. §(3) bekezdése értelmében a választási iratokat – a jegyzőkönyv kivételével – a választást követő 90. nap után meg kell semmisíteni. A 2002. évi országgyűlési képviseléválasztások esetében ez a nap 2002. július 20-ára esett. A kérdés létező iratokként kezeli a szavazólapokat. A kérdés ezért megtévesztő, mert sikeres népszavazás esetén a népszavazás időpontjában már fizikailag megsemmisült iratok megőrzésére teremtene jogi kötelezettséget.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, a Ve., 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

146/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a K. S. M. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

K. S. M. 2002. július 18-án népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e, hogy a 2002. évi országgyűlési képviselő választások első fordulójának szavazólapjait kézzel újraszámlálják?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy a kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének. A kérdés félrevezető a tekintetben, hogy megfogalmazásából a szavazólapok sértetlensége következik, azonban – a Ve. 75. §(3) bekezdése alapján – a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztások szavazólapjait 2002. július 20-a után megsemmisítették, ezért a kiírandó népszavazás időpontjában már nem újraszámlálhatóak.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án, valamint 13. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

147/2002. (VIII. 1.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Ny. F. J. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

Ny. F. J. 2002. július 22-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a 2002. évi országgyűlési választást megismételjék?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az nem felel meg a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 28/B. §(1) bekezdésében foglalt feltételnek, mely szerint országos népszavazás tárgya csak az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. Általános országgyűlési képviselőválasztás kiírása viszont, az Alkotmányban meghatározott feltételek fennállása esetén, a Magyar Köztársaság elnökének hatáskörébe tartozik.

Az Országos Választási Bizottság megállapítja továbbá, hogy a kérdés feltételezi az Országgyűlés felosztatását (ami szintén a köztársasági elnök hatásköre) vagy feloszlásának kimondását, ami ugyan az Országgyűlés hatáskörébe tartozna, ilyen döntés meghozatalára azonban az Országgyűlés népszavazás útján nem kötelezhető.

A határozat az Alkotmány 28/B. §(1) bekezdésén, az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án és 13. §-án, a Ve.

117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

**Az Alkotmánybíróság 50/2002. (X. 11.) AB végzése a
147/2002. (VIII. 1.) OVB határozat ellen benyújtott kifogása tárgyában**

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplőkérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellenbenyújtott kifogás alapján meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 147/2002. (VIII. 1.) OVB határozata ellen benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

1. Nyári Ferenc József országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól (a továbbiakban: OVB). Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a 2002. évi országgyűlési választást megismételjük?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az OVB megállapította, hogy az nem felel meg az Alkotmány 28/B. §(1) bekezdésében foglalt feltételnek, amely szerint országos népszavazás tárgya csak az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. Általános országgyűlési képviselő-választás kiírása viszont, az Alkotmányban meghatározott feltételek fennállása esetén, a Magyar Köztársaság elnökének hatáskörébe tartozik.

Az OVB megállapította továbbá, hogy a kérdés feltételezi az Országgyűlés feloszlását (ami szintén a köztársasági elnök hatásköre) vagy feloszlásának kimondását, ami ugyan az Országgyűlés hatáskörébe tartozna, ilyen döntés meghozatalára azonban az Országgyűlés népszavazás útján nem kötelezhető.

Mindezekre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítését a 147/2002. (VIII. 1.) számú határozatával megtagadta.

2. Az OVB határozata ellen 2002. augusztus 13-án – a törvényes határidőn belül – kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz. Ebben a kifogás előterjesztője leírta az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdést, ismertette az OVB határozatát, valamint kifejtette, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 10. §-a – álláspontja szerint – nem értelmezhető. Mindezek alapján a kifogás előterjesztője

az OVB-határozat felülvizsgálatát és ezzel összefüggésben az Nsztv. 10. §-ának „érvénytelenítését” kezdeményezte.

Az Alkotmánybíróság számára a jelen ügyben irányadó hatásköri és eljárási szabályokat az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltaknak megfelelően a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.), valamint az Nsztv. határozza meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az OVB határozata ellen benyújtott kifogás alapján lefolytatott eljárás jogorvoslati eljárás, amelynek során – a Ve. 116. §-a alapján – vizsgálni kell, hogy a benyújtott kifogás megfelel-e a Ve. 78. §(2) bekezdésében foglalt formai és tartalmi követelményeknek. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256; 512/H/1999. AB végzés, ABH 1999, 935-936.] E feltételek a következők:

„78. §(2) A kifogásnak tartalmaznia kell a törvénysértés bizonyítékainak megjelölését és a kifogás benyújtójának irtesítési címét. A hiányosan benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.”

Az Alkotmánybíróság jelen ügyben arra a megállapításra jutott, hogy a kifogás előterjesztője nem jelölte meg, hogy az OVB döntését mely törvényi rendelkezéssel tarja ellentétesnek, és milyen indokok alapján tartja törvénysértőnek. A kifogásban fellelhető egyetlen indok az, hogy az Nsztv. 10. §-a az előterjesztő megítélése szerint nem értelmezhető.

Ezért az Alkotmánybíróság a Ve. 78. §(2) bekezdésére tekintettel a hiányosan benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

Az Alkotmánybíróság, figyelemmel az OVB-határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e végzésének a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2002. október 8.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
Dr. Bagi István
alkotmánybíró helyett

Dr. Czúcz Ottó
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila
Alkotmánybíró

Dr. Kiss László
alkotmánybíró

Dr. Strausz János
alkotmánybíró

Dr. Holló András
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István
előadó alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyné Dr. Vasadi Éva
alkotmánybíró

172/2002. (VIII. 23.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Ny. F. J. által benyújtott népszavazás-kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

Ny. F. J. 2002. augusztus 8-án népszavazás-kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e Ön, hogy Magyarország 2010-ig az Európai Unió tagja legyen a nemzeti önrendelkezés megtartása mellett?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §(1) bekezdésében megfogalmazott követelménybe ütközik. E jogszabályhely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

A Ny. F. J. által feltett kérdés „nemzeti önrendelkezés” tartalma az Európai Unióhoz való csatlakozás kapcsán egyértelműen nem határozható meg. Az Európai Unióhoz való csatlakozással a Magyar Köztársaság önrendelkezési joga nem sérül annak ellenére, hogy a csatlakozás után az Európai Unió erre feljogosított szerveinek meghatározott döntései a Magyar Köztársaság területén is kihirdetés nélkül, közvetlenül hatályosulnak, korlátozva ezzel az Országgyűlés törvényalkotó jogkörét.

A határozat az Alkotmány 28/B. §(1) bekezdésén, az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 10. §-án és 13. §-án, a Ve. 117. §(1) bekezdésén, valamint 118. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

2/2003. (I. 8.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a T. Gy. és mások által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja. A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

I.

T. Gy. 2002. december 12-én népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e Ön, hogy még az Európai Unióhoz való csatlakozásról szóló népszavazás előtt ügydöntő népszavazás kötelezze az Országgyűlést: hozzon határozatot arról, hogy az Európai Unióval folytatott tárgyalás keretében a Kormány tárgyalja újra „A tőke szabad áramlásáról” szóló fejezetet és onnan vegye ki a termőföldet?”

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív vizsgálata során megállapította, hogy az nem felel meg a Ve. 118. §(5) bekezdésében foglalt alaki feltételnek, ugyanis nincs rajta feltüntetve az „aláírást gyűjtő polgár aláírása” rovat. Ezért az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 18. §c) pontjában foglaltak alapján az ívek hitelesítését az Országos Választási Bizottság megtagadta.

A formai hiba miatt a népszavazásra feltenni kívánt kérdés tartalmi vizsgálatát az Országos Választási Bizottság mellőzte.

II.

A határozat a Ve. 117. §-án, 118. §(5) bekezdésén, az Nsztv. 18. §c) pontján, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 130. §(1) bekezdésén alapul.

17/2003. (I. 23.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Magyar Igazság és Élet Pártja által benyújtott népszavazás-kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Magyar Igazság és Élet Pártja 2002. június 21.-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e azzal, hogy jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek és Jelzálogbank kivételével –, valamint nem magyar állampolgárságú természetes személy termőföld tulajdonjogát sem Magyarország uniós csatlakozásáig, sem azt követően ne szerezhesse meg ?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdést (a továbbiakban: kérdés) tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Országos Választási Bizottság a 133/2002. (VII. 11.) OVB határozatával megtagadta. Az Alkotmánybíróság a 72/2002. (XII. 19.) AB határozatával e határozatot megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Az Alkotmánybíróság határozata szerint a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16.-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény 67. cikkében foglalt kötelezettség a Magyar Köztársaság jelenlegi és jövőbeni jogszabályainak a Közösség jogszabályaihoz való „lehetséges mértékű” jogközelítésére vonatkozik. A kérdés, amely a jogközelítés „lehetséges

mértékét” befolyásolja, csupán a kérdés által érintett jogterületen – és nem a jogközelítés egészére – van kihatással, nem érinti a jogközelítés általában vállalt kötelezettségét.

Az új eljárás során az Országos Választási Bizottság a kérdés jogszabályi feltételeknek való megfelelése további vizsgálata körében áttekintette a Magyar Köztársaság OECD tagságából fakadó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést érintő kötelezettségeket. Megállapította, hogy az OECD-nek a tőkemozgás liberalizálására vonatkozó, minden tagja számára irányadó angol nyelvű szabályozása a „termőföld” vonatkozásában nem tartalmaz előírásokat, az „ingatlan” vonatkozásában pedig a Magyar Köztársaság fenntartással élt. A „termőföld” tekintetében a kétoldalú beruházásvédelmi megállapodások sem tartalmaznak korlátozásokat.

E körben tehát az Országos Választási Bizottság a kérdés népszavazásra bocsátásának nem látja akadályát.

A jelen eljárásban azonban – mint az Alkotmánybíróság által elrendelt új eljárásban – az Országos Választási Bizottságnak irányadó jogszabályként már vizsgálnia kellett a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2002. december 17.-én elfogadott 2002. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Törvény) 10. §-át is. E § alapján az Alkotmány hatályos 79. §-a immár a következő:

„Ügydöntő országos népszavazást kell tartani a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő, a csatlakozási szerződés szerinti csatlakozásáról. E népszavazás időpontja: 2003. április 12. A népszavazásra bocsátandó kérdés: *’Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává válasszon?’*”

Az Alkotmány e módosítása alapján az országos népszavazás alkotmányos szabályait a 28/C. §, továbbá – hatályának fennállása alatt – a 79. § rögzítik.

Az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésének c) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Alkotmány népszavazásról, népi kezdeményezésről szóló rendelkezéseiről. Ez utóbbi rendelkezést is értelmezve az Alkotmánybíróság a 25/1999. (VI. 7.) AB határozatában rámutatott arra, hogy az alkotmánymódosítás csak az Alkotmányban előírt eljárási rendben [Alkotmány 24. §(3) bekezdés] történhet; az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint – figyelemmel az Alkotmánybíróság idézett határozatára, valamint az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 12. §-ára is – az Alkotmány 79. §-ával elrendelt országos népszavazás megelőzi a választópolgárok által kezdeményezett országos népszavazást abban az esetben, ha

az azokban szereplő kérdések egymást átfedő tartalmúak. Az Országos Választási Bizottság tudomása szerint pedig a csatlakozási szerződés előkészítése során már lezárásra került a tőke szabad áramlására vonatkozó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést is érintő fejezet.

Mindezek alapján az Alkotmány 79. §-ában foglalt népszavazási kérdés az aláírásgyűjtő íven feltüntetett kérdés tekintetében a Törvény kihirdetését követően a tárgykörre figyelemmel már ún. védett kérdés.

A hatályos jogi környezetben e határozat meghozatalakor az Országos Választási Bizottság nem vizsgálta, hogy a referendum eredménytelensége, illetve nemleges megválaszolása esetén a kérdés hitelesíthető-e.

Az Országos Választási Bizottság a fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

A határozat az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésén és 79. §-án, az Nsztv. 12. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

18/2003. (I. 23.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Magyar Igazság és Élet Pártja által benyújtott népszavazás-kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Magyar Igazság és Élet Pártja 2002. június 21.-én népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e azzal, hogy uniós illetőségű állampolgár és cég csak letelepedettség, mezőgazdasági alaptervekenységű cégalapítás esetén és kizárólag haszonbérlet címén birtokolhasson termőföldet?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Országos Választási Bizottság a 135/2002. (VII. 11.) OVB határozatával megtagadta. Az Alkotmánybíróság a 73/2002. (XII. 19.) AB határozatával e határozatot megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Az Alkotmánybíróság határozata szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használat nem jelenti az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság ezért nem osztotta az Országos Választási Bizottságnak azt az álláspontját, amely szerint a feltett kérdés nem felel meg a világosság és egyértelműség kritériumának. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a „jelen ügyben a probléma nem az, hogy a népszavazás eredményétől függően az Országgyűlésnek módosítania kel-

lene a termőföldtörvény több, jelenleg hatályban lévő rendelkezését, hanem az, hogy e jogszabályváltozás több hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettséget érinthet.”

Az új eljárás során az Országos Választási Bizottság a kérdés jogszabályi feltételeknek való megfelelése további vizsgálata körében áttekintette a Magyar Köztársaság OECD tagságából fakadó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést érintő kötelezettségeket. Megállapította, hogy az OECD-nek a tőkemozgás liberalizálására vonatkozó, minden tagja számára irányadó angol nyelvű szabályozása a „termőföld” vonatkozásában nem tartalmaz előírásokat, az „ingatlan” vonatkozásában pedig a Magyar Köztársaság fenntartással élt. A „termőföld” tekintetében a kétoldalú beruházásvédelmi megállapodások sem tartalmaznak korlátozásokat.

E körben tehát az Országos Választási Bizottság a kérdés népszavazásra bocsátásának nem látja akadályát.

A jelen eljárásban azonban – mint az Alkotmánybíróság által elrendelt új eljárásban – az Országos Választási Bizottságnak irányadó jogszabályként már vizsgálnia kellett a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2002. december 17.-én elfogadott 2002. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Törvény) 10. §-át is. E § alapján az Alkotmány hatályos 79. §-a immár a következő:

„Ügydöntő országos népszavazást kell tartani a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő, a csatlakozási szerződés szerinti csatlakozásáról. E népszavazás időpontja: 2003. április 12. A népszavazásra bocsátandó kérdés: *'Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává válasszon?'*”

Az Alkotmány e módosítása alapján az országos népszavazás alkotmányos szabályait a 28/C. §, továbbá – hatályának fennállása alatt – a 79. § rögzítik.

Az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésének c) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Alkotmány népszavazásról, népi kezdeményezésről szóló rendelkezéseiről. Ez utóbbi rendelkezést is értelmezve az Alkotmánybíróság a 25/1999. (VI. 7.) AB határozatában rámutatott arra, hogy az alkotmánymódosítás csak az Alkotmányban előírt eljárási rendben [Alkotmány 24. §(3) bekezdés] történhet; az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint – figyelemmel az Alkotmánybíróság idézett határozatára, valamint az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 12. §-ára is – az Alkotmány 79. §-ával elrendelt országos népszavazás megelőzi a választópolgárok által kezdeményezett országos népszavazást abban az esetben, ha

az azokban szereplő kérdések egymást átfedő tartalmúak. Az Országos Választási Bizottság tudomása szerint pedig a csatlakozási szerződés előkészítése során már lezárásra került a tőke szabad áramlására vonatkozó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést is érintő fejezet.

Mindezek alapján az Alkotmány 79. §-ában foglalt népszavazási kérdés az aláírásgyűjtő íven feltüntetett kérdés tekintetében a Törvény kihirdetését követően a tárgykörre figyelemmel már ún. védett kérdés.

A hatályos jogi környezetben e határozat meghozatalakor az Országos Választási Bizottság nem vizsgálta, hogy a referendum eredménytelensége, illetve nemleges megválaszolása esetén a kérdés hitelesíthető-e.

Az Országos Választási Bizottság a fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

A határozat az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésén és 79. §-án, az Nsztv. 12. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

19/2003. (I. 23.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I., T.-K. B. által benyújtott népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében G. B., B. I. és T.-K. B. 2002. július 11.-én országos népszavazás kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e azzal, hogy külföldi magánszemély termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?”

A népszavazásra feltenni kívánt kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ívet az Országos Választási Bizottság a 136/2002. (VII. 19.) OVB határozatával hitelesítette. Az Alkotmánybíróság a 74/2002. (XII. 19.) AB határozatával e határozatot megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Az Alkotmánybíróság határozata szerint a”jelen ügyben a probléma nem az, hogy a népszavazás eredményétől függően az Országgyűlésnek módosítania kellene a termőföldtörvény több, jelenleg hatályban lévő rendelkezését, hanem az, hogy e jogszabályváltozás több hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettséget érinthet.”

Az új eljárás során az Országos Választási Bizottság a kérdés jogszabályi feltételeknek való megfelelése további vizsgálata körében áttekintette a Magyar Köz-

társaság OECD tagságából fakadó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést érintő kötelezettségeket. Megállapította, hogy az OECD-nek a tőkeozgás liberalizálására vonatkozó, minden tagja számára irányadó angol nyelvű szabályozása a „termőföld” vonatkozásában nem tartalmaz előírásokat, az „ingatlan” vonatkozásában pedig a Magyar Köztársaság fenntartással élt. A „termőföld” tekintetében a kétoldalú beruházásvédelmi megállapodások sem tartalmaznak korlátozókat.

E körben tehát az Országos Választási Bizottság a kérdés népszavazásra bocsátásának továbbra sem látja akadályát.

A jelen eljárásban azonban – mint az Alkotmánybíróság által elrendelt új eljárásban – az Országos Választási Bizottságnak irányadó jogszabályként már vizsgálnia kellett a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2002. december 17.-én elfogadott 2002. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Törvény) 10. §-át is. E § alapján az Alkotmány hatályos 79. §-a immár a következő:

„Ügydöntő országos népszavazást kell tartani a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő, a csatlakozási szerződés szerinti csatlakozásáról. E népszavazás időpontja: 2003. április 12. A népszavazásra bocsátandó kérdés: *'Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává válik?'*”

Az Alkotmány e módosítása alapján az országos népszavazás alkotmányos szabályait a 28/C. §, továbbá – hatályának fennállása alatt – a 79. § rögzítik.

Az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésének c) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Alkotmány népszavazásról, népi kezdeményezésről szóló rendelkezéseiről. Ez utóbbi rendelkezést is értelmezve az Alkotmánybíróság a 25/1999. (VI. 7.) AB határozatában rámutatott arra, hogy az alkotmánymódosítás csak az Alkotmányban előírt eljárási rendben [Alkotmány 24. §(3) bekezdés] történhet; az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint – figyelemmel az Alkotmánybíróság idézett határozatára, valamint az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 12. §-ára is – az Alkotmány 79. §-ával elrendelt országos népszavazás megelőzi a választópolgárok által kezdeményezett országos népszavazást abban az esetben, ha az azokban szereplő kérdések egymást átfedő tartalmúak. Az Országos Választási Bizottság tudomása szerint pedig a csatlakozási szerződés előkészítése során már lezárásra került a tőke szabad áramlására vonatkozó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést is érintő fejezet.

Mindezek alapján az Alkotmány 79. §-ában foglalt népszavazási kérdés az aláírásgyűjtő íven feltüntetett kérdés tekintetében a Törvény kihirdetését követően a tárgykörre figyelemmel már ún. védett kérdés.

A hatályos jogi környezetben e határozat meghozatalakor az Országos Választási Bizottság nem vizsgálta, hogy a referendum eredménytelensége, illetve nemleges megválaszolása esetén a kérdés hitelesíthető-e.

Az Országos Választási Bizottság a fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

A határozat az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésén és 79. §-án, az Nsztv. 12. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

22/2003. (I. 30.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a T. Gy. és mások által benyújtott népszavazás kitűzésére irányuló állampolgári kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottságnál lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

T. Gy. 2003. január 9-én népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés hozzon határozatot: a 2003. április 12.-ei népszavazás döntsön arról is, hogy – az európai-uniós csatlakozás után – termőföld és védett természetvédelmi terület tulajdonát – a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, a közalapítványok, az egyházi jogi személyek, a Földhitel- és Jelzálogbank Rt., valamint az erdő- és legeltetési társaságok mellett – a jogosultság sorrendjében (elővásárlás és előhasználati jog alapján) az a magyar állampolgár és az a magyar-igazolvánnyal rendelkező természetes személy – ajándékozás és öröklés kivételével – szerezhesse meg, aki letelepedett?”

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2002. december 17.-én elfogadott 2002. évi LXI. törvény 10. §-a alapján az Alkotmány hatályos 79. §-a a következő:

„Ügydöntő országos népszavazást kell tartani a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő, a csatlakozási szerződés szerinti csatlakozásáról. E népszavazás időpontja: 2003. április 12. A népszavazásra bocsátandó kérdés: 'Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává válasszon?'”

Az Alkotmány 28/C. §(5) bekezdésének c) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Alkotmány népszavazásról, népi kezdeményezésről szóló rendelkezéseiről. Ez utóbbi rendelkezést is értelmezve az Alkotmánybíróság a 25/1999. (VII. 7.) AB határozatában rámutatott arra, hogy az alkotmánymódosítás csak az Alkotmány 24. §(3) bekezdésében előírt eljárási rendben történhet; az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye.

A kezdeményező által feltett kérdés az Országgyűlést kívánja kötelezni az Alkotmányban meghatározott kérdés kiegészítésére, amellyel azonban módosítja is azt.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint – figyelemmel az Alkotmánybíróság idézett határozatára, valamint az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 12. §-ára is – az Alkotmány 79. §-ával elrendelt országos népszavazás megelőzi a választópolgárok által kezdeményezett országos népszavazást abban az esetben, ha az azokban szereplő kérdések egymást átfedő tartalmúak. Az Országos Választási Bizottság tudomása szerint pedig a csatlakozási szerződés előkészítése során már lezárásra került a tőke szabad áramlására vonatkozó, a népszavazásra feltenni kívánt kérdést is érintő fejezet.

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az Alkotmány 79. §-ában szereplő kérdés nem az Országgyűlés törvényhozó hatáskörébe, hanem alkotmányozó hatáskörébe tartozik.

A fentiek alapján az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben a választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye, ezért az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadta.

A határozat az Alkotmány 2. §-ának (2) bekezdésén, 24. §(3) bekezdésén, 28/C. §-ának (5) bekezdésén, valamint 79. §-án, az Nsztv. 10. §b) pontján és 12. §-án, a Ve. 117. §-án, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 130. §(1) bekezdésén alapul.

ALÁÍRÁSGYŰJTŐ ÍV MINTAPÉDÁNYÁNAK BENYÚJTÁSA ORSZÁGOS NÉPI KEZDEMÉNYEZÉS CÉLJÁBÓL

124/2002. (VI. 3.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a Fidelitas kérelmére – amelyben országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívei mintapéldányainak, illetve az azokon szereplő kérdések hitelesítését kérte – meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívek hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen, a határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésétől számított 15 napon belül, az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál. A kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a közzétételt követő 15. nap 16.00 órájáig megérkezzen.

INDOKOLÁS

I.

A Fidelitas 2002. május 27-én, majd 2002. május 29-én három aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz.

A Bizottság megvizsgálta, hogy az aláírásgyűjtő ívek megfelelnek-e a hatályos törvényi rendelkezéseknek. Ennek alapján megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ívek nem felelnek meg a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (továbbiakban Ve.) 131. §-a által alkalmazni rendelt 118. §(5) bekezdésében foglalt alaki feltételnek, ugyanis nem tartalmazza az „aláírást gyűjtő polgár aláírása” rovatot. Ezért az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 18. §c) pontjában foglaltak alapján az ívek hitelesítését az Országos Választási Bizottság megtagadta.

II.

A határozat a Ve. 117. §-án, 118. §(5) bekezdésén, 131. §-án, az Nsztv. 18. §c) pontján, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 130. §(1) bekezdésén alapul.

(Az aláírásgyűjtő íven feltett kérdések:

1. Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény olyan tartalmú módosítását, amely lehetővé teszi, hogy

a 2002. évi, illetve az azt követő országgyűlési választások szavazólapjait megőrizték és levéltárba helyezték?

2. Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tüzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi törvény módosítását, annak érdekében, hogy az Országos Választási Bizottság kapjon hatáskört arra, hogy a választási eredmények megállapításának alapjául szolgáló hivatalos iratokat (a szavazólapokat, a jegyzőkönyvek valamennyi típusát és az adatlapokat teljes körűen vagy szűrópróbaszerűen ellenőrizze)?

3. Támogatja-e, hogy az Országgyűlés – elismerve a választások megállapított és közzétett, országosan összesített legitim eredményét – tüzzen napirendre egy olyan tartalmú törvényt, amely elrendeli a 2002. évi országgyűlési választások szavazatainak újraszámolását?)

125/2002. (VI. 12.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság az Erzsébetligeti Polgári Kör kérelmére – amelyben országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte – meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen, a határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésétől számított 15 napon belül, az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál. A kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a közzétételt követő 15. nap 16.00 órájáig megérkezzen.

INDOKOLÁS

Az Erzsébetligeti Polgári Kör 2002. június 6-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz.

A Bizottság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (továbbiakban Ve.) 131. §-a által alkalmazni rendelt 118. §(4)-(5) bekezdésében foglalt alaki feltételeknek, ugyanis az aláírásgyűjtő íven a „személyi azonosító” helyett „személyi szám” megnevezés szerepel, valamint az ív nem tartalmazza az „aláírást gyűjtő polgár aláírása” rovatot.

Az Országos Választási Bizottság továbbá kitért az íven szereplő indítványok tartalmának érdemi elbírálására is. Ennek alapján úgy ítélte meg, hogy a beadványban foglaltak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 28/B. §(1) bekezdése (továbbiakban Alkotmány) és a népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (továbbiakban Nsztv.) 17-18. §-ban foglalt tartalmi követelményeknek sem felelnek meg. A kezdeményezés megfogalmazása nem egyértelmű, valamint a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe. Az indítványozók ugyanazon íven egyrészt népi kezdeményezést, másrészt pedig népszavazást indítványoznak. A kérdések között a Köztársasági Elnök hatáskörébe tartozó döntések indítványozása is szerepel. Mindezekre tekintettel az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadta.

A határozat az Alkotmány 28/B. §(1) bekezdésén, a Ve. 117. §-án, 118. §(4)-(5) bekezdésén, 131. §-án, az Nsztv. 17. §-án és 18. §-án, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 130. §(1) bekezdésén alapul.

(Az aláírásgyűjtő íven feltett kérdés:

Az ez évi (2002.) országgyűlési képviselő választások teljes körű felülvizsgálatát és ellenőrzését, valamint újraszámolását kérjük! Kérjük ezt az Alkotmányra hivatkozva a Köztársaság elnökétől, az Alkotmánybíróságtól és a mindenkori Országgyűléstől! Követeljük a választási névjegyzékek országos szintű ellenőrzését mindkét forduló esetében, tekintettel a több helyen szavazók kiszűrésére! A következő két esetben kérjük a választások újra kiírását azonnali hatállyal:

1. ha a fent említett kéréseinket nem teljesítik,
2. ha a kért ellenőrzés során az eredményre kiható csalásra derül fény.

Amennyiben nem teljesítik a választások újra kiírását, akkor népszavazás döntson a következő kérdésben: lemondjak-e a nem bizonyítottan törvényesen megválasztott országgyűlési képviselők? Igen/Nem)

126/2002. (VII.4.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Fidelitas által benyújtott népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Fidelitas 2002. június 27-én népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény olyan tartalmú módosítását, amely lehetővé teszi, hogy a 2002. évi, illetve az azt követő országgyűlési választások szavazólapjait megőrizzék, és levéltárba helyezték?”

Az Országos Választási Bizottság egyhangúlag megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott minden formai, valamint a feltett kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadálya nincs.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 17. és 18. §-án, a Ve. 117. §-ának (1) bekezdésén, 118. §-án, valamint 131. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

**Az Alkotmánybíróság 42/2002. (X. 11.) AB határozata a 126/2002. (VII. 4.)
OVB határozat ellen benyújtott kifogás tárgyában**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogások alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 126/2002. (VII. 4.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. A Fidelitas 2002. június 27-én országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán a következő kérdés szerepel: „Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény olyan tartalmú módosítását, amely lehetővé teszi, hogy a 2002. évi, illetve az azt követő országgyűlési választások szavazólapjait megőrizzék, és levéltárba helyezték?”

Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvényben (a továbbiakban: Ve.) foglalt alaki követelményeknek, és a kérdés megfogalmazása megfelel az országos népszavazásról szóló 1998. évi III. törvényben (a továbbiakban: Nsztv.) foglaltaknak. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és az azon szereplő kérdést a – Magyar Közlönyben 2002. július 11-én megjelent – 126/2002. (VII. 4.) számú határozatával hitelesítette. E határozat ellen 2002. július 22-én, illetve 23-án – a törvényi határidőn belül – két kifogás érkezett.

Az Alkotmánybíróság ezeket egyesítette, és egy eljárásban soron kívül bírálta el. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §h) pontjában foglaltaknak megfelelő-

en a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás.

2. Az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezői az OVB 126/2002. (VII. 4.) számú határozatával hitelesített, országos népi kezdeményezés tárgyúul szolgáló kérdést több szempontból kifogásolták. Az egyik indítványozó az Alkotmány 28/D. §-ára és az Nsztv. 18. §a) pontjára hivatkozva kérte az OVB határozatának megsemmisítését, mivel ezen rendelkezések alapján kizárólag az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésben kerülhet sor népi kezdeményezésre. Az indítványozó úgy ítélte meg, hogy jelen esetben a népi kezdeményezés lehetetlenre irányul, „lehetetlen szabályozás elfogadása pedig fogalmilag nem tartozhat az Országgyűlés hatáskörébe.” Indokolásul az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Ve. 75. §(3) bekezdése és a 2002. április 7. és 21. napjára kitűzött országgyűlési képviselő-választás eljárási határidőinek és határnapjainak megállapításáról szóló 48/2001. (XII. 29.) BM rendelet (a továbbiakban: Vr.) 5. §(3) bekezdése alapján a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztás iratait az OVB kérdést hitelesítő határozatának jogerőre emelkedését megelőzően meg kellett semmisíteni. A másik indítványozó az Alkotmány 7. §(2) bekezdésére és a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakba: Jat.) 12. §-ának (3) bekezdésére hivatkozva kezdeményezte az OVB határozatának megsemmisítését. Álláspontja szerint ellentétes volna ezekkel a rendelkezésekkel, ha a 2002. évi országgyűlési választások szavazólapjait levéltárba helyeznék, mivel a hatályos jogszabályok nem tartalmazznak garanciális elemeket arra, hogy a szavazólapok későbbi állapota megegyezzen a szavazatszámolás idején meglévő állapotával. Így az utólagos kutatás során a képviselőválasztás hivatalos eredményétől eltérő eredmény is megállapítható, ami a törvényhozói és végrehajtói hatalom legitimitásának kétségbe vonását eredményezheti. A kifogásokat előterjesztők a fenti érvek alapján azt kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő határozatát, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására.

3. A 126/2002. (VII. 4.) OVB határozat ellen benyújtott kifogások az Alkotmány következő rendelkezéseire hivatkoztak:

„7. §(2) A jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„28/D. §Országos népi kezdeményezést legalább 50 000 választópolgár nyújthat be. Az országos népi kezdeményezés arra irányulhat, hogy az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést az Országgyűlés tűzze a napirendjére. Az országos népi kezdeményezésben megfogalmazott kérdést az Országgyűlés köteles megtárgyalni.”

Az *Nsztv.-nek* az indítványban hivatkozott rendelkezése a következő:

„18. §Az Országos Választási Bizottság akkor tagadja meg az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe.”

A **Jat.** – indítványban hivatkozott – 12. §-ának (3) bekezdése így rendelkezik:

„A jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabály alkalmazására való felkészülésre.”

II.

1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy jelen esetben a népi kezdeményezés az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésre vonatkozik-e, vagyis összhangban áll-e az Alkotmány 28/D. §-ával és az Nsztv. 18. §a) pontjával. Országos népi kezdeményezést a hitelesítést követően a törvényes határidőn belül 50 000 választópolgár nyújthat be az OVB elnökéhez, aki az aláírások ellenőrzésének eredményéről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét. A tájékoztatás kézhezvételét követő legközelebbi ülésnapon az Országgyűlés elnöke bejelenti a kezdeményezést, amit az Országgyűlés köteles napirendre tűzni, megtárgyalni és kezdeményezésről köteles három hónapon belül dönteni. [Nsztv. 4. §(3) bekezdés; 6. §; 7. §(1) bekezdés; 20. §] Mindebből következik, hogy az Országgyűlést a népi kezdeményezés nem köti oly módon, mint a legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére elrendelt ügydöntő és eredményes népszavazás alapján hozott döntés [Alkotmány 28/C. §(3) bekezdés]. Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlés Alkotmány 19. §(3) bekezdés b) pontjában foglalt jogkörének – az Alkotmányban rögzített – korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Népi kezdeményezés esetén ezzel szemben az Országgyűlésnek a kérdés napirendre tűzésére, megvitatására és határidőn belüli döntésre van kötelezettsége, de a döntés tartalmát a népi kezdeményezés nem határozza meg.

A népi kezdeményezésnek – ellentétben a népszavazással – az Alkotmányban megfogalmazott tárgyköri korlátja nincs, és a kérdésnek nem kell konkrét jogalkotási kötelezettséget megfogalmaznia. A népi kezdeményezésből csupán törvényhozási kérdésben való vita és döntés következik. Így a népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívén szereplő kérdéssel szemben is mindössze annyi az elvárás, hogy törvényhozási tárgykörre vonatkozzon. Jelen ügyben az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés egyértelműen törvényalkotásra, a Ve. módosítására irányul, ami az Alkotmány 19. §(3) bekezdés b) pontja alapján az Országgyűlés kizárólagos hatásköre. A kezdeményezés – kellő számú aláírás esetén – csupán arra kötelezné az Országgyűlést, hogy vitassa meg, szükséges-e a 2002. évi, illetve az azt követő országgyűlési választások szavazólapjainak megőrzése és levéltárba helyezése érdekében módosítani a Ve.-t. A jelenleg hatályos Ve. 75. §(3) bekezdése szerint a szavazólapokat az országgyűlési választásokat kö-

vetően a polgármesteri hivatalban az illetékes választási bizottság tagjainak jelenlétében kell elhelyezni, és 90 napig meg kell őrizni úgy, hogy illetéktelen személyek részére ne váljanak hozzáférhetővé. A választás eredményével összefüggő kifogás esetén az érintett szavazólapokat az ügy jogerős lezárásáig kell megőrizni. 90 nap után a választási iratokat – a jegyzőkönyvek kivételével – meg kell semmisíteni. A Vr. 5. §(3) bekezdése alapján a 2002. április 7. és 21. napjára kitűzött országgyűlési képviselőválasztások szavazólapjait a polgármesteri hivatalban 2002. július 20-ig kellett megőrizni. 2002. július 20. után a választási iratokat – a jegyzőkönyvek kivételével – meg kellett semmisíteni. A Ve. és a Vr. említett rendelkezéseiből következik, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés részben okafogyottá vált. A kérdés részbeni okafogyottsága és időszerűtlensége azonban nem változtat azon a tényen, hogy a kérdés egésze egyértelműen a Ve. módosítására irányul, ami az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy célszerűségi vagy időszerűségi szempontok alapján hozzon döntést a népi kezdeményezésre szánt kérdésről. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldánya nem ellentétes az Alkotmány 28/D. §-ával és az Nsztv. 18. §a) pontjával.

2. Az Alkotmánybíróság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdést összevetette az Alkotmány 7. §(2) bekezdésével és a Jat. 12. §-ának (3) bekezdésével, és arra a megállapításra jutott, hogy azok között nincs a jelen jogorvoslati eljárás keretei között értékelhető alkotmányjogi összefüggés. A jogszabályok hatályba lépésére és a felkészüléshez szükséges kellő időre vonatkozó alkotmányossági követelményeket az Alkotmánybíróság nem érvényesítheti előzetesen, az országgyűlési vitára irányuló népi kezdeményezéssel szemben. Ezeknek a követelményeknek a figyelembe vétele a törvényhozók kötelessége, és őket a népi kezdeményezés e tekintetben sem kötelezi. A népi kezdeményezés alapján az Országgyűlés által megalkotandó jogszabály – az arra irányuló indítvány alapján – az Alkotmánybíróság kontrollja alatt áll. Következésképpen az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldánya nem ellentétes az Alkotmány 7. §(2) bekezdésével és a Jat. 12. §-ának (3) bekezdésével.

3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a kifogásokat elutasította, és az OVB 126/2002. (VII. 4.) számú határozatát helybenhagyta. Az Alkotmánybíróság figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2002. október 8.

Dr. Németh János
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila
Alkotmánybíró

Dr. Kiss László
alkotmánybíró

Dr. Strausz János
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád
alkotmánybíró

Dr. Holló András
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István
előadó alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyné Dr. Vasadi Éva
alkotmánybíró

127/2002. (VII.4.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Fidelitas által benyújtott népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Fidelitas 2002. június 27-én népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Támogatja-e, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény módosítását, annak érdekében, hogy az Országos Választási Bizottság kapjon hatáskört arra, hogy a választási eredmények megállapításának alapjául szolgáló hivatalos iratokat (a szavazólapokat, a jegyzőkönyvek valamennyi típusát és az adatlapokat) teljes körűen vagy szűrőpróbaszerűen ellenőrizze?”

Az Országos Választási Bizottság egyhangúlag megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott minden formai, valamint a feltett kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadálya nincs.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 17. és 18. §-án, a Ve. 117. §-ának (1) bekezdésén, 118. §-án, valamint 131. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

128/2002. (VII.4.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Fidelitas által benyújtott népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

A Fidelitas 2002. június 27-én népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Támogatja-e, hogy az Országgyűlés törvényben rendelje el a 2002. évi országgyűlési választások szavazatainak ismételt, teljes körű megszámlálását, oly módon, hogy az ismételt megszámlálás eredménye sem befolyásolhatja vagy változtathatja meg a választások megállapított és közzétett, országosan összesített, legitim eredményét és annak bármilyen joghatását?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy az indítvány tartalmilag nem népi kezdeményezés, mivel nem valamely kérdésnek az Országgyűlés általi megtárgyalását, hanem a döntés tartalmának a megállapítását kezdeményezi.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint a kérdés nem felel meg a világosság és az egyértelműség követelményének sem, mivel a szavazatok ismételt megszámlálása magában rejti a legitimáció utólagos megkérdőjelezésének lehetőségét. E szempontra figyelemmel a kérdés az eljárási jogbiztonság jogállamiságból fakadó alkotmányos követelményét is sérti.

Az Alkotmánybíróság a 11/1992.(III.5.) AB határozatában megállapította, hogy a „lezárt jogviszonyokat” jogszabállyal sem lehet alkotmányosan megváltoztatni. Ennek megfelelően az Alkotmányban foglalt jogállamiság követelményének

érvényesülését veszélyezteti minden olyan törekvés, amely a hatályos jogszabályi előírások figyelmen kívül hagyásával a jogerősen lezárult választások eredményének kétségbevonására, a szavazatok újraszámolására irányul.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 17. és 18. §-án, a Ve. 117. §-ának (1) bekezdésén, 118. §-án, valamint 131. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

3/2003. (I. 8.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-ában, valamint a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a „Szövetség a gyermekek bántalmazása ellen” Közhasznú Szervezet képviseletében Dr. K. Á. által benyújtott népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

I.

Dr. K. Á. 2002. december 16-án népi kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő szerepel:

„Alulírottak, mint a Magyar Köztársaság felelősen cselekvő felnőtt állampolgárai kezdeményezzük, hogy az országgyűlés tűzze napirendjére a gyermekbántalmazás megelőzésére és kezelésére vonatkozó törvény kidolgozását, amely az Alkotmány 67. §(1) bekezdésével összhangban kimondja a gyermekek bármilyen bántalmazásának és elhanyagolásának tilalmát, kialakítva a megelőzés és a szankcionálás anyagi, személyi és tárgyi feltételrendszerét.”

Az Országos Választási Bizottság egyhangúlag megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott minden formai, valamint a feltett kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadálya nincs.

II.

A határozat a Ve. 117. §-án, 118. §(5) bekezdésén, 131. §-án, az Nsztv. 2. §-án, 17.§-án, valamint 18. §-án, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 130. §(1) bekezdésén alapul.

37/2003. (III. 13.) OVB határozat

Az Országos Választási Bizottság az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-ában, valamint a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva A Balaton Védelmére Alakult Civil Szövetség képviselőjében Zs. E. által benyújtott népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz lehet kifogást benyújtani.

INDOKOLÁS

I.

Zs. E. 2003. március 11-én országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól. Az aláírásgyűjtő íven a következő szerepel:

„A Balaton védelme érdekében az Országgyűlés tárgyalja újra a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvényt.”

Az Országos Választási Bizottság egyhangúlag megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott minden formai, valamint a feltett kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadálya nincs.

II.

A határozat a Ve. 117. §-án, 118. §(5) bekezdésén, 131. §-án, az Nsztv. 2. §-án, 17.§-án, valamint 18. §-án, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 130. §(1) bekezdésén alapul.

MELLÉKLETEK

1949. évi XX. Törvény

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA (kivonatos közlés)

28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

(2) Az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

28/C. § (1) Országos népszavazást döntéshozatal vagy véleménynyilvánítás céljából lehet tartani, a népszavazás elrendelésére kötelezően vagy mérlegelés alapján kerül sor.

(2) Országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére.

(3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.

(4) Mérlegelés alapján országos népszavazást a köztársasági elnök, a Kormány, az országgyűlési képviselők egyharmada vagy 100 000 választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés rendelhet el.

(5) Nem lehet országos népszavazást tartani:

a) a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről és illetékekről, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények tartalmáról,

b) hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről, illetve az e kötelezettségeket tartalmazó törvények tartalmáról,

c) az Alkotmány népszavazásáról, népi kezdeményezésről szóló rendelkezéseiről,

d) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről,

e) az Országgyűlés feloszlásáról,

f) a Kormány programjáról,

g) hadiállapot kinyilvánításáról, rendkívüli állapot és szükségállapot kihirdetéséről,

h) a fegyveres erők külföldi vagy országon belüli alkalmazásáról,

i) a helyi önkormányzat képviselő-testületének feloszlásáról,

j) a közkegyelem gyakorlásáról.

(6) Az ügydöntő országos népszavazás eredményes, ha az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele, de legalább az összes választópolgár több mint egynegyede a megfogalmazott kérdésre azonos választ adott.

28/D. § Országos népi kezdeményezést legalább 50 000 választópolgár nyújthat be. Az országos népi kezdeményezés arra irányulhat, hogy az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést az Országgyűlés tűzze a napirendjére. Az országos népi kezdeményezésben megfogalmazott kérdést az Országgyűlés köteles megtárgyalni.

28/E. § Országos népszavazás elrendelésére irányuló állampolgári kezdeményezés esetén négy hónapig, országos népi kezdeményezés esetén két hónapig lehet aláírást gyűjteni.

30/A. § (1) A köztársasági elnök

d) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás, továbbá az országos népszavazás időpontját;

70. § (1) A Magyar Köztársaság területén élő minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési és a helyi önkormányzati, továbbá a kisebbségi önkormányzati választásokon választható és – ha a választás, illetőleg népszavazás napján az ország területén tartózkodik – választó legyen, valamint országos vagy helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen.

(2) A helyi önkormányzati képviselő- és polgármester-választásnál a választás joga, valamint a helyi népszavazásban és helyi népi kezdeményezésben a részvétel joga – külön törvény szerint – megilleti a Magyar Köztársaság területén bevándoroltként élő nem magyar állampolgárt is, ha a választás, illetőleg a népszavazás napján az ország területén tartózkodik.

(3) Nincs választójoga annak, aki a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt, illetőleg aki a közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll, továbbá aki jogerős szabadságvesztés büntetését, vagy aki büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti.

(4) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy részt vegyen a közügyek vitelében, továbbá hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen.

79. § Ügydöntő országos népszavazást kell tartani a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő, a csatlakozási szerződés szerinti csatlakozásáról. E népszavazás időpontja: 2003. április 12. A népszavazásra bocsátandó kérdés: „Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává váljon?”

1998. évi III. törvény
az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről

Alkotmányos alapelv, hogy a hatalom birtokosa a nép. Hatalmát az Alkotmány keretei között, elsősorban választott képviselői útján gyakorolja. A demokratikus hatalomgyakorlás része, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek eldöntésében, illetőleg a képviseleti döntések befolyásolásában vagy megváltoztatásában a nép közvetlenül, szavazás útján is részt vehessen.

Ezekre az elvi alapokra figyelemmel az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

Általános rendelkezések

1. § A Magyar Köztársaságban az országos népszavazáson (a továbbiakban: népszavazás) és az országos népi kezdeményezésben (a továbbiakban: népi kezdeményezés) mindenki részt vehet, aki az országgyűlési képviselők választásán választójoggal rendelkezik (a továbbiakban: választópolgár).

2. § Az aláírásgyűjtő ívek mintapéldányát az aláírásgyűjtés megkezdése előtt – hitelesítés céljából – be kell nyújtani az Országos Választási Bizottsághoz.

3. § (1) Népszavazás kitűzésére irányuló állampolgári kezdeményezés, illetőleg népi kezdeményezés támogatására a hitelesített mintapéldánnyal megegyező aláírásgyűjtő íveken lehet aláírást gyűjteni.

(2) Az országgyűlési képviselők, illetőleg a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának napján, valamint az azt megelőző és követő 41 napon belül nem lehet aláírást gyűjteni.

4. § (1) Az Országos Választási Bizottság gondoskodik a népszavazás kitűzésére irányuló állampolgári kezdeményezés, illetőleg a népi kezdeményezés aláírásainak ellenőrzéséről.

(2) A kezdeményezés benyújtására az Alkotmány 28/E. §-ában meghatározott határidő elmulasztása esetén az Országos Választási Bizottság az aláírásokat nem ellenőrzi.

(3) A (2) bekezdésben hivatkozott határidő elmulasztásáról, illetőleg az aláírások ellenőrzésének eredményéről az Országos Választási Bizottság elnöke haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét.

5. § Ha a népszavazás kitűzésére irányuló állampolgári kezdeményezést, illetőleg a népi kezdeményezést késve nyújtották be, vagy az aláírások ellenőrzésé-

nek eredményeként az Országos Választási Bizottság azt állapította meg, hogy az érvényes aláírások száma nem éri el az Alkotmányban meghatározott számot, az Országgyűlés elnöke a 4. §(3) bekezdése szerinti tájékoztatás kézhezvételét követő legközelebbi ülésnapon bejelenti, hogy a kezdeményezés nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek.

6. § Az Országgyűlés elnöke a törvényben foglalt feltételeknek megfelelő kezdeményezést a 4. §(3) bekezdése, illetőleg a 9. §(2) bekezdése szerinti tájékoztatás kézhezvételét követő legközelebbi ülésnapon bejelenti.

7. § (1) Az Országgyűlés a kezdeményezést köteles napirendre tűzni és megtárgyalni.

(2) A 14. §(1) bekezdésében és a 20. §-ban foglalt határidő számításánál az ülésszakok közötti szünetet, valamint az elnapolás időtartamát figyelmen kívül kell hagyni.

Népszavazás

8. § (1) Az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.

(2) A véleménynyilvánító népszavazás az állampolgárok közreműködését biztosítja az Országgyűlés döntéseinek meghozatalában, de nem kötelezi az Országgyűlést meghatározott tartalmú döntésre.

(3) A kötelező népszavazás csak ügydöntő, a mérlegelés alapján elrendelt (a továbbiakban: fakultatív) népszavazás az Országgyűlés döntésétől függően – a (4) bekezdésben foglalt korlátozással – ügydöntő vagy véleménynyilvánító lehet.

(4) Az Országgyűlés által már elfogadott, de a köztársasági elnök által még alá nem írt törvény megerősítéséről elrendelt népszavazás ügydöntő.

9. § (1) A fakultatív népszavazás elrendelésére irányuló kezdeményezést a köztársasági elnök, a Kormány, illetőleg az országgyűlési képviselők egyharmada az Országos Választási Bizottság elnökéhez nyújthatja be.

(2) Az Országos Választási Bizottság az Alkotmányban, valamint a 10. §a)-c) pontjaiban foglalt követelmények teljesítését megvizsgálja, és ennek alapján dönt a konkrét kérdés hitelesítéséről. Az Országos Választási Bizottság elnöke a hitelesítés eredményéről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét.

(3) Ha az Országos Választási Bizottság a kérdést nem hitelesítette, az Országgyűlés elnöke a (2) bekezdés szerinti tájékoztatás kézhezvételét követő

legközelebbi ülésnapon bejelenti, hogy a kezdeményezés nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek.

10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.

11. § A népszavazás kitűzésére irányuló állampolgári kezdeményezést – az aláírásgyűjtésnek a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118/A. §-a szerinti szünetelése kivételével – az aláírásgyűjtő ív hitelesítését követő négy hónapon belül egyszer lehet benyújtani az Országos Választási Bizottság elnökéhez. A pótlólag benyújtott, a kezdeményezést kiegészítő aláírások érvénytelenek.

12. § Ha az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet, illetőleg a kérdést hitelesítette, ugyanazon tartalmú kérdésben nem nyújtható be aláírásgyűjtő ívek újabb mintapéldánya (2. §), illetőleg népszavazás elrendelésére irányuló újabb kezdeményezés (9. §)

- a) a népszavazás megtartásáig, vagy
- b) a kezdeményezés elutasításáig, illetőleg
- c) az aláírásgyűjtő ívek benyújtására rendelkezésre álló határidő eredménytelen elteltéig.

13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

(2) A konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában kell népszavazásra bocsátani.

14. § (1) A népszavazás elrendelésére irányuló kezdeményezésről a 6. § szerinti bejelentést követően

- a) kötelező népszavazás esetén 15,
- b) fakultatív népszavazás esetén 30

napon belül kell dönteni.

(2) Az Országgyűlésnek a népszavazás elrendeléséről szóló határozata tartalmazza, hogy a népszavazás ügydöntő vagy véleménynyilvánító, a népszavazásra bocsátott konkrét kérdést, továbbá rendelkezik a népszavazás költségvetéséről.

(3) Az Országgyűlés elnöke a népszavazás elrendeléséről három napon belül tájékoztatja a köztársasági elnököt.

15. § A népszavazás időpontját a köztársasági elnök a jogorvoslati határidő eredménytelen elteltét – jogorvoslat esetén annak elbírálását – követő 15 napon belül tűzi ki.

16. § (1) A népszavazást az azt elrendelő országgyűlési határozat közzétételét – jogorvoslat esetén az annak elbírálását – követő 90 napon belüli időpontra kell kitűzni.

(2) A népszavazást úgy kell kitűzni, hogy a szavazás napja ne essen nemzeti ünnepre, munkaszüneti napra, illetőleg az azokat megelőző vagy követő napra.

(3) Nem lehet népszavazást tartani az országgyűlési képviselők, illetőleg a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának napján, valamint az azt megelőző és követő 41 napon belül.

(4) Ha a népszavazást a (3) bekezdés rendelkezései miatt nem lehet az (1) bekezdés szerint kitűzni, a népszavazást a választást követő 131 napon belüli időpontra kell kitűzni.

Népi kezdeményezés

17. § A népi kezdeményezésnek pontosan és egyértelműen tartalmaznia kell a megtárgyalásra javasolt kérdést.

18. § Az Országos Választási Bizottság akkor tagadja meg az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- c) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.

19. § A népi kezdeményezést – az aláírásgyűjtésnek a Ve. 118/A. §-a szerinti szünetelése kivételével – az aláírásgyűjtő ív hitelesítését követő két hónapon belül egyszer lehet benyújtani az Országos Választási Bizottság elnökéhez. A pótlólag benyújtott, a kezdeményezést kiegészítő aláírások érvénytelenek.

20. § A népi kezdeményezésről a 6. § szerinti bejelentést követő három hónapon belül dönteni kell.

Záró rendelkezések

21. § (1) Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény, valamint az azt módosító és kiegészítő 1989. évi XXXIX. törvény és 1990. évi XLVI. törvény,

b) a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 115. §-ának (3) bekezdése.

22. § (1) Hatályon kívül helyezve.

(2) Hatályon kívül helyezve.

(3) Hatályon kívül helyezve.

23. § (1) Az e törvény hatálybalépése előtt elrendelt népszavazásra az elrendelése időpontjában hatályban lévő rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő, népszavazás elrendelésére irányuló állampolgári kezdeményezés, illetőleg népi kezdeményezés esetén e törvény 2-3. §-ait, valamint 11. §-ának a kezdeményezés benyújtására határidőt megállapító rendelkezését nem kell alkalmazni.

(3) Az Országos Választási Bizottság a (2) bekezdés szerinti esetben az aláírások ellenőrzését megelőzően vizsgálja meg a 10. §a)-d) pontjaiban foglalt követelmények teljesítését.

(4) A (2) bekezdés szerinti esetben az országos népszavazás elrendelésére irányuló kezdeményezést az e törvény hatálybalépését követő négy hónapon belül, az országos népi kezdeményezést két hónapon belül lehet benyújtani.

1997. évi C. törvény

a választási eljárásról (kivonatos közlés)

A Magyar Köztársaság Alkotmánya szerint a választójog általános és egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos. Annak érdekében, hogy a választójog gyakorlása, a választási, népszavazási és népi kezdeményezési eljárás demokratikus és megfelelő biztosítékokkal övezett legyen, az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ **ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK**

I. FEJEZET **ALAPVETŐ SZABÁLYOK**

A törvény célja

1. § E törvény célja, hogy a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek, valamint a választási szervek egységes, áttekinthető és egyszerű eljárási szabályok alapján, törvényes keretek között gyakorolhassák a választásokkal kapcsolatos jogaikat.

A törvény alkalmazási köre

2. § E törvényt kell alkalmazni:

- a) az országgyűlési képviselők választására,
- b) a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a helyi kisebbségi önkormányzatok tagjainak a választására,
- c) az országos és a helyi népszavazásra,
- d) az országos és a helyi népi kezdeményezésre, továbbá e) azokra a választási eljárásokra, amelyekre e törvény alkalmazását jogszabály elrendeli [az a)-e) pontban foglaltak együtt: választás].

A választási eljárás alapelvei

3. § A választási eljárás szabályainak alkalmazása során a választásban érintett résztvevőknek érvényre kell juttatniuk az alábbi alapelveket:

- a) a választás tisztaságának megóvása, a választási csalás megakadályozása,

b) önkéntes részvétel a jelölésben, a választási kampányban, a szavazásban,

c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,

d) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,

e) jogorvoslat lehetősége és pártatlan elbírálása,

f) a választás eredményének gyors és hiteles megállapítása.

Általános szabályok

4. § (1) A választást legkésőbb 72 nappal a szavazás napja előtt kell kitűzni.

(2) Ha a szavazást a választási bizottság vagy a bíróság megismételteti, a választási bizottság a megismételt szavazást a megismételtetett szavazás napját követő hetedik napra tűzi ki.

(3) Az e törvényben meghatározott határidők jogvesztők, azok – ha a törvény másképpen nem rendelkezik – a határidő utolsó napján 16 órakor járnak le.

(4) A napokban megállapított határidőket a naptári napok szerint kell számítani.

5. § A választások előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos állami feladatok végrehajtásának költségeit – az Országgyűlés által megállapított mértékben – a központi költségvetésből kell biztosítani. E pénzeszközök felhasználásáról az Állami Számvevőszék tájékoztatja az Országgyűlést.

II. FEJEZET

A VÁLASZTÁSI ELJÁRÁS NYILVÁNOSSÁGA

6. § (1) A választási bizottságok működése és tevékenysége, valamint a választási bizottságok rendelkezésére álló adatok – törvényben megállapított kivétellel – nyilvánosak. A választási eljárás nyilvánossága nem sértheti a szavazás titkosságát és a személyhez, valamint a személyes adatok védelméhez fűződő jogokat.

(2) A választás eredményét rögzítő jegyzőkönyvek másolatát ingyenesen kell a jelölő szervezetek és független jelöltek rendelkezésére bocsátani. A választás számítógépes adatait azonos feltételekkel, díjfizetés ellenében bárki igényelheti.

(3) A választással kapcsolatos tudnivalókról (így a szavazás helyéről és idejéről, a jelöltekről, a névjegyzék kifüggesztéséről, a szavazás módjáról, a választás eredményéről) az illetékes választási iroda közleményt ad ki.

(4) A választási bizottság tagjainak és a választási iroda vezetőjének nevét, a választási szervek hivatali helyiségének címét a helyben szokásos módon, illetőleg az országgyűlési egyéni választókerületi és a területi választási bizottság tagjainak nevét a fővárosi, megyei közgyűlés hivatalos lapjában is, az Országos Választási Bizottság adatait pedig a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

(5) A választási irodák gondoskodnak arról, hogy a választópolgárok a választási tudnivalókról, a szavazás módjáról általános tájékoztatást és kérdéseikre felvilágosítást kapjanak.

(6) A szavazás napján a választás befejezése előtt a választási irodák a szavazók számáról és arányáról tájékoztatást adhatnak.

7. § A sajtó képviselői jelen lehetnek a választási bizottságok munkájánál, tevékenységüket azonban nem zavarhatják.

8. § (1) A szavazást megelőző nyolcadik naptól a szavazás befejezéséig a választásokkal kapcsolatos közvélemény-kutatás eredményét nem szabad nyilvánosságra hozni.

(2) A szavazás napján közvélemény-kutatás az alábbi feltételekkel végezhető: a) a közvélemény-kutatás csak névtelen lehet, és az önkéntességen alapulhat, b) a közvélemény-kutatók abba az épületbe, amelyben a szavazóhelyiség van, nem léphetnek be, a választópolgárokat semmilyen módon nem zaklathatják, csak a szavazóhelyiségből kilépőket kérdezhetik meg.

III. FEJEZET

VÁLASZTÓKERÜLETEK, SZAVAZÓKÖRÖK

9. § (1) A választókerületeket úgy kell kialakítani, hogy választókerületenként a lakosság száma megközelítően azonos legyen.

(2) A választókerületek kialakításánál figyelemmel kell lenni a nemzeti-ségi, vallási, történelmi, földrajzi és egyéb helyi sajátosságokra is.

10. § (1) A szavazókörök számát, sorszámát és területi beosztását, valamint a szavazóhelyiségek címét a helyi választási iroda vezetője állapítja meg úgy, hogy egy szavazókörre mintegy hatszáz, legfeljebb azonban ezerkétszáz választópolgár jusson, de minden településen legyen legalább egy szavazókör. A szavazókörök kialakítását érintő változásokat a helyi választási iroda vezetője folyamatosan figyelemmel kíséri, és a szükséges intézkedéseket megteszi.

(2) A két vagy több szavazókörral rendelkező településen ki kell jelölni azt a szavazókört, ahol azok a választópolgárok szavazhatnak, akiknek lakcíme a lakcímbejelentésre vonatkozó jogszabály értelmében csak az adott település megnevezését tartalmazza. Ha a településen két vagy több választókerület van, a helyi választási iroda vezetője az általa kisorsolt választókerületbe tartozó szavazókört jelöl ki.

11. § A választás kitűzésétől a szavazás napjáig nem lehet település, választókerület és szavazókör határát, sorszámát, továbbá település elnevezését, utcanevet, házszámot és helyrajzi számot megváltoztatni.

IV. FEJEZET

A VÁLASZTÓJOGOSULTSÁG NYILVÁNTARTÁSA

A névjegyzék

12. § A helyi választási iroda vezetője a választás kitűzését követően a személyiadat- és lakcímnyilvántartás adatai és a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása alapján szavazóköronként összeállítja a választójoggal rendelkező polgárok névjegyzékét, és azon a változásokat folyamatosan átvezeti.

13. § (1) A névjegyzékbe fel kell venni azokat a választójoggal rendelkező személyeket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye (a továbbiakban: lakcím) a szavazóköriben van.

(2) A névjegyzéket úgy kell összeállítani, hogy alkalmas legyen a főváros, a megye, a település, illetőleg a választókerület, a szavazókör és a választópolgár azonosítására. A névjegyzék tartalmazza a választópolgár:

- a) családi és utónevét (nők esetén leánykori családi és utónevét is),
- b) személyi azonosítóját,
- c) lakcímét,
- d) névjegyzékbeli sorszámát,
- e) az azonos nevű és lakcímű választópolgárok születési idejét, ennek azonossága esetén egyéb természetes személyazonosító adatát.

A névjegyzék közszemlére tétele

14. § (1) A névjegyzéket a szavazás napja előtt 60 nappal – nyolc napra – közszemlére kell tenni, és ennek idejét a helyben szokásos módon ki kell hirdetni. A választópolgárokat a névjegyzékbe vételükről legkésőbb a szavazás napja előtti 58. napig értesítő megküldésével kell tájékoztatni.

(2) Az értesítő tartalmazza a választópolgár családi és utónevét, lakcímét, személyi azonosítóját, névjegyzékbeli sorszámát, egyéb technikai adatokat, a szavazás helyét és idejét, továbbá a szavazással kapcsolatos egyéb tudnivalókat.

(3) A közszemlére tett névjegyzék a személyi azonosítót nem tartalmazhatja.

(4) A helyi választási iroda vezetője a névjegyzék, az értesítők és az ajánlószelvények technikai elkészítésével megbízhat másik helyi választási irodát, a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás területi rendszerének üzemeltetőjét vagy központi hivatalát. Az értesítő és az ajánlószelvény kiküldéséről a helyi választási iroda vezetője gondoskodik. Az értesítő és az ajánlószelvény kiküldésével jelölő szervezet vezetője vagy tagja nem bízható meg.

(5) Az értesítő és az ajánlószelvény kézbesítését a helyi választási iroda vezetője ellenőrzi.

(6) Az a választópolgár, aki nem kapja meg az értesítőt és az ajánlószelvényt, azokat a helyi választási irodától igényelheti. A névjegyzék módosítása

15. § (1) A helyi választási iroda vezetője

- a) a névjegyzékből törvénytőlően kihagyott,
- b) a névjegyzék elkészítése után választójogot szerzett, valamint
- c) a választójogát visszanyert választópolgárt utólag felveszi a névjegyzékbe, és erről a választópolgárt értesítő megküldésével tájékoztatja.

(2) A helyi választási iroda vezetője törli a névjegyzékből azt, aki meghalt, aki elvesztette választójogát, illetőleg akit lakcímének megváltozása miatt más szavazókör névjegyzékébe vettek fel.

(3) A módosított névjegyzék a polgármesteri hivatalban a szavazást megelőző második napig megtekinthető.

16. § (1) Ha a választópolgár a lakcímét a névjegyzék elkészítése után megváltoztatta, az új lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetője – a bejelentkezéssel egyidejűleg – felveszi a névjegyzékbe, és erről értesítő átadásával tájékoztatja.

(2) A helyi választási iroda vezetője haladéktalanul értesíti a korábbi lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetőjét a névjegyzékből való törlés érdekében. A korábbi lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetője hivatalból tájékoztatja az új lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetőjét arról, hogy a polgár

- a) a névjegyzékben szerepelt, vagy
- b) a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásában szerepelt, továbbá annak okáról, vagy

c) a 89. § vagy a 104. § szerinti igazolást kapott, vagy
d) sem a névjegyzékben, sem a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásában nem szerepelt.

(3) A (2) bekezdés a) és b) pontjában foglalt esetben a korábbi lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetője a polgárt törli a névjegyzékből, illetőleg a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásából.

(4) A (2) bekezdés b) pontjában foglalt esetben az új lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetője a polgárt törli a névjegyzékből, felveszi a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásába, és erről a polgárt értesíti.

(5) A (2) bekezdés c) pontjában foglalt esetben az új lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetője a választópolgárt törli a névjegyzékből, és erről a polgárt értesíti.

(6) A (2) bekezdés d) pontjában foglalt esetben az új lakcím szerint illetékes helyi választási iroda vezetője a választójog fennállását a személyiadat- és lakcímnyilvántartás központi hivatalával történő egyeztetés alapján állapítja meg. A választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása

17. § (1) A választójog megállapítása céljából az a)-c) pontban megjelölt szervek a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok

(2) bekezdés szerinti adataiban bekövetkezett változásokat folyamatosan közlik a személyiadat- és lakcímnyilvántartás központi hivatalával az alábbiak szerint:

a) a gondnoksági ügyben eljáró gyámhivatal a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alá helyezésről, illetőleg a gondnokság alá helyezés megszüntetéséről,

b) a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a büntetteket nyilvántartó szerv útján a közügyektől eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt álló személyekről,

c) a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a szabadságvesztés-büntetésüket töltő, valamint a büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt álló polgárokról.

(2) Az (1) bekezdés szerinti közlés tartalmazza a polgár:

a) családi és utónevét (nők esetén leánykori családi és utónevét is),

b) személyi azonosítóját, c) a választójog gyakorlásából való kizárásának okát, kezdetét és megszűnésének várható időpontját.

(3) A személyiadat- és lakcímnyilvántartás központi hivatala a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartását az (1) bekezdés szerint rendelkezésre bocsátott adatokkal karbantartja; a karbantartást a személy-

azonosító és lakcímadatok tekintetében a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásból való rendszeres adatátvétellel biztosítja.

(4) Ha a polgár választójogosultságát visszanyerte vagy a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás hatálya alól kikerült, adatait a nyilvántartásból törölni kell. A választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásából törölt polgár adatait a törléstől számított hat hónapig meg kell őrizni.

18. § (1) A választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartását az azt kezelő szerv az egyéb nyilvántartásaitól – a névjegyzék kivételével – elkülönítetten kezeli, és az csak a választójog megállapításának céljára használható fel, abból adat más célra nem szolgáltatható.

(2) A személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatala a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásából a választások lebonyolításához, valamint a népszavazás-kezdeménnyezést és a népi kezdeménnyezést aláírók adatainak hitelesítéséhez a választási bizottság, a választási iroda és a bíróság, továbbá a népiülnök-választási eljárásban a polgármester részére teljesíthet adatszolgáltatást.

(3) A személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatala a jelöltek választójogát a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás adatai alapján ellenőrzi, és a választójog hiányáról az illetékes választási bizottságot haladéktalanul értesíti.

(4) A megválasztott képviselők választójogát a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatala a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás adatai alapján ellenőrizheti; a választójog hiányáról az illetékes választási bizottságot haladéktalanul értesíti.

19. § A választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása a helyi, a területi, illetőleg a központi személyiadat- és lakcímnnyilvántartással – a választással érintett választókerület lakosságát érintően – a választás kitűzésének napjától a választás végleges eredményének közzétételéig a választójog megállapítása céljából összekapcsolható. Az összekapcsolást a választással összefüggő jogorvoslati határidők letelte után haladéktalanul meg kell szüntetni.

20. § A választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása nem nyilvános, abba csak az érintett személy, a bíróság, a választási bizottság és a választási iroda tagjai tekinthetnek be.

V. FEJEZET

VÁLASZTÁSI SZERVEK

A választási bizottságok

21. § (1) A választási bizottságok a választópolgárok független, kizárólag a törvénynek alárendelt szervei, amelyeknek elsődleges feladata a választási eredmény megállapítása, a választások tisztaságának, törvényességének biztosítása, a pártatlanság érvényesítése és szükség esetén a választás törvényes rendjének helyreállítása.

(2) Választási bizottságok:

- a) a szavazatszámláló bizottság,
- b) a helyi választási bizottság,
- c) az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság,
- d) a területi választási bizottság,
- e) az Országos Választási Bizottság.

(3) A választási bizottság a működésének tartama alatt hatóságnak, a tagja pedig hivatalos személynek minősül.

(4) A választási bizottság tagjai a szavazást követő napon mentesülnek a jogszabályban előírt munkavégzési kötelezettség alól, és erre az időre átlagbér illeti meg őket, amelyet a munkáltató fizet. A munkáltató a választási szerv tagját megillető bér megtérítését a szavazást követő öt napon belül igényelheti a választási bizottság mellett működő választási irodától, a szavazatszámláló bizottság esetén a helyi választási irodától. A választási bizottságok tagjai

22. § (1) A 24. § és a 25. §, továbbá a 27. §(3)-(4) bekezdésének kivételével a választási bizottságnak csak a választókerületben – a helyi választási bizottságnak csak a településen – lakcímmel rendelkező választópolgár lehet tagja.

(2) A választási bizottságnak nem lehet tagja a köztársasági elnök, állami vezető, közigazgatási hivatal vezetője, képviselő, megyei közgyűlés elnöke, polgármester, jegyző, főjegyző, választási iroda tagja, a választási bizottság illetékességi területén működő közigazgatási szerv köztisztviselője, valamint a választókerületben induló jelölt.

(3) Nem lehet a választási bizottság választott tagja a (2) bekezdésben foglaltakon túl a választókerületben jelöltet állító jelölő szervezet tagja, valamint a választókerületben induló jelölt hozzátartozója sem.

(4) Az olyan választási bizottságoknak, amelyek a jogorvoslati eljárásban egymással döntési, döntést felülbíráló kapcsolatba kerülhetnek, nem lehetnek tagjai az egymással hozzátartozói kapcsolatban álló személyek.

23. § (1) A szavazatszámoló bizottság három tagját és szükséges számban pótagokat a települési önkormányzat képviselő-testülete az országgyűlési képviselők általános választásának kitűzését követően, legkésőbb a szavazás napja előtti 20. napon választja meg; személyükre a helyi választási iroda vezetője tesz indítványt. Az egy szavazókörral rendelkező településen nem választanak külön szavazatszámoló bizottságot [31. §(2) bek. 1) pont].

(2) A helyi választási bizottság három – az egy szavazókörral rendelkező településen öt – tagját és szükséges számban pótagokat a települési önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának kitűzését követően, legkésőbb a szavazás napja előtti 51. napon választja meg; személyükre a helyi választási iroda vezetője tesz indítványt.

(3) Az országgyűlési egyéni választókerületi, illetőleg a területi választási bizottság három-három tagját és szükséges számban pótagokat a fővárosi, megyei közgyűlés választja meg; személyükre a területi választási iroda vezetője tesz indítványt.

(4) Az Országos Választási Bizottság öt tagját és szükséges számban pótagokat az Országgyűlés választja meg; személyükre – a pártok javaslataira is figyelemmel – a belügyminiszter tesz indítványt.

(5) A (3)-(4) bekezdés szerinti választási bizottságok választott tagjait az országgyűlési képviselők általános választásának kitűzését követően, legkésőbb a szavazás napja előtti 51. napon kell megválasztani.

24. § Ha a szavazatszámoló bizottság vagy a helyi választási bizottság tagjainak megválasztására – az alacsony lakosságszám vagy az összeférhetlenségi szabályok miatt, illetőleg azért, mert a képviselő-testület a működésében akadályozott – a törvényben előírt határidőig nem került sor, a tagokat a területi választási bizottság a helyi választási iroda vezetőjének indítványára haladéktalanul megbízza.

25. § (1) A választási bizottságoknak – a 23. §-ban említetteken felüli – további egy-egy tagját a választókerületben jelöltet, illetőleg listát állító jelölő szervezet, illetőleg a független jelölt bízza meg.

(2) A választási bizottságok megbízott tagjait a szavazás napját megelőző 16. napig a választási bizottság elnökénél kell bejelenteni.

26. § (1) A választási bizottság választott tagjainak megbízatása a – 23. §-ban meghatározott – következő általános választásra létrehozott választási bizottság alakuló üléséig tart.

(2) A választási bizottság megbízott tagjának megbízatása – a (3) bekezdésben foglaltak kivételével – a választás végleges eredményének közzétételével szűnik meg.

(3) Az Országos Választási Bizottságba az Országgyűlés alakuló ülésén képviselőcsoportot alakító pártok által a 25. § szerint megbízott tagok megbízatása az (1) bekezdésben meghatározott időpontig, illetőleg a képviselőcsoport megszűnéséig tart. Azok a pártok, amelyek a 25. § szerint nem bíztak meg tagot az Országos Választási Bizottságba, de az Országgyűlésben képviselőcsoportot alakítottak, az Országos Választási Bizottságba egy-egy tagot bízhatnak meg, akiknek a megbízatása az (1) bekezdésben meghatározott időpontig, illetőleg a képviselőcsoport megszűnéséig tart.

(4) A választási bizottság tagjának megbízatása az (1)-(3) bekezdésben foglaltakon túl megszűnik: a) ha a megbízatás törvényes feltételei megszűntek, b) ha a választási bizottság megállapította tagjának összeférhetetlenségét, c) lemondással, d) a megbízatás visszavonásával.

27. § (1) Ha a választási bizottság választott tagja meghalt, vagy megbízatása a 26. §(4) bekezdésében meghatározott okból megszűnt, helyébe a póttag lép. Póttag hiányában a települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi, megyei közgyűlés vagy az általuk kijelölt bizottságuk, az Országos Választási Bizottság esetében az Országgyűlés új tagot választ.

(2) Ha a választási bizottság megbízott tagja meghalt, vagy megbízatása a 26. §(4) bekezdésében meghatározott okból megszűnt, helyébe a jelölő szervezet, a független jelölt, illetőleg a képviselőcsoport új tagot bízhat meg.

(3) A 24. § szerint kell eljárni, ha az ott meghatározott okból nem került sor a szavazatszámláló bizottság vagy a helyi választási bizottság új tagjának megválasztására.

(4) Ha a szavazás napján a szavazatszámláló bizottság tagjainak száma kevesebb mint öt, a helyi választási iroda vezetője a póttagok vagy más szavazatszámláló bizottság tagjai közül a bizottságot kiegészíti. Ha ilyen módon nincs lehetőség a szavazatszámláló bizottság kiegészítésére, akkor arról a területi választási iroda vezetője gondoskodik más település szavazatszámláló bizottságának esküt tett tagjai vagy póttagjai megbízásával.

28. § (1) A választási bizottság tagjai az illetékes polgármester, a fővárosi főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, illetőleg az Országgyűlés elnöke előtt esküt tesznek. Az eskü szövegét az 1. számú melléklet állapítja meg.

(2) A választási bizottság – tagjai megválasztását és eskütételét követően – alakuló ülést tart. Az alakuló ülésen a választott tagok közül megválasztja elnökét és annak helyettesét.

(3) A választási bizottságot az elnök képviseli. Ha a választási bizottságnak nincs elnöke vagy az elnök a tevékenységében akadályozott, az elnöki feladatokat a helyettese látja el.

(4) A választott és megbízott tagok jogai és kötelezettségei azonosak, azaz az eltéréssel, hogy a megbízott tagok részére nem jár tiszteletdíj.

A választási bizottság döntése

29. § (1) A választási bizottság testületként működik, döntéséhez a tagok többségének jelenléte és a jelen levő tagok többségének azonos tartalmú szavazata szükséges. Szavazni igennel vagy nemmel lehet.

(2) A választási bizottság döntését indokolással ellátott határozatba kell foglalni. A kisebbségi véleményt is – indokaival együtt – jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

Szavazatszámoló bizottság

30. § (1) A szavazatszámoló bizottság legalább öt tagból áll.

(2) A szavazatszámoló bizottság

a) ellenőrzi a szavazóhelyiséget, levezeti a szavazást, gondoskodik a szavazás törvényes lebonyolításáról,

b) dönt a szavazás folyamán felmerült vitás kérdésekben,

c) megszámlálja a szavazatokat, és megállapítja a szavazókörben a szavazás eredményét,

d) indítványozza az illetékes választási bizottságnak a szavazás szavazóköri eredményének megsemmisítését, ha olyan törvénysértést észlel, amely azt érdemben befolyásolta, e) a szavazás eredményéről jegyzőkönyvet állít ki. Helyi választási bizottság

31. § (1) A helyi választási bizottság legalább három, az egy szavazókörrel rendelkező településen legalább öt tagból áll.

(2) A helyi választási bizottság:

a) dönt a jelöltek, a listák, a jelölő szervezetek nyilvántartásba vételéről, illetőleg elutasításáról,

b) kisorsolja a listák sorszámát,

c) jóváhagyja a település szavazólapjainak adattartalmát,

d) dönt a benyújtott kifogásról, e) megsemmisíti a szavazás eredményét, ha olyan törvénysértést állapít meg, amely azt érdemben befolyásolta,

f) egyenlő szavazatszám esetén kisorsolja, hogy melyik jelölt szerez mandátumot,

g) megállapítja és közzéteszi a választási eredményt,

h) kiadja az illetékességi körébe tartozó képviselőknek és polgármesternek a megbízólevelet,

- i) kitzúzi az időközi választást, és megállapítja annak naptár szerinti határnapjait,
- j) a tudomására jutott törvénysértés esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését,
- k) kitzúzi a helyi kisebbségi önkormányzati választást,
- l) az egy szavazókörrrel rendelkező településen ellátja a szavazatszámoló bizottság feladatait is.

Országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság

32. § (1) Az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság legalább három tagból áll.

(2) Az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság

- a) dönt a jelöltek, jelölő szervezetek nyilvántartásba vételéről, illetőleg elutasításáról,
- b) jóváhagyja a választókerület szavazólapjainak adattartalmát,
- c) dönt a benyújtott kifogásról,
- d) megsemmisíti a szavazás eredményét, ha olyan törvénysértést állapít meg, amely azt érdemben befolyásolta,
- e) megállapítja és közzéteszi a választási eredményt,
- f) kiadja az országgyűlési egyéni választókerületi képviselőnek a megbízólevelet,
- g) kezdeményezi az Országos Választási Bizottságnál időközi választás kitzúzését,
- h) a tudomására jutott törvénysértés esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését.

Területi választási bizottság

33. § (1) A területi választási bizottság legalább három tagból áll.

(2) A területi választási bizottság

- a) dönt a listák és az azon levő jelöltek, a jelölő szervezetek nyilvántartásba vételéről, illetőleg elutasításáról,
- b) kisorsolja a listák sorszámát,
- c) jóváhagyja a választókerület szavazólapjainak adattartalmát,
- d) dönt a benyújtott kifogásról,
- e) megsemmisíti a szavazás eredményét, ha olyan törvénysértést állapít meg, amely azt érdemben befolyásolta,
- f) megállapítja és közzéteszi a választási eredményt,
- g) kiadja az illetékességi körébe tartozó képviselőknek a megbízólevelet,
- h) a tudomására jutott törvénysértés esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését.

Országos Választási Bizottság

34. § (1) Az Országos Választási Bizottság legalább öt tagból áll.

(2) Az Országos Választási Bizottság

a) állásfoglalást ad ki a választással kapcsolatos jogszabályok egységes értelmezése és az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében; az állásfoglalás ellen jogorvoslatnak helye nincs; az állásfoglalást a Magyar Közlönyben közzé kell tenni,

b) dönt a listák és az azokon szereplő jelöltek, a jelölő szervezetek nyilvántartásba vételéről, illetőleg elutasításáról,

c) kisorsolja a listák sorszámát,

d) jóváhagyja az országos népszavazás szavazólapjainak adattartalmát,

e) dönt a benyújtott kifogásról,

f) megsemmisíti a szavazás eredményét, ha olyan törvénysértést állapít meg, amely azt érdemben befolyásolta,

g) megállapítja, hogy mely jelölő szervezetek érték el a törvényben meghatározott mértékű %-os szavazathatárt,

h) megállapítja, hogy az országosan összesített töredékszavazatok alapján az országos listák jelöltjei közül kik szereztek mandátumot,

i) kiadja a mandátumot szerzett képviselőknek a megbízólevelet,

j) megállapítja és közzéteszi a választás országosan összesített eredményét,

k) kitzúzi az időközi országgyűlési képviselőválasztást, és megállapítja annak naptár szerinti határnapjait,

l) a tudomására jutott törvénysértés esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését,

m) beszámol az Országgyűlésnek az országgyűlési képviselők, valamint az önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásáról, továbbá az országos népszavazásról,

n) eljár mindazokban az ügyekben, melyeket törvény a hatáskörébe utal.

A választási irodák

35. § (1) A választási irodák a választások előkészítésével, szervezésével, lebonyolításával, a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek pártsemleges tájékoztatásával, választási adatkezeléssel, a technikai feltételek megteremtésével, a törvényes feltételek meglétének és a szakmai szabályok betartásának ellenőrzésével összefüggő állami feladatot ellátó szervek.

(2) Minden választási bizottság mellett – kivéve a szavazatszámláló bizottságot – választási iroda működik. A szavazatszámláló bizottság mellett a helyi választási iroda egy tagja jegyzőkönyvvezetőként működik.

(3) A helyi és az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda vezetője az illetékes jegyző, a területi választási iroda vezetője a főjegyző.

36. § (1) A választási iroda tagjait a választási iroda vezetője, az Országos Választási Iroda vezetőjét és tagjait a belügyminiszter határozatlan időre bízta meg.

(2) A választási iroda vezetője a felettes választási iroda vezetője előtt esküt tesz. A választási iroda tagjai és az Országos Választási Iroda vezetője megbízásukkor a megbízó előtt tesznek esküt. Az eskü szövegét az 1. számú melléklet állapítja meg.

37. § (1) A választási iroda tagjává köztisztviselő és közalkalmazott bízható meg.

(2) A választási irodának nem lehet tagja képviselő, megyei közgyűlés elnöke, polgármester, választási bizottság tagja, a választókerületben jelöltként induló személy és annak hozzátartozója, valamint a választókerületben jelöltet állító jelölő szervezet tagja.

(3) Ha a választási iroda vezetőjével szemben kizárási ok merül fel, azt haladéktalanul köteles közölni a felettes választási iroda vezetőjével – az Országos Választási Iroda vezetője a belügyminiszterrel –, aki kinevezi az iroda új vezetőjét. A választási iroda tagja a vele szemben felmerült kizárási okról a választási iroda vezetőjét köteles haladéktalanul tájékoztatni, aki őt felmenti.

38. § (1) A választási iroda feladata:

a) hirdetményt tesz közzé a szavazás napjáról, a választással, a jelöléssel, a szavazással kapcsolatos tudnivalókról, továbbá az érvényes jelöléshez szükséges ajánlások számáról,

b) közzéteszi a választókerület jelöltjeinek, a jelölő szervezeteknek a nevét, illetőleg a független jelölés tényét,

c) közzéteszi a választási bizottságok tagjainak és a választási iroda vezetőjének nevét, a választási szervek hivatali helyiségének címét,

d) megszervezi a választási szervek tagjainak oktatását, biztosítja a választópolgárok pártsemleges tájékoztatását,

e) működteti a választások információs rendszereit,

f) ellátja a jelöltajánlások ellenőrzésével kapcsolatos technikai feladatokat,

g) működteti a választási csalást felderítő számítógépes programot,

h) ellátja a belügyminiszter rendeletében meghatározott más feladatokat.

(2) A választási iroda feladatkörében közszolgálati kiadványt, hirdetményt adhat ki.

39. § (1) A választási irodák szakmai tevékenységét a belügyminiszter az Országos Választási Iroda vezetője útján irányítja.

(2) Az Országos Választási Iroda vezetője a többi választási iroda vezetője részére, a területi választási iroda vezetője illetékességi területén az országgyűlési egyéni választókerületi és a helyi választási iroda vezetője részére, az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda vezetője illetékességi területén a helyi választási iroda vezetője részére az e törvényben meghatározott feladatainak ellátásával kapcsolatban közvetlen utasítást adhat.

(3) A polgármester, a képviselő-testület, illetőleg a közgyűlés és annak tisztségviselője a választások előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatok végrehajtására a választási iroda vezetőjének, tagjainak nem adhat utasítást.

VI. FEJEZET

VÁLASZTÁSI KAMPÁNY

Kampányidőszak

40. § (1) A választási kampány a választás kitűzésétől a szavazást megelőző nap 0 óráig tart.

(2) A szavazást megelőző nap 0 órától a szavazás befejezéséig választási kampányt folytatni tilos (kampánycsend). A kampánycsend megsértése

41. § A kampánycsend megsértésének minősül a választópolgárok választói akaratának befolyásolása, így különösen: a választópolgárok számára a jelölt vagy a jelölő szervezet által ingyenesen juttatott szolgáltatás (szavazásra történő szervezett szállítás, étel-ital adása), pártjelvények, zászlók, pártszimbólumok, a jelölt fényképét vagy nevét tartalmazó tárgyak osztogatása, választási plakát (a továbbiakban: plakát) elhelyezése, a választói akarat befolyásolására alkalmas információk szolgáltatása elektronikus vagy más úton. Plakát

42. § (1) A választási kampány végéig a jelölő szervezetek és a jelöltek engedély nélkül készíthetnek plakátot. A plakát olyan sajtóterméknek minősül, amely engedély és bejelentés nélkül előállítható. Egyebekben a plakátra a sajtóról szóló jogszabályokat kell alkalmazni.

(2) Plakát – a (3)-(6) bekezdésben meghatározott kivételekkel – korlátozás nélkül elhelyezhető.

(3) Épület falára, kerítésre plakátot elhelyezni kizárólag a tulajdonos, a bérlő, illetőleg – állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő ingatlan esetén – a vagyonkezelői jog gyakorlójának hozzájárulásával lehet.

(4) Egyes középületeken vagy a közterület meghatározott részén plakát elhelyezését a helyi önkormányzat, a fővárosban a fővárosi önkormányzat műemlékvédelmi, környezetvédelmi okból rendeletben megtilthatja. Állami vagy önkormányzati hatóság elhelyezésére szolgáló épületen vagy azon belül plakátot elhelyezni tilos.

(5) A választási kampányt szolgáló önálló hirdető-berendezés elhelyezésére a közterület-használatról szóló jogszabályokat kell alkalmazni.

(6) A plakátot úgy kell elhelyezni, hogy az ne fedje más jelölt vagy jelölő szervezet plakátját, és károkozás nélkül eltávolítható legyen. A plakátot az, aki elhelyezte, vagy akinek érdekében elhelyezték, a szavazást követő 30 napon belül köteles eltávolítani.

Gyűlés

43. § (1) A választási gyűlések nyilvánosak. A rend fenntartásáról a gyűlés szervezője gondoskodik.

(2) A választási kampány céljára az állami és önkormányzati költségvetési szervek a jelöltek, jelölő szervezetek számára azonos feltételekkel bocsáthatnak rendelkezésre helyiséget és egyéb szükséges berendezést. Állami vagy önkormányzati hatóság elhelyezésére szolgáló épületben választási kampányt folytatni, választási gyűlést tartani tilos, kivéve az ötszáznál kevesebb lakosú településen, feltéve, hogy más közösségi célú épület nem áll rendelkezésre. Rádió- és televízióközvetítés

44. § (1) A kampányidőszakban a műsorszolgáltatók a jelölő szervezetek, illetőleg a jelöltek számára azonos feltételekkel tehetnek közzé politikai hirdetést. A politikai hirdetéshez véleményt, értékelő magyarázatot fűzni tilos.

(2) A műsorszolgáltatók választási kampányban való részvételére egyebekben a rádiózásról és televíziózásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

Adatszolgáltatás

45. § (1) A személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatala a névjegyzékben szereplő választópolgárok családi és utónevét, valamint lakcímét a jelölteknek, jelölő szervezeteknek kérésükre, díjfizetés ellenében, azonos feltételek mellett a szavazás napja előtti 20. napot követően átadja. A szolgáltatás nem, életkor vagy lakcím szerinti csoportosításban is igényelhető.

(2) A közszemlére tett névjegyzék másolatát a helyi választási iroda vezetője a jelölt, jelölő szervezet által írásban bejelentett igény alapján díjfizetés ellenében, azonos feltételek mellett, a szavazás napja előtti 20. napot követően – legfeljebb szavazóköri bontásban – a jelölt, jelölő szervezet számára átadja.

(3) Az (1)-(2) bekezdés alapján teljesített adatszolgáltatás adatait kizárólag a választási kampány céljára lehet felhasználni. Egyéb célú felhasználásuk, jogosulatlan személynek, szervezetnek, más jelöltnek vagy jelölő szervezetnek történő átadásuk tilos. Az adatszolgáltatás adatait a szavazás napján meg kell semmisíteni, és az erről készült jegyzőkönyvet három napon belül át kell adni az adatszolgáltatónak.

(4) A választási kampány céljára a helyi választási iroda vezetőjén, továbbá a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatalán kívül a jelöltek, jelölő szervezetek számára más állami vagy önkormányzati szerv a saját nyilvántartásaiból személyes adatot nem szolgáltatathat ki.

VII. FEJEZET

AJÁNLÁS

46. § (1) Jelöltet ajánlani ajánlószelvényen lehet. Az ajánlószelvényt az értesítőkkel együtt kell eljuttatni a választópolgároknak.

(2) Jelöltet ajánlhat az a választópolgár, akinek lakóhelye a választókerületben van.

(3) Jelöltet ajánlani a szavazást megelőző 23. napig lehet.

(4) Az ajánlás nem vonható vissza.

47. § (1) Az ajánlószelvényen jelöltet ajánlani a kitöltött ajánlószelvénynek a jelölt, illetőleg a jelölő szervezet képviselője részére történő átadásával lehet.

(2) A választópolgárokhoz eljuttatott ajánlószelvény tartalmazza a választás megnevezését. Az ajánló választópolgár az ajánlószelvényre rávezeti családi és utónevét, lakcímét, személyi azonosítóját, az ajánlott személy családi és utónevét, a jelölő szervezet nevét, illetőleg a független jelölés tényét. Az ajánlószelvényt az ajánló választópolgár saját kezűleg aláírja.

48. § (1) Ajánlószelvényt az állampolgárok zaklatása nélkül – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – bárhol lehet gyűjteni.

(2) Nem gyűjthető ajánlószelvény:

a) munkahelyen munkaidőben vagy munkaviszonyból, illetőleg munkavégzésre irányuló más jogviszonyból fakadó munkavégzési kötelezettség teljesítése közben,

b) a fegyveres erőknél és a rendvédelmi szerveknél szolgálati viszonyban levő személytől a szolgálati helyen vagy szolgálati feladat teljesítése közben,

c) tömegközlekedési eszközön,

d) állami és helyi önkormányzati szervek hivatali helyiségében.

(3) Az ajánlásért az ajánlónak vagy rá tekintettel másnak előnyt adni vagy ígérni, valamint az ajánlásért előnyt kérni, illetőleg előnyt vagy annak ígérését elfogadni tilos.

Közös jelölt

49. § (1) Közös jelöltet állítani csak olyan ajánlószelvények alapján lehet, amelyek az adott közös jelöltet állító valamennyi jelölő szervezet neve fel van tüntetve.

(2) Ha több jelölő szervezet közösen állít jelöltet, a továbbiakban – a választás szempontjából – egy jelölő szervezetnek számítanak.

Érvénytelen ajánlás

50. § (1) Érvénytelen az az ajánlás, amelyet

a) nem a hivatalos ajánlószelvényen adtak le,

b) nem a 47. §(2) bekezdése szerint kitöltött ajánlószelvényen adtak le,

a) az ajánlási szabályok megsértésével gyűjtöttek.

(2) Aki ugyanazt a jelöltet többször ajánlotta, annak valamennyi ajánlása érvénytelen.

(3) Aki több jelöltet is ajánlott, annak valamennyi ajánlása érvénytelen. A jelölő szervezet bejelentése

51. § (1) Azt a jelölő szervezetet, amely jelöltet vagy listát kíván állítani, bírósági bejegyzésének hiteles másolatával kell bejelenteni az alábbiak szerint:

a) ha a jelölő szervezet több megye, illetőleg a főváros és valamely megye területén is jelöltet vagy listát kíván állítani, az Országos Választási Bizottságnál,

b) ha a jelölő szervezet csak egy megye, illetőleg a főváros területén belül, de több országgyűlési egyéni választókerületben, illetőleg több településen kíván jelöltet állítani, a területi választási bizottságnál,

c) ha a jelölő szervezet csak egy országgyűlési egyéni választókerületben, illetőleg csak egy településen kíván jelöltet állítani, az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottságnál, illetőleg a helyi választási bizottságnál.

(2) A bejelentett, illetőleg a nyilvántartásba vett jelölő szervezetekről az Országos Választási Iroda nyilvántartást vezet.

(3) Jelöltet, illetőleg listát csak az (1) bekezdés szerint bejelentett és az 55. §-szerint nyilvántartásba vett jelölő szervezet állíthat.

A jelölt bejelentése

52. § (1) A jelöltet legkésőbb a szavazást megelőző 23. napon az ajánlószelvények átadásával kell bejelenteni az illetékes választási bizottságnál.

(2) A bejelentésnek tartalmaznia kell a jelölt családi és utónevét, személyi azonosítóját, lakcímét, valamint nyilatkozatát arról, hogy

a) választójoga van,

b) a jelölést elfogadja,

c) nincs olyan tisztsége, amely összeférhetetlen a képviselői vagy a polgármesteri megbízással, illetőleg megválasztása esetén arról lemond.

(3) Ha a választókerületben két vagy több azonos családi és utónevű választópolgár kíván jelöltként indulni, a később bejelentett személy köteles gondoskodni arról, hogy – betűjelzés vagy második utónév feltüntetésével – a korábban bejelentett jelölttől megkülönböztethető legyen.

A lista bejelentése

53. § (1) A listát a listaállításhoz szükséges számú jelölt, illetőleg lista bejelentését vagy nyilvántartásba vételét igazoló, az 55. §(1) bekezdése szerint kiállított igazolás átadásával kell bejelenteni.

(2) Az 52. §(2) bekezdésének rendelkezéseit a listán szereplő jelöltekre is alkalmazni kell.

(3) A listán legfeljebb háromszor annyi jelölt állítható, mint a listán megszerezhető mandátumok száma. A listán szereplő jelöltek sorrendjét a jelölő szervezet határozza meg, azt a lista bejelentése után nem lehet módosítani. Ha valamelyik jelölt a listáról kiesett, helyére a listán soron következő jelölt lép.

Az ajánlások ellenőrzése

54. § (1) Az ajánlásokat az illetékes választási bizottságnak ellenőriznie kell.

(2) Az ajánlások ellenőrzése a számszerűség, a 46. §(2) bekezdésében és az 50. §(1) bekezdésének a)-b) pontjában, valamint (2)-(3) bekezdésében foglaltak ellenőrzését, továbbá az ajánlószelvényt átadó választópolgárok azonosítását jelenti.

A jelölő szervezet, a jelölt és a lista nyilvántartásba vétele

55. § (1) A jelölő szervezet, a jelölt, illetőleg a lista bejelentéséről a választási iroda, nyilvántartásba vételéről a választási bizottság igazolást ad ki.

(2) Az illetékes választási bizottság minden, a törvényes feltételeknek megfelelő jelölő szervezetet, jelöltet, illetőleg listát – a bejelentését követő három napon belül – nyilvántartásba vesz.

56. § (1) A választási bizottság visszautasítja a jelölő szervezet nyilvántartásba vételét, ha a jelölő szervezet a törvényes feltételeknek nem felel meg.

(2) A választási bizottság visszautasítja a jelölt nyilvántartásba vételét, ha a jelölés a törvényes feltételeknek nem felel meg, vagy a jelölt a törvényben előírt nyilatkozatait nem tette meg.

(3) A választási bizottság visszautasítja a lista nyilvántartásba vételét, ha a jelölés a törvényes feltételeknek nem felel meg.

A jelöltre vonatkozó rendelkezések

57. § Ha a választópolgárt egy jelölési fajtán belül több helyen is jelöltnek ajánlották, akkor legkésőbb a választást megelőző 19. napig nyilatkoznia kell arról, hogy melyik jelölést fogadja el.

58. § A jelölt kiesik, ha a szavazás megkezdése előtt a jelölésről írásban lemondott, választójogát elvesztette, vagy meghalt. A kiesett jelölt nevét a jelöltek nyilvántartásából, illetőleg a szavazólapokról törölni kell.

Az ajánlással kapcsolatos adatok védelme

59. § (1) Az ajánlószelvényekről másolatot készíteni tilos. Nem tekinthető másolatnak a jelölés érvényességének megállapítása céljából vezetett technikai nyilvántartás.

(2) A jelölésnek az ajánló személyre vonatkozó adatai nem nyilvánosak. A jelöléssel kapcsolatos kifogás esetén az ajánlószelvény adatait, valamint a technikai nyilvántartást az illetékes választási bizottság, a választási iroda és a bíróság ellenőrizheti.

(3) Az ajánlószelvényeket, valamint a technikai nyilvántartást az illetékes választási iroda a szavazás napján megsemmisíti.

(4) A jelölő szervezet jelölési jogosultságát a választási bizottság a bíróság által bejegyzett társadalmi szervezetek nyilvántartásában ellenőrizheti. 60. § A jelöltnek a be nem nyújtott ajánlószelvényeket a benyújtásukra rendelkezésre álló határidő lejártát követő három napon belül meg kell semmisítenie, s erről jegyzőkönyvet kell készítenie. A jegyzőkönyvet három napon belül a választási bizottságnak át kell adni.

VIII. FEJEZET

SZAVAZÁS

A szavazás ideje és helye

61. § (1) Szavazni a szavazás napján 6 órától 19 óráig lehet. Ha a helyi körülmények indokolják, a helyi választási bizottság, illetőleg az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság elrendelheti, hogy a szavazás 5 órakor kezdődjék.

(2) Szavazni kizárólag személyesen, és – az e törvényben említett kivételekkel – csak a választópolgár lakóhelye szerint kijelölt szavazóhelyiségben lehet.

(3) A mozgásában gátolt választópolgárt szavazásának lehetővé tétele érdekében – kérésére – a szavazatszámoló bizottság legalább két tagja mozgóurnával felkeresi.

(4) A szavazóhelyiséget a szavazás ideje alatt nem lehet bezárni, és a szavazást nem lehet meghosszabbítani, vagy – rendkívüli esemény kivételével – szüneteltetni. Ha a szavazás napján a szavazatszámoló bizottság tagjainak a száma három alá csökken, vagy a szavazás elháríthatatlan külső ok miatt lehetetlenné vált, a szavazást a jelenlévők kötelesek azonnal felfüggeszteni, az urnát, továbbá az iratokat zárolni, és a felfüggesztés tényéről a helyi választási iroda vezetőjét a szavazás törvényes folytatásának biztosítása érdekében haladéktalanul értesíteni.

62. § (1) A szavazóhelyiség nem lehet olyan épületben, amely a jelölt vagy a jelölő szervezet használatában van.

(2) Minden szavazóhelyiségben a szavazás zökkenőmentes lebonyolításához szükséges számú, de legalább két szavazófülkét kell kialakítani. A szavazáshoz a szavazófülkében tollat kell elhelyezni.

(3) A szavazás céljára minden szavazóhelyiségben két vagy több urnát kell felállítani.

A szavazás megkezdése

63. § A választási iratok, nyomtatványok elhelyezését követően a szavazás megkezdéséig a szavazatszámoló bizottság és a választási iroda tagjain kívül senki sem tartózkodhat a szavazóhelyiségben.

64. § (1) A szavazatszámoló bizottság az urnák állapotát az elsőként szavazó választópolgár – aki a szavazatszámoló bizottság tagja nem lehet – jelenlétében

a szavazás megkezdése előtt megvizsgálja. A vizsgálat eredményét fel kell tüntetni a szavazási jegyzőkönyvben.

(2) Az urnákat az elsőként szavazó választópolgár jelenlétében úgy kell lezárni, hogy azokból az urna szétszedése nélkül ne lehessen szavazólapot eltávolítani. Ezt követően a szavazatszámoló bizottság az urnába ellenőrző lapot helyez, amely tartalmazza az ellenőrző lap elhelyezésének időpontját, valamint a szavazatszámoló bizottság jelen levő tagjainak és az elsőként szavazó választópolgárnak az aláírását.

A szavazás módja

65. § (1) A szavazatszámoló bizottság elnöke felelős azért, hogy a szavazás napján a szavazóhelyiségben és környékén a rendet fenntartsák; a rend fenntartására tett intézkedése mindenkire kötelező.

(2) A szavazás időtartama alatt a szavazóhelyiségben a választópolgárok csak a választójog gyakorlásához szükséges ideig tartózkodhatnak.

66. § (1) A szavazóhelyiségben az a választópolgár szavazhat, aki a névjegyzékben szerepel, illetőleg akit a szavazatszámoló bizottság a névjegyzékbe felvesz.

(2) A szavazatszámoló bizottság – a személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolvány alapján – megállapítja a szavazni kívánó személyazonosságát és azt, hogy szerepel-e a névjegyzékben. A szavazatszámoló bizottság felveszi a névjegyzékbe azt a választópolgárt, aki

a) igazolással rendelkezik,

b) igazolja, hogy lakcíme a szavazókör területén van, feltéve, hogy nem szerepel a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásában.

(3) A szavazatszámoló bizottság visszautasítja azt a választópolgárt, aki nem tudja személyazonosságát és lakcímét megfelelően igazolni, illetőleg aki – törvényi feltételek hiányában – nem vehető fel a névjegyzékbe. E személyekről a szavazatszámoló bizottság jegyzéket vezet.

67. § (1) Ha a szavazásnak nincs akadálya, a szavazatszámoló bizottság átadja a választópolgárnak a szavazólapot, amelyet a választópolgár jelenlétében hivatalos bélyegzőlenyomattal lát el.

(2) A szavazatszámoló bizottság szükség esetén – a választópolgár befolyásolása nélkül – megmagyarázza a szavazás módját.

(3) Ha egy jelölt kiesett a szavazólapok elkészítése után, e tényről a szavazatszámoló bizottság köteles a szavazóhelyiségben elhelyezett hirdetményen, valamint szükség szerint szóban tájékoztatni a választópolgárokat. A kiesett jelölt nevét a szavazólapon át kell húzni.

(4) A szavazólap átvételét a választópolgár a névjegyzéken saját kezű aláírásával igazolja. Az írásképtelen választópolgár helyett – e tény feltüntetésével – a szavazatszámláló bizottság két tagja írja alá a névjegyzéket.

68. § (1) A szavazólap kitöltéséhez szavazófülke áll a választópolgár rendelkezésére. A szavazófülke használatára a választópolgár nem kötelezhető.

(2) A szavazólap kitöltésének ideje alatt csak a szavazó tartózkodhat a szavazófülkében. Az a választópolgár, aki nem tud olvasni, illetőleg akit testi fogyatékosága vagy egyéb ok akadályoz a szavazásban, más választópolgár – ennek hiányában a szavazatszámláló bizottság két tagjának együttes – segítségét igénybe veheti.

69. § (1) Érvényesen szavazni csak a hivatalos szavazólapon szereplő jelöltre, listára, népszavazási kérdésre (e fejezetben együtt: jelölt) lehet. A szavazólapok mintáit a 2-9. számú mellékletek állapítják meg.

(2) A jelöltre szavazni a jelölt neve alatti, feletti vagy melletti körbe tollal írt két, egymást metsző vonallal lehet.

(3) Érvénytelen az a szavazólap, amely

- a) nincs ellátva a hivatalos bélyegzőlenyomattal,
- b) a törvényben meghatározottnál több szavazatot tartalmaz.

(4) Érvénytelen az a szavazat, amelyet

- a) a (3) bekezdés szerint érvénytelen szavazólapon adtak le,
- b) nem a (2) bekezdés szerint adtak le,
- c) kiesett jelöltre adtak le.

(5) A szavazat érvényességét – ha az egyéb feltételeknek megfelel – nem érinti, ha a szavazólapon bármilyen megjegyzést tettek, a jelöltek sorrendjét megváltoztatták, a jelölt nevét kihúzták, illetve nevet hozzáírtak.

70. § (1) A választópolgár a szavazólapot borítékba teszi, és a szavazatszámláló bizottság előtt urnába helyezi.

(2) Ha a választópolgár a borítéknak az urnába történő helyezése előtt jelzi, hogy a szavazólap kitöltését elrontotta, a rontott szavazólapot a szavazatszámláló bizottság bevonja, helyébe új lapot ad ki, és ezt a tényét a jegyzőkönyvben rögzíti. A bizottság a rontott szavazólap helyett újat – személyenként – csak egyszer adhat ki.

71. § (1) A szavazatszámláló bizottság elnöke 19 órakor a szavazóhelyiséget bezárja. Azok a választópolgárok, akik a szavazóhelyiségben vagy annak előtérben tartózkodnak, még szavazhatnak. Ezután a szavazatszámláló bizottság a szavazást lezárja.

(2) A szavazás lezárása után szavazatot nem szabad elfogadni.

IX. FEJEZET

A SZAVAZATOK ÖSSZESÍTÉSE

A szavazatszámolás

72. § (1) A szavazatszámoló bizottság jelen levő tagjai együttesen kötelesek összeszámolni valamennyi szavazólapot.

(2) A szavazatszámoló bizottság először a fel nem használt, valamint a rontott szavazólapokat külön-külön kötegebe foglalja, és a köteget lezárja úgy, hogy a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni.

(3) A szavazatszámoló bizottság az urna felbontása előtt ellenőrzi az urna sértetlenségét, felbontja az urnát, és meggyőződik az ellenőrző lap meglétéről, majd az urnában levő szavazólapok számát összehasonlítja a szavazókörben szavazók számával. A választás eredményének megállapításához az urnában levő szavazólapokat számba veszi, az urnába üresen dobott borítékokat figyelmen kívül hagyja.

(4) A szavazatszámoló bizottság ezt követően külön csoportba helyezi és összeszámolja az érvénytelen szavazólapokat. Az érvénytelenség okát a szavazólap hátoldalára rávezeti, és azt a szavazatszámoló bizottság jelen levő tagjai aláírják. Az érvénytelen szavazólapokat külön kötegebe foglalja, és a köteget lezárja úgy, hogy a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. A kötegekre rá kell írni a szavazókör sorszámát és a kötegen levő szavazólapok számát.

(5) Ha a szavazatszámoló bizottság megállapítja, hogy az urnába olyan személy által leadott szavazólap került, aki az adott szavazókörben szavazati joggal nem rendelkezik, a jelöltekre leadott érvényes szavazatok közül – a jogosulatlanul szavazók száma szerint – jelöltenként egyet-egyet érvénytelennek nyilvánít.

(6) Az érvényes szavazólapokat jelöltenként külön-külön meg kell számolni, majd a (4) bekezdés szerint kell elvégezni a kötegelést. A kötegre jelöltenként külön-külön rá kell írni az érvényes szavazatok számát.

(7) Ha a két legtöbb szavazatot szerzett jelölt által elért szavazatok számának különbsége az összes jelöltre leadott érvényes szavazatok egy százalékát nem haladja meg, vagy szavazataik között a különbség kisebb, mint az érvénytelen szavazatok száma, akkor a szavazatszámoló bizottság köteles az érvényes és

érvénytelen szavazatok ismételt megszámlálási. Az ismételt számlálást addig kell folytatni, amíg annak eredménye valamely megelőző számlálás eredményével azonos nem lesz. A jegyzőkönyvben ezt az eredményt, valamint az ismételt számlálás tényét rögzíteni kell.

Az eredmény megállapítása

73. § (1) A szavazatszámoló bizottság a szavazatok megszámlálását követően megállapítja a választás szavazóköri eredményét.

(2) Az illetékes választási bizottság a szavazatszámoló bizottságok jegyzőkönyvei alapján legkésőbb a szavazást követő napon összesíti a szavazatokat és megállapítja a választási eredményt.

Jegyzőkönyv

74. § (1) A szavazatok összeszámlálásáról és a szavazóköri, valamint a választási eredmény megállapításáról jegyzőkönyvet kell készíteni. Jegyzőkönyv ceruzával nem készíthető.

(2) A jegyzőkönyveket három példányban kell kiállítani, melyeket a választási bizottság jelen levő tagjai aláírnak.

(3) A jegyzőkönyv egy-egy másolati példányát az illetékes választási bizottság – kérésükre – átadja a jelöltek jelen levő képviselőinek. Sokszorosítás után a választási bizottság elnöke a másolatot bélyegzőlenyomattal és aláírásával hitelesíti.

75. §(1) A szavazatszámoló bizottság a jegyzőkönyveket, választási iratokat, nyomtatványokat és szavazólapokat – az urnával együtt – haladéktalanul a helyi választási irodához szállítja.

(2) A jegyzőkönyvek egy példánya az illetékes választási irodában a szavazást követő három napon belül megtekinthető.

(3) A szavazólapokat a polgármesteri hivatalban az illetékes választási bizottság tagjainak jelenlétében kell elhelyezni, és 90 napig meg kell őrizni úgy, hogy illetéktelen személyek részére ne válják hozzáférhetővé. A választás eredményével összefüggő kifogás esetén az érintett szavazólapokat az ügy jogerős lezárásáig kell megőrizni. 90 nap után a választási iratokat – a jegyzőkönyvek kivételével – meg kell semmisíteni.

(4) A jegyzőkönyvek első példányát 90 nap elteltével az illetékes levéltárnak át kell adni. Adatlap 76. §(1) A szavazatszámoló bizottság jegyzőkönyvvezetője a szavazatok első összeszámlálásának eredményéről haladéktalanul adatlapot állít ki, amelynek adattartalmát soron kívül a helyi választási irodán, az országgyűlési egyéni választókerületi választási irodán és a területi választási irodán keresztül az Országos Választási Irodához továbbítja. (2) A választási

irodák a választás nem hiteles eredményét tartalmazó tájékoztató adatokat nyilvánosságra hozzák.

X. FEJEZET

JOGORVOSLATOK

A jogorvoslatok általános szabályai

77. § (1) A választási törvények megsértésére hivatkozva a jelölt, a jelölő szervezet és az érintett választópolgár, illetőleg jogi személy panaszt nyújthat be.

(2) A választási bizottság panaszt elbíráló és egyéb döntése ellen kifogást lehet benyújtani.

(3) A panaszt és a szavazatszámláló bizottság döntése elleni kifogást az annak elbírálására jogosult választási bizottsághoz kell benyújtani. Az egyéb kifogást a sérelmezett döntést hozó választási bizottsághoz kell benyújtani, amely azt az iratokkal együtt legkésőbb a beérkezését követő napon felterjeszti az elbírálására jogosult választási bizottsághoz, illetőleg bírósághoz.

78. § (1) A panaszt és a kifogást (a továbbiakban együtt: kifogás) úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett tevékenységtől, illetőleg döntés meghozatalától számított három napon belül megérkezzen. A kifogást elbíráló választási bizottság, illetve bíróság a benyújtott kifogásról a beérkezésétől számított három napon belül dönt.

(2) A kifogásnak tartalmaznia kell a törvénysértés bizonyítékainak megjelölését és a kifogás benyújtójának értesítési címét. A hiányosan benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.

(3) A választási bizottság a kifogás előterjesztőjét meghallgathatja. Ebben az esetben az ellenérdekű fél számára is lehetővé kell tenni a személyes nyilatkozattételt.

(4) A bíróság a kifogásról nemperes eljárásban, három hivatásos bíróból álló tanácsban határoz. A bírósági eljárásban a jogi képviselőt kötelező. A bíróság a kifogással megtámadott határozatot hozó választási bizottság képviselőjét, illetőleg a kifogás előterjesztőjét meghallgathatja.

79. § (1) Ha a választási bizottság, illetőleg a bíróság a kifogásnak helyt ad a) megváltoztatja a törvénysértő döntést, vagy b) megsemmisíti a törvénysértő döntést, és a választási eljárást vagy annak egy részét megismételteti.

(2) A választási bizottság és a bíróság határozatát – annak meghozatala napján – az érintettekkel és az illetékes választási bizottsággal közölni kell. A bíróság döntése ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

80. § (1) A szavazatszámoló bizottság hatáskörébe tartozó döntések [30. §(2) bek. a) és b) pont] ellen benyújtott kifogásról az illetékes helyi, illetve területi választási bizottság dönt. A választási bizottság döntése elleni kifogásról a fővárosi, megyei bíróság dönt.

(2) A helyi választási bizottságnak az (1) bekezdés körébe nem tartozó döntése – beleértve a 31. §(2) bekezdés 1) pontja alapján hozott döntést is – ellen benyújtott kifogásról az illetékes területi választási bizottság dönt. A területi választási bizottság döntése elleni kifogásról a fővárosi, megyei bíróság dönt.

(3) A területi választási bizottságnak az (1)-(2) bekezdés körébe nem tartozó döntése ellen benyújtott kifogásról az Országos Választási Bizottság dönt.

(4) Az Országos Választási Bizottság döntése elleni kifogásról a Legfelsőbb Bíróság dönt.

81. § A jogorvoslat általános szabályait a névjegyzék összeállításával kapcsolatos, valamint a választási bizottság eredményt megállapító döntése elleni jogorvoslati eljárásokban a 82-85. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A névjegyzék összeállításával kapcsolatos jogorvoslat

82. § (1) A névjegyzékből való kihagyás vagy a névjegyzékbe való felvétel miatt a névjegyzék közszemlére tételének időtartama alatt lehet kifogást benyújtani. Az a polgár, akit a névjegyzékből a 16. §(4) vagy (5) bekezdése szerint töröltek, az erről szóló értesítés kézhezvételét követő három napon belül nyújthat be kifogást.

(2) A kifogást a helyi választási iroda vezetőjéhez kell benyújtani, aki a kifogásról három napon belül dönt. A kifogás elutasítását a választópolgár annak közlésétől számított három napon belül kifogással támadhatja meg az illetékes helyi bíróságnál, Budapesten a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál. A bíróság egyesbíróként jár el.

(3) Ha a bíróság a kifogást alaposnak tartja, elrendeli a névjegyzék módosítását, ellenkező esetben a kifogást elutasítja. 83. §A helyi választási iroda vezetőjének döntését és a bíróság határozatát az érintettel és azzal, aki a kifogást benyújtotta, a bíróság határozatát a helyi választási iroda vezetőjével is közölni kell.

A választási bizottság eredményt megállapító döntése elleni jogorvoslat

84. § A szavazatszámláló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntése [73. §(1) bek.] ellen csak a választási bizottságnak a választási eredményt megállapító döntése elleni kifogással együtt van helye.

85. § (1) A választási bizottságnak a választási eredményt megállapító döntése [73. §(2) bek.] ellen

a) a szavazatszámláló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő voltára, vagy

b) a szavazóköri eredmények összesítésére és a választási eredmény megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére hivatkozással lehet kifogást benyújtani úgy, hogy az legkésőbb a választási bizottság döntését követő napon a sérelmezett döntést hozó választási bizottsághoz megérkezzen.

(2) A kifogás elbírálására jogosult választási bizottság a kifogásról legkésőbb a beérkezését követő napon dönt. A választási bizottság döntése elleni kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a választási bizottság döntését követő napon a sérelmezett döntést hozó választási bizottsághoz megérkezzen. A bíróság a kifogásról legkésőbb a beérkezését követő napon dönt.

MÁSODIK RÉSZ

KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

XIII. FEJEZET

ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁS

116. § Az I-X. fejezet, valamint a 89. § rendelkezéseit az országos népszavazáson a jelen fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A népszavazás kezdeményezése

117. §(1) Az Országos Választási Bizottság a jogszabályi feltételeknek megfelelő aláírásgyűjtő ívet, illetőleg kérdést a benyújtástól számított harminc napon belül hitelesíti.

(2) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos határozatát nyolc napon belül a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

118. §(1) A 130. §(1) bekezdése szerinti jogorvoslati határidő eredménytelen elteltét követő napon, jogorvoslat esetén az Alkotmánybíróság hitelesítő határo-

zatot helybenhagyó döntésének a Magyar Közlönyben való közzététele napján az Országos Választási Iroda vezetője hitelesítési záradékkal látja el az aláírás-gyűjtő ív mintapéldányát. Az aláírásgyűjtést a hitelesítési záradékkal ellátott aláírásgyűjtő ív másolatával lehet megkezdeni.

(2) Az aláírásgyűjtésre a 46. §(2) és (4) bekezdése, a 48. §, az 50. §(1) bekezdésének c) pontja és (2) bekezdése, valamint az 54. §, az 59. § és a 60. § rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel megfelelően alkalmazni kell.

(3) Valamennyi aláírásgyűjtő ívet a népszavazásra javasolt kérdéssel kell kezdeni. Az aláírásoknak a kérdéssel azonos oldalon kell szerepelniük. (4) Az aláírásgyűjtő íveken a saját kezű aláírás mellett – az aláírás hitelességének ellenőrzése céljából – fel kell tüntetni a kezdeményező olvasható családi és utónévét, lakcímét, valamint személyi azonosítóját. (5) Az aláírásgyűjtő ívet az aláírást gyűjtő polgár az aláírásával látja el.

118/A. § (1) Ha az aláírásgyűjtést az országgyűlési képviselők, illetőleg a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának napját megelőző 41. napig nem fejezik be, az addig összegyűjtött aláírásokat tartalmazó aláírásgyűjtő íveket legkésőbb a választás napját megelőző 40. napig át kell adni az Országos Választási Bizottságnak. Az aláírásgyűjtés az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 3. §-ának (2) bekezdésében meghatározott időtartam alatt szünetel.

(2) A választás napját követő 41. napon az Országos Választási Iroda vezetője új hitelesítési záradékkal látja el az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát. Az aláírásgyűjtést kizárólag az új hitelesítési záradékkal ellátott aláírásgyűjtő ív másolatával lehet folytatni az Alkotmány 28/E. §-ában megállapított határidő lejártáig. A szünetelés időtartama a határidőbe nem számít be.

119. §(1) Az aláírások ellenőrzése az érvényesnek tekinthető aláírások számának statisztikai és matematikai módszerekkel történő megállapítását jelenti a népszavazás-kezdeményezést aláíró választópolgárok adatainak a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás, továbbá a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása adatainak felhasználásával. Ha az alkalmazott statisztikai és matematikai módszer nem valószínűsíti a kellő számú érvényes aláírás meglétét, akkor az aláírások ellenőrzését az aláírások tételes vizsgálatával kell folytatni mindaddig, amíg a kezdeményezés érvényessége vagy érvénytelensége kétséget kizáróan meg nem állapítható.

(2) Az aláírások ellenőrzése során a kezdeményezést benyújtók képviselője jelen lehet.

(3) Az aláírások ellenőrzését a kezdeményezés benyújtásától számított 45 napon belül kell lefolytatni.

120. §(1) Ha az aláírások ellenőrzése során alapos gyanú merül fel meghatározott aláírások eredetiségét illetően, és az ilyen aláírások érvényessége vagy érvénytelensége befolyásolja a kezdeményezés érvényességét, az Országos Választási Bizottság a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatala vagy területi szerve, illetőleg a helyi választási iroda vezetője útján a személyazonosságot is ellenőrizheti.

(2) A személyazonosság (1) bekezdésben foglalt ellenőrzése esetén az aláírások ellenőrzésének határideje 30 nappal meghosszabbodik.

121. §Az aláírásgyűjtő íveket az aláírások ellenőrzését, illetőleg a jogorvoslati eljárás befejezését követő 30 nap elteltével meg kell semmisíteni.

A népszavazás elrendelése és kitűzése

122. §(1) A népszavazást legkésőbb 35 nappal a szavazás napja előtt kell kitűzni.

(2) A népszavazást az (1) bekezdés szerinti időközön belülré is ki lehet tűzni, ha más kérdésben a köztársasági elnök már korábban népszavazást tűzött ki, annak idejéig legalább 20 nap van hátra, és az újabb kérdésben történő népszavazás egyidejű megtartása a szavazás lebonyolításának törvényességét nem veszélyezteti.

(3) A népszavazás elrendeléséről és a népszavazás időpontjának kitűzéséről szóló határozatot a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

123. §A népszavazáson a névjegyzéket a szavazás napja előtt 18 nappal kell közszemlére tenni. A választópolgárokat a névjegyzékbe vételükről legkésőbb a szavazás napja előtti 16. napig kell értesítő megküldésével tájékoztatni.

Választási szervek

124. §(1) A népszavazáson az alábbi választási bizottságok működnek:

- a) szavazatszámlláló bizottság,
- b) az egy szavazókörrrel rendelkező településeken a szavazatszámlláló bizottság feladatait ellátó helyi választási bizottság,
- c) területi választási bizottság,
- d) Országos Választási Bizottság.

(2) A népszavazáson az alábbi választási irodák működnek:

- a) helyi választási iroda,
- b) országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda,
- c) területi választási iroda,
- d) Országos Választási Iroda.

125. §(1) A választási bizottságokba – az Országos Választási Bizottság kivételével – a kezdeményezést benyújtók választási bizottságonként egy közös meg-

bízottat, továbbá a kezdeményezés benyújtásában részt nem vevő, de országgyűlési képviselőcsoporttal rendelkező pártok egy-egy megbízottat küldhetnek.

(2) Az Országos Választási Bizottság tagjaként a kezdeményezést benyújtó, de országgyűlési képviselőcsoporttal nem rendelkező szervezetek egy közös képviselőt bízhatnak meg.

Szavazás

126. §(1) A szavazás, az eredmény megállapítása és a jogorvoslat során a népszavazásra feltett minden kérdést külön-külön kell figyelembe venni.

(2) Több kérdés esetén a kérdéseket a népszavazás elrendelésének sorrendjében, folyamatos sorszámozással ellátva kell a szavazólapon feltüntetni.

A szavazatok összesítése

127. §(1) A 72. § alkalmazása során jelöltön választ kell érteni.

(2) Ha a szavazólapon több kérdés szerepel, a szavazólapon leadott érvényes szavazatokat kérdésenként külön-külön kell megszámlálni. Ha a választópolgár egy kérdésen belül több válaszra szavazott, e szavazatai érvénytelenek, ez azonban nem érinti a szavazólap érvényességét. Az érvényes és érvénytelen szavazatot egyaránt tartalmazó szavazólapokat külön kell kötegelni. A kötegre kérdésenként és azon belül válaszonként külön-külön rá kell írni az érvényes szavazatok számát.

128. §A népszavazás eredményét a szavazatszámláló bizottságok jegyzőkönyvei alapján, azok beérkezését követően az Országos Választási Bizottság állapítja meg.

129. §A népszavazás eredményéről az Országos Választási Bizottság írásban tájékoztatja a köztársasági elnököt és az Országgyűlés elnökét, valamint közleményt tesz közzé a Magyar Közlönyben.

Jogorvoslat

130. §(1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(2) Az Országgyűlés népszavazást elrendelő, valamint kötelezően elrendelendő népszavazás elrendelését elutasító határozata elleni kifogást a határozat közzétételét követő nyolc napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. Az Országos Választási Bizottság a kifogás benyújtásáról haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét, a népszavazást elrendelő határozat elleni kifogásról a köztársasági elnököt is.

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.

(4) A szavazatszámláló bizottság hatáskörébe tartozó döntések [30. §(2) bek. a) és b) pont] – beleértve a helyi választási bizottságnak a 31. §(2) bekezdésének l) pontja alapján hozott döntését is – ellen benyújtott kifogásról az illetékes területi választási bizottság dönt. A területi választási bizottság döntése elleni kifogásról a fővárosi, megyei bíróság dönt.

1978. évi IV. törvény

a Büntető Törvénykönyvről (kivonatos közlés)

XV. fejezet

Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények

I. cím

A választás-, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény

211. § Aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás vagy népi kezdeményezés során

a) a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megfélemlítéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

b) népszavazás vagy népi kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megfélemlítéssel vagy anyagi juttatással szerez aláírást,

c) jogosultság nélkül szavaz,

d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,

e) arra jogosultat a választásban, illetőleg a népszavazásban akadályoz, vagy erőszakkal, fenyegetéssel, megfélemlítéssel, illetőleg anyagi juttatással befolyásolni törekszik,

f) megsérti a választás, illetőleg a népszavazás titkosságát,

g) meghamisítja a választás, a népszavazás, illetőleg a népi kezdeményezés eredményét,

büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

XVII. fejezet

A gazdasági bűncselekmények

I. cím

Gazdálkodási kötelezéseket és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények

Számítógépes csalás

300/C. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett, vagy kárt okozva valamely számítógépes adatfeldolgozás eredményét a program megváltoztatásával, törléssel, téves vagy hiányos adatok betáplálásával, illetve egyéb, meg nem engedett

műveletek végzésével befolyásolja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a számítógépes csalás jelentős kárt okoz;

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a számítógépes csalás különösen nagy kárt okoz;

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a számítógépes csalás különösen jelentős kárt okoz.

(3) Számítógépes csalást követ el az is, aki az (1)-(2) bekezdésben írt cselekményt közcélú távbeszélő szolgáltatás, illetve közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás igénybevételére szolgáló elektronikus kártya felhasználásával vagy közcélú mobil telefont vezérlő mikroszámítógép programjának megváltoztatásával követi el.

34/2002. (XII. 23.) BM rendelet

a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény végrehajtásáról az országos népszavazáson és az országos népi kezdeményezésen

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 153. §-a (1) bekezdésének a) és c)-f) pontjaiban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

I. RÉSZ ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁS

I. Fejezet A VÁLASZTÁSI IRODÁK FELADATAI

1. § (1) Az országos népszavazás szervezési, ügyviteli, számítástechnikai előkészítését, valamint lebonyolítását az e rendeletben foglaltak szerint látják el a választási irodák.

(2) A választási irodák

a) ellátják a népszavazás előkészítésével, lebonyolításával kapcsolatos szervezési feladatokat;

b) közreműködnek a külön rendeletben meghatározott választási pénzeszközök elszámolásával és belső ellenőrzésével kapcsolatos feladatok végrehajtásában;

c) választási információs szolgálatok útján gondoskodnak a választópolgárok tájékoztatásáról, ellátják az egyéb tájékoztatási feladatokat;

d) ellátják az igazgatási és informatikai próbákkal kapcsolatos feladatokat. A próbákon részt vevő választási irodákat az Országos Választási Iroda (a továbbiakban: OVI) vezetője jelöli ki;

e) közreműködnek a szavazatok összesítésében, a népszavazás eredményének megállapításában;

f) működtetik a népszavazás lebonyolításához szükséges számítógépes rendszereket;

g) biztosítják a választási szervek működésének és a szavazás lebonyolításának tárgyi, technikai feltételeit, szükség esetén gondoskodnak a választási bizottságok kiegészítéséről, új tagok választásáról;

h) gondoskodnak a választási szervek tagjainak oktatásáról;

i) ellátják a választási bizottságok titkársági feladatait, döntésre előkészítik a választási bizottságok hatáskörébe tartozó ügyeket;

j) a benyújtott kifogást haladéktalanul továbbítják az elbírálására jogosult választási bizottság mellett működő választási irodához, illetőleg a bírósághoz

k) gondoskodnak a népszavazási iratok kezeléséről, biztonságos őrzéséről, továbbá a levéltárnak történő átadásáról, illetőleg megsemmisítéséről.

(3) A választás számítógépes rendszere a BM közigazgatási hálózatára, a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal (a továbbiakban: BM KH), a közigazgatási hivatalok és az okmányirodák számítógépparkjára épül. Az informatikai feladatokat a BM KH informatikai irányításával és az előzőekben felsoroltak közreműködésével kell végrehajtani. A népszavazás számítógépes információs rendszerét a BM KH a közigazgatási hivatalok közreműködésével működteti. A BM közigazgatási hálózatára nem csatlakoztatott, tájékoztatási célú számítógépek használatáról a választási iroda vezetője a BM KH vezetőjével egyetértésben dönt.

(4) Az országos népszavazás idején valamennyi okmányirodát működtető település helyi választási irodája (a továbbiakban: HVI) végez számítógépes adatfeldolgozást.

(5) A HVI vezetője dönt arról, hogy használ-e számítógépet a névjegyzék elkészítéséhez.

(6) Az okmányirodát nem működtető település HVI-vezetőjének írásbeli kérelmére a TVI vezetője engedélyezheti, hogy a HVI ne használjon számítógépet az adatlapok, szavazóköri jegyzőkönyvek ellenőrzéséhez (számítógépes ellenőrző rendszer), illetőleg a népszavazáson megjelentek számának napközbeni jelentésénél a szavazóköri adatok összesítéséhez.

HELYI VÁLASZTÁSI IRODA

2. § Minden településen önálló helyi választási iroda működik. Körjegyzőséghez tartozó településeken a HVI feladatait a székhely település HVI-je látja el.

A helyi választási iroda népszavazás-kezdeménnyezéssel kapcsolatos feladatai

3. § A HVI az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) határozata szerint, az abban foglaltaknak megfelelő módon közreműködik az aláírásgyűjtő ívet aláíró, választópolgárok személyazonosságának ellenőrzésében.

A helyi választási iroda feladatai a szavazás napját megelőző időszakban

4. § (1) A HVI

a) hirdetményt tesz közzé a névjegyzék közszemlére tételének időpontjáról, és közszemlére teszi a névjegyzéket;

b) értesítő megküldésével tájékoztatja a választópolgárokat a szavazás időpontjáról és helyéről, valamint a névjegyzékbe való felvételükről;

c) ellátja az igazolással kapcsolatos ügyintézését;

d) fogadja a szavazatszámoló bizottságokba (a továbbiakban: SZSZB) delegált tagok bejelentését, gondoskodik eskütételükről, a helyben szokásos módon közzéteszi az SZSZB-k tagjainak és a HVI vezetőjének nevét, valamint a HVI hivatali helyiségének címét;

e) megszervezi a mozgásukban gátolt választópolgárok mozgóurnás szavazását;

f) gondoskodik a területi választási iroda (a továbbiakban: TVI) által megjelölt helyen és időben a központi nyomtatványok átvételéről, az ezekkel kapcsolatos ügyviteli feladatok ellátásáról;

g) gondoskodik a helyben készülő nyomtatványok előállításáról;

h) fogadja a központilag – szavazóköronként – összeállított szállítódobozokat, tartalmukat ellenőrzi, elhelyezi bennük a jelszót tartalmazó lezárt borítékokat és gondoskodik a szavazás napjáig történő megőrzésükről;

i) a szavazást megelőző napig felvezeti az adatlapokra és a jegyzőkönyvekre a szavazóköri azonosítót;

j) a szavazást megelőző napon előkészíti és átvételi elismervénnyel átadja az SZSZB-k elnökei vagy helyetteseik részére a szavazás lebonyolításához szükséges nyomtatványokat, iratokat és a bélyegzőket;

k) biztosítja a szavazáshoz szükséges technikai feltételeket, valamint a szavazóhelyiségek felszerelését.

(2) A HVI vezetője

a) gondoskodik a névjegyzék összeállításáról, folyamatos vezetéséről, a névjegyzékbe való felvételről szóló értesítők elkészítéséről, valamint a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok adatait tartalmazó jegyzék karbantartásáról;

b) dönt a névjegyzékből való kihagyás vagy a névjegyzékbe való felvétel miatti kifogásokról;

c) felveszi a névjegyzékbe az igazolással szavazni kívánó választópolgárokat;

d) vezeti az igazolás alapján a névjegyzékbe felvett választópolgárok, valamint az igazolás alapján a névjegyzékből törölt választópolgárok jegyzékét;

e) bejelentett igény alapján, díjfizetés ellenében a közszemlére tett névjegyzék másolatát átadja az igénylőnek;

f) megszervezi a napközbeni jelentések, az adatlapok és a szavazóköri jegyzőkönyvek továbbítását és feldolgozását, figyelemmel az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda (a továbbiakban: OEVI) és a TVI vezetőjének rendelkezésére.

A helyi választási iroda feladatai a szavazás napján

5. § (1) Az SZSZB mellett működő jegyzőkönyvvezető

- a) közreműködik a szavazóhelyiség szabályszerű berendezésében (pl. szavazófülkék rendeltetésszerű elhelyezése, urnák szabályszerű lezárása stb.);
- b) gondoskodik a névjegyzék, a visszautasítottak jegyzéke, a mozgóurnát kérők jegyzéke és az igazolás alapján a névjegyzékbe felvett választópolgárok jegyzéke vezetéséről;
- c) adatot szolgáltat a napközbeni tájékoztató rendszerhez;
- d) a szavazás közben történt rendkívüli eseményről kiállított jegyzőkönyvet továbbítja a HVI vezetőjéhez;
- e) kiállítja az adatlapot és közreműködik a jegyzőkönyv kiállításában és azoknak, valamint az egyéb népszavazási iratoknak a HVI székhelyére történő szállításában.

(2) A HVI

- a) biztosítja az SZSZB-k működésének és a szavazás törvényességének feltételeit, az SZSZB döntése ellen benyújtott kifogást továbbítja a TVI-nek;
- b) gondoskodik a szavazókörökből érkező adatok fogadásáról, összesítéséről és továbbításáról, továbbá biztosítja az ezen feladatok elvégzéséhez szükséges technikai eszközök működtetését;
- c) fogadja az adatlapokat és a szavazóköri jegyzőkönyveket, azokat ellenőrzi és megszervezi továbbításukat, továbbá – ha a településen okmányirodát működtet – elvégzi az adatok gépbe vitelét.

A helyi választási iroda feladatai a szavazás napját követően

6. § A HVI

- a) gondoskodik az SZSZB-ktől átvett jegyzőkönyvek, továbbá az egyéb választási iratok biztonságos tárolásáról, továbbításáról;
- b) a szavazóköri jegyzőkönyveket legkésőbb a szavazást követő napon a TVI és az OEVI vezetőjének rendelkezése szerint feldolgozza, vagy feldolgozásra továbbítja;
- c) gondoskodik a szavazóköri jegyzőkönyvek megtekinthetőségének biztosításáról, a jegyzőkönyvek, továbbá az egyéb választási iratok biztonságos tárolásáról.

ORSZÁGGYŰLÉSI EGYÉNI VÁLASZTÓKERÜLETI VÁLASZTÁSI IRODA

7. § (1) A TVI vezetője által – az OEVI és a HVI vezetőjének egyetértésével – kijelölt, okmányirodát működtető település HVI-je az e rendeletben az OEVI-k számára meghatározott feladat- és hatáskört látja el. Ezen HVI-ik illetékességi területét a TVI vezetője állapítja meg és erről tájékoztatja az OEVI vezetőjét.

(2) Az okmányirodát működtető település HVI-je egyébként a saját települése vonatkozásában ellátja az OEVI-k számára előírt feladatokat.

(3) A fővárosban az OEVI illetékességi területe a székhelye szerinti kerület területével esik egybe.

Az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda feladatai a szavazás napját megelőző időszakban

8. § Az OEVI a rendelet 3. és 4. §-ában foglaltakon túl illetékességi területére kiterjedően elvégzi az előírt adatfeldolgozási és adattovábbítási feladatokat.

Az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda feladatai a szavazás napján

9. § Az OEVI a rendelet 5. §(2) bekezdésében foglaltakon túl, további feladatként, illetékességi területén

- a) a napközbeni jelentések adatait feldolgozza;
- b) a szavazatösszesítő rendszerben elvégzi az előírt adatfeldolgozási és adattovábbítási feladatokat;
- c) gondoskodik a szavazatösszesítést akadályozó zavarok, vészhelyzetek elhárításáról, szükség szerint intézkedik a vészhelyzet esetére előírt tartalék-megoldások alkalmazásáról, és ezekről az intézkedésekről tájékoztatja a TVI, valamint a HVI vezetőjét.

Az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda feladatai a szavazás napját követően

10. § Az OEVI a rendelet 6. §-ában foglaltakon túl, további feladatként, legkésőbb a szavazást követő napon átveszi az illetékességi területén lévő települések szavazóköri jegyzőkönyveit, és azokat a TVI vezetője által meghatározott időpontig feldolgozza, illetőleg feldolgozásuk megtörténtét ellenőrzi.

TERÜLETI VÁLASZTÁSI IRODA

11. § (1) A TVI vezetője az OEVI illetékességi területéhez tartozó HVI-k e rendeletben meghatározott tevékenységének irányítását, illetőleg feladataik végrehajtásának ellenőrzését írásban átruházhatja az OEVI vezetőjére.

(2) A TVI a választási informatikai feladatokat a közigazgatási hivatal e feladatokat TVI tagként ellátó köztisztviselőinek közreműködésével látja el.

A területi választási iroda feladatai a szavazás napját megelőző időszakban

12. § (1) A TVI

a) fogadja a területi választási bizottságba delegált tagok bejelentését, gondoskodik eskütételükről, a helyben szokásos módon közzéteszi a területi választási bizottság tagjainak és a TVI vezetőjének nevét, valamint a TVI hivatali helyiségének címét;

b) a közigazgatási hivatal útján közreműködik a számítógépek, valamint azok programjainak telepítésében, segítséget nyújt az üzemeltetésükhöz, figyelemmel kíséri az OEVI-k, a BM közigazgatási hálózatába bekapcsolt más települések és a TVI közötti számítógépes hálózat működését.

(2) A TVI vezetője

a) irányítja és ellenőrzi az OEVI-k és a HVI-k tevékenységét;

b) meghatározza a központi nyomtatványok elosztásának rendjét;

c) kiadja a jegyzőkönyvek továbbításának és feldolgozásának végrehajtási szabályairól szóló utasítását, mely lehetővé teszi, hogy a jegyzőkönyvek feldolgozása a szavazást követő nap 14.00 óráig befejeződjék;

d) felügyeli az adatlapok és jegyzőkönyvek továbbításának és feldolgozásának megszervezését, kijelöli a kieső okmányiroda helyett vészhelyzet esetén működtetendő adatfeldolgozási helyszínt.

A területi választási iroda feladatai a szavazás napján

13. § A TVI

a) felügyeli a napközbeni jelentések rendszerének és a szavazatösszesítő rendszernek a működését;

b) gondoskodik az adatfeldolgozást akadályozó zavarok, vészhelyzetek elhárításáról, szükség esetén gondoskodik a tartalékmegoldások alkalmazásáról, és erről tájékoztatja az OVI vezetőjét;

c) a központi tájékoztató rendszer segítségével tájékoztatja a nyilvánosságot.

A területi választási iroda feladatai a szavazás napját követően

14. § A TVI ellátja a jegyzőkönyvek fogadásával és az OVI-hoz történő továbbításával kapcsolatos feladatokat.

ORSZÁGOS VÁLASZTÁSI IRODA

Az Országos Választási Iroda népszavazás-kezdeményezéssel kapcsolatos feladatai

15. §(1) Az OVI

a) gondoskodik az OVB aláírásgyűjtő ív hitelesítéssel kapcsolatos döntésének a Magyar Közlönyben történő közzétételéről;

b) az OVB-nek a népszavazásra bocsátandó kérdés, illetőleg az aláírásgyűjtő ív hitelesítésével, valamint az aláírások ellenőrzésével kapcsolatos dönté-

se ellen benyújtott kifogást továbbítja az Alkotmánybírósághoz, illetőleg a Legfelsőbb Bírósághoz;

c) a kezdeményezés benyújtásakor, valamint a Ve. 118/A. §(1) bekezdésében meghatározott esetben gondoskodik a zárt csomagban benyújtott aláírásgyűjtő ívek átvételéről és biztonságos megőrzéséről. Az átvételről jegyzőkönyvet kell felvenni;

d) statisztikai és matematikai módszerek alkalmazásával, szükség esetén az aláírások tételes vizsgálatával adatokat szolgáltat az OVB-nek az érvényesnek tekinthető aláírások számának megállapításához;

e) az OVB döntése szerint közreműködik az aláírásgyűjtő ívet aláíró választópolgárok személyazonosságának ellenőrzésében;

f) a Ve. 121. §-a alapján gondoskodik az aláírásgyűjtő ívek megsemmisítéséről és erről jegyzőkönyvet vesz fel.

(2) Az OVI vezetője

a) az aláírásgyűjtő ív hitelesítéséről szóló OVB döntés jogerőre emelkedését követően a hitelesítési záradékkal ellátott aláírásgyűjtő ívet (5. számú melléklet 6. számú minta) átadja a kezdeményezőnek. A hitelesítési záradék tartalmazza az OVB határozatának számát, keltezésésként a határozat jogerőre emelkedésének napját, az OVI vezetőjének aláírását és bélyegzőjének lenyomatát;

b) a Ve. 118/A. §(2) bekezdésében meghatározott esetben a tilalmi időszak lejártának napján új hitelesítési záradékkal látja el az aláírásgyűjtő ívnek – a korábban hitelesített mintapéldánnyal tartalmilag és formailag megegyező – másik mintapéldányát. Az új hitelesítési záradék kelte a tilalmi időszak lejártának napja.

Az Országos Választási Iroda feladatai a szavazás napját megelőző időszakban

16. § Az OVI

a) fogadja az OVB-ba delegált tag bejelentését, gondoskodik eskütételéről, a Magyar Közlönyben közzéteszi az OVB tagjainak és az OVI vezetőjének nevét, valamint az OVI hivatali helyiségének címét;

b) szakmai tájékoztató füzeteket, útmutatókat készít, szakmai értekezleteket, országos szintű oktatást tart;

c) megszervezi az igazgatási és technikai próbákat;

d) ellátja a választópolgárok országos szintű tájékoztatásával kapcsolatos feladatokat;

e) meghatározza az egyes feladatok végrehajtásával kapcsolatos jelentési és ellenőrzési rendet;

f) gondoskodik a népszavazáshoz szükséges központi nyomtatványok előállításáról és szállításáról;

g) gondoskodik az előkészítő rendszerek, a tájékoztató rendszer, a szavazatösszesítő számítógépes rendszerek kidolgozásáról, telepítéséről és működte-

téséről, a táv-adatfeldolgozó hálózat felépítéséről, továbbá a központi összesítő és tájékoztatási rendszerek működtetéséről.

Az Országos Választási Iroda feladatai a szavazás napján

17. § (1) Az OVI

a) fogadja és összesíti a napközbeni tájékoztató adatokat, ezeket nyilvánosságra hozza;

b) tájékoztatja az OVB-t a napközben történt rendkívüli eseményekről;

c) folyamatosan tájékoztatja a nyilvánosságot.

(2) Az OVI működteti az országos választási központot, tájékoztatja az OVB-t a szavazás előzetes eredményéről.

Az Országos Választási Iroda feladatai a szavazás napját követően

18. § Az OVI

a) a szavazást követő napon 14.00 óráig átveszi a szavazóköri jegyzőkönyveket;

b) adatokat szolgáltat az OVB részére a népszavazás eredményének megállapítása, illetőleg közzététele céljából;

c) statisztikákat, kimutatásokat készít;

d) az OVB-nek a népszavazás eredményét megállapító döntése ellen benyújtott kifogást továbbítja a Legfelsőbb Bírósághoz;

e) gondoskodik a népszavazás eredményének a Magyar Közlönyben történő közzétételéről;

f) működteti a visszaélések valószínűségét jelző rendszert.

II. FEJEZET

A SZAVAZÓKÖRÖK KIALAKÍTÁSA

19. § (1) A népszavazás kitűzését megelőzően az OVI vezetője által meghatározott időpontban a HVI vezetője felülvizsgálja a szavazókörök kialakítását, és az előző választás óta történt változásokat átvezeti. A felülvizsgálat magában foglalja a Ve. 10. §-ának (2) bekezdése szerinti szavazókör szükség szerinti aktualizálását is.

(2) A TVI a közigazgatási hivatal útján az (1) bekezdésben foglalt feladat végrehajtása érdekében megküldi a HVI részére a rendelkezésére álló címállományt, kiegészítve az adott címen lakóhellyel – ennek hiányában tartózkodási hellyel – rendelkező magyar állampolgárok számával, külön feltüntetve a nagykorú polgárok számát.

(3) A korábban kialakított szavazókört érintő változás vagy új szavazókör kialakítása esetén a HVI vezetője értesíti a közigazgatási hivatalt a módosításokról, egyébként pedig arról, hogy nem történt változás.

(4) A TVI vezetője ellenőrzi a szavazókörök kialakításának törvényességét, és az ellenőrzés eredményéről tájékoztatja az OVI vezetőjét.

(5) A közigazgatási hivatal az összegyűjtött körzetállományok, illetőleg a körzetlisták alapján számítógépen kialakítja a megye/főváros körzetállományát, és azokat továbbítja a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatalának.

20. §A 19. §(1) bekezdésében jelzett időponton kívül a HVI vezetője folyamatosan figyelemmel kíséri a szavazóköri beosztást érintő változásokat, a szavazókörök kialakítását azoknak megfelelően módosítja, és a módosításokról haladéktalanul értesíti a közigazgatási hivatalt.

II. Rész

ORSZÁGOS NÉPI KEZDEMÉNYEZÉS

21. § Az országos népi kezdeményezésre a 3. és 15. §rendelkezéseit kell alkalmazni.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

22. § A választójogosultság nyilvántartásával összefüggő feladat a rendelet 1. számú melléklete, a napközbeni jelentés a szavazáson megjelentek számáról és a rendkívüli eseményekről a rendelet 2. számú melléklete, az előzetes szavazatösszesítés a rendelet 3. számú melléklete, a szavazatösszesítés a rendelet 4. számú melléklete, a kötelezően használandó nyomtatványok jegyzéke és mintái a rendelet 5. számú melléklete állapítja meg.

23. § Ez a rendelet a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba, rendelkezéseit a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 79. §-ában előírt, továbbá a hatálybalépését követően kezdeményezett országos népszavazás vagy népi kezdeményezés során kell alkalmazni.

A VÁLASZTÁSI FÜZETEK EDDIG MEGJELENT SZÁMAI

1. Országos Választási Bizottság elvi állásfoglalásai, időközi országgyűlési választások eredményei, 1992.
2. A társadalombiztosítási képviselők választásának eredményei, 1993.

1994. évi országgyűlési képviselőválasztás

3. Tájékoztató a pártok és független jelöltek részére az országgyűlési képviselők 1994. évi választásáról
4. Módszertani ajánlás a Választási Információs Szolgálat felállítására és működtetésére
5. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére az országgyűlési képviselők választásához, 1994. május 8.
6. Tájékoztató az OEVK jegyzői számára az országgyűlési képviselők választásáról, 1994.
7. Tájékoztató a települési jegyzők feladatairól az országgyűlési képviselők választásánál, 1994.
8. Pénzügyi tájékoztató füzet az országgyűlési képviselők választásáról, 1994
9. Jogszabálygyűjtemény az országgyűlési képviselők 1994. évi választásához
- 10-11. 1994. évi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjei (I-II. forduló)
12. Országgyűlési választások 1994. (Képviselők fényképes, önéletrajzos bemutatása)
13. Az 1994. évi országgyűlési képviselőválasztások hivatalos végeredménye

1994. évi önkormányzati képviselőválasztás

14. Tájékoztató az 1994. évi kisebbségi önkormányzati képviselőválasztás kezdeményezéséről (magyar és kisebbségek nyelvein)
15. Jogszabálygyűjtemény az önkormányzati képviselők és polgármesterek 1994. évi választásához
16. Választási információs szolgálatok az önkormányzati és kisebbségi választásokon 1994.
17. Végrehajtási rendeletek az önkormányzati képviselők és polgármesterek 1994. évi választásához
18. Tájékoztató a pártok, társadalmi és kisebbségi szervezetek, továbbá független jelöltek részére polgármesterek, az önkormányzati és kisebbségi képviselők 1994. évi választásához

19. (1-9.) Az informatikai rendszer működése (az egyes modulok üzemeltetési leírása)
20. Tájékoztató a helyi választási munkacsoportok részére a polgármesterek, önkormányzati és kisebbségi képviselők 1994. évi választásához
21. Tájékoztató a szavazatszámláló bizottságok részére az 1994. évi önkormányzati választásról
22. Tájékoztató a kisebbségi szervezetek és független jelöltek részére a polgármesterek, az önkormányzati és kisebbségi képviselők 1994. évi választásához
23. Az 1994. évi önkormányzati és kisebbségi választások jelöltjeinek statisztikai összesítése
24. Pénzügyi tájékoztató füzet, 1994.
25. A Legfelsőbb Bíróság határozatai az Országos Választási Bizottság döntései elleni kifogások tárgyában. Az Országos Választási Bizottság állásfoglalásai 1994. február 14–1994. május 5.
26. Az 1994. évi önkormányzati képviseléválasztás országosan összesített végleges adatai

1994. és 1995. évi kisebbségi önkormányzati választás

27. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek fővárosi és országos önkormányzatainak választása 1995.
28. A Választási Kódex eljárási szabályait előkészítő szakmai konferencia (1995. június 22.)
29. Kisebbségi önkormányzati választás, jogszabályok és jelöltadatok 1995. november 19.
30. 1994. és 1995. évi helyi kisebbségi önkormányzati választások összefoglaló adatai
31. Választási és népszavazási kérdésekben hozott alkotmánybírósági határozatok (1990. február 12–1995. május 10.)
32. Útmutató és segédanyag a választási ismeretek oktatásához a pedagógusok részére
33. A választójog gyakorlásának néhány feltétele a fogyatékos emberek esetében
34. VÁLASZTÁSI OLVASÓKÖNYV Szemelvények a hazai országgyűlési és helyhatósági választások történetéből (1848-1994.)

1997. évi népszavazás

35. Népszavazási kódex az 1997. évi népszavazáshoz
36. Útmutató a választási munkacsoportok számára a népszavazás lebonyolításához 1997.
37. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére az 1997. november 16. napjára kitűzött országos népszavazáshoz
38. Az országos választási bizottság 1993-94. évi állásfoglalásai
39. A városkörnyéki, kistérségi igazgatás fejlesztése és informatikai támogatása. Szakmai konferencia, Eger 1997.
40. Tájékoztató a külföldi megfigyelők számára az 1997. november 16. napjára kitűzött népszavazásról (Angol nyelven) (Referendum in Hungary 16th November, 1997 – A Guide for International Observers)
41. Választási szakszótár (magyar, angol, német, francia nyelven)
42. Népszavazás Magyarországon a NATO tagságról 1997. november 16 -i gyorskiadvány angol, német, francia és orosz nyelven az eredményekről

1998. évi országgyűlési képviselő választás

43. Központi Nyilvántartó és Választási Hivatal az Interneten, 1998.
44. Tájékoztató a pártok és független jelöltek részére az országgyűlési képviselők 1998. évi választásáról
45. Integrált számítógépes rendszer felhasználói kézikönyvek, 1998.
46. Útmutató a választások nyilvántartásának elkészítéséhez és továbbvezetéséhez az országgyűlési választásokon, 1998.
47. Jogi és etikai szabályok a választási kampányban (Segédlet újságírók részére), 1998.
48. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére az országgyűlési képviselők választásához 1998. május 10. és 24.
49. Választási Kódex az 1998. évi országgyűlési képviselőválasztáshoz
50. Jogszabálygyűjtemény az országgyűlési képviselők választásához 1998. (Angol nyelven)
51. Országgyűlési választások Magyarországon 1998. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére (angol nyelven)
52. Az 1998. évi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjei
53. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon (az 1. forduló adatai, gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven), 1998.

54. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon (az 2. forduló adatai, gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven), 1998.
55. Választás '98. Országgyűlési képviselő fényképes, életrajzos bemutatása
56. Választójog és választási rendszerek. Öt közép – európai ország választási törvénye, 1998. Választási stúdiumok 1.
57. Országos Választási Bizottság határozatok, állásfoglalások
58. Az 1998. évi országgyűlési képviselőválasztások hivatalos végeredménye
59. Választástudományi tanulmányok. Választási stúdiumok 2.

1998. évi önkormányzati választás

60. Választási Kódex az önkormányzati képviselők 1998. évi választásához
61. Útmutató az 1998. évi kisebbségi önkormányzati választásokhoz
62. Tájékoztató a pártok, jelölő szervezetek és független jelöltek részére az 1998. évi önkormányzati választáshoz
63. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok felállításáról és működéséről
64. Választás előkészítő rendszer '98. (2 kötet)
65. Tájékoztató a Szavazatszámláló Bizottságok részére az 1998. évi önkormányzati választáshoz. (5 kötet)
66. Tájékoztató a pártok, jelölő szervezetek és független jelöltek részére az 1998. évi önkormányzati választáshoz (13 nyelven)
67. Önkormányzati választások Magyarországon 1998. – Jogszabálygyűjtemény. (Angol nyelven) Municipality elections in Hungary 1998 Selected rules of law
68. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére – A Guide for International Election Observers (Angol nyelven)
69. Önkormányzati képviselők és polgármesterek választása Magyarországon 1998. október 18. Tájékoztató adatok
70. Tájékoztató a fővárosi és az országos kisebbségi önkormányzatok megválasztásáról
71. Az Országos Választási Bizottság joggyakorlata, 1998. június 1-1999. június 21.
72. Az 1998. évi önkormányzati képviselőválasztás országosan összesített végleges adatai
73. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek fővárosi és országos önkormányzatainak választása 1999.

74. Országos népszavazások kezdeményezése 1998. november 20 - 1999. július 7.

2002. évi országgyűlési képviselő választás

75. Útmutató a 2002. évi választási kampányhoz, jogi és etikai segédlet újságírók részére
76. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok működéséről
77. Tájékoztató a pártok és független jelöltek részére az országgyűlési képviselők 2002. évi választásáról
78. Országos népszavazások, népi kezdeményezések 1999. augusztus 1. – 2002. január 24.
79. Országos Választási Bizottság joggyakorlata 1999. július 1–2001. december 31.
80. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére az országgyűlési képviselők választásához 2002. április 7. és április 21.
81. A fogyatékos emberekre vonatkozó választójogi és egyéb szabályok
82. Választási Kódex a 2002.évi országgyűlési képviselő-választásokhoz
83. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére – A Guide for International Election Observers (Angol nyelven)
84. A 2002. évi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjei
85. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon 2002. Az I. forduló adatai (gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven)
86. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon 2002. Az II. forduló adatai (gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven)
87. Országgyűlési képviselők 2002.
88. A 2002. évi országgyűlési képviselőválasztás hivatalos végeredménye (előkészületben)

2002. évi önkormányzati választás

89. Tájékoztató a pártok, jelölő szervezetek és független jelöltek részére a 2002. évi önkormányzati választásokról
90. A nemzeti és etnikai kisebbségek részvétele a 2002. évi önkormányzati választásokon
91. Az önkormányzás jogi alapjai, a képviselői tisztségek összeférhetlenségi szabályai
92. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok működéséről

93. Tájékoztató a Szavazatszámoló Bizottságok részére a 2002. évi önkormányzati választásokhoz (5 kötet)
94. Választási kódex a 2002. évi önkormányzati választáshoz
95. Útmutató és segédanyag a választási ismeretek oktatáshoz
96. Választási olvasókönyv
97. A 2002. évi önkormányzati választások pénzügyi lebonyolításának szabályai
98. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére
99. Tájékoztató a jelöltek és jelölő szervezetek adatairól a 2002. évi önkormányzati választásokon
100. Tájékoztató adatok a 2002. október 20-án megtartott önkormányzati képviselőválasztás összesített előzetes eredményéről
101. Az 2002. évi önkormányzati képviselőválasztás országosan összesített végleges adatai (előkészületben)

2003. évi népszavazás

102. Népszavazási útmutató az első választóknak
103. Népszavazási Kódex a Magyar Köztársaság Európai Unió csatlakozása tárgyában elrendelt országos népszavazáshoz
104. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére a 2003. április 12-i ügyszavazáshoz
105. TÁJÉKOZTATÓ a Választási Információs Szolgálatok működéséről
106. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére – A Guide for International Election Observers
107. TÁJÉKOZTATÓ a 2003. április 12-én megtartásra kerülő európai uniós népszavazás pénzügyi lebonyolításának szabályairól
108. Ügyszavazás országos népszavazás Magyarországon az európai uniós csatlakozásról 2003. április 12. Tájékoztató adatok